

Naturverdier i Sørkedalen

Siste Sjanse rapport 2006 - 2

Arne Heggland, Terje Blindheim og
Kjell Magne Olsen

Ekstrakt

Siste Sjanse har foretatt en kartlegging og verdivurdering av naturverdier i Sørkedalen, Oslo kommune. Arbeidet har bestått i feltkartlegging og systematisering av eksisterende informasjon. Vi har i tillegg foretatt kartlegging av areal med potensial for restaurering.

Det er registrert 114 viktige naturtyper og 22 viltområder. 27 området foreslås prioritert m.h.p. restaurering, for å forsterke naturverdiene på lengre sikt. Informasjon om 46 rødlistearter er systematisert.

Trusler mot biologisk mangfold i Sørkedalen og videre forvaltning diskuteres.

Nøkkelord

Biologisk mangfold
Kulturlandskap
Naturtyper
Nøkkelbiotoper
Oslo
Restaurering
Rødlistearter
Sørkedalen

Siste Sjanse – rapport 2006-2

Tittel

Naturverdier i Sørkedalen

Forfatter

Arne Heggland, Terje Blindheim og Kjell Magne Olsen

Dato

08.06.2006

Antall sider

50 + 6 vedlegg

Finansiering

Prosjektet er finansiert av Oslo kommune, Friluftsetaten

Siste Sjanse Oslo-kontor: Maridalsveien 120, 0461 OSLO
Telefon 22 71 60 95. E-post: terje@sistesjanse.no

Nettadresse: www.sistesjanse.no

ISSN: 1501-0708

ISBN: 82-92005-70-6

Forord

Stiftelsen Siste Sjanse fikk våren 2005 i oppdrag av Oslo kommune v/ Friluftsetaten å kartlegge naturverdier i Sørkedalen. Arbeidet har vært omfattende med gjennomgang av tidligere registreringer og sammenstillinger, samt nye feltkartlegginger i skog, kulturlandskap og i ferskvann. Arne Heggland har vært prosjektansvarlig og har hatt hovedansvaret for feltkartlegging på Løvenskiold Vækerø sine arealer, samt for rapportskrivning. Terje Blindheim har bidratt med kartlegging av skog og kulturlandskap med særlig fokus på kommuneskogens arealer. Kjell Magne Olsen har registrert ferskvannsobjekter i hele planområdet.

Vi ønsker å takke Jan Fredriksen, Anders Gimse, Bård Bredesen og Frode Bye i Friluftsetaten for konstruktiv samarbeid underveis, og for gjennomlesninger av rapport i sluttfasen av prosjektet. Takk til Odd Nordberg som laget en sammenstilling av sine dagsommerfugldata fra flere lokaliteter i Oslo. Takk til Løvenskiold Vækerø AS for skogbruksplankart og tillatelser til å kjøre på deres skogsbilveier. Takk også til Kristian Hassel, Vitenskapsmuseet i Trondheim for registrering av et utvalg moselokaliteter innenfor planområdet.

Forfatterne

Oslo, 8. juni 2006

Sammendrag

Arbeidet er utført på oppdrag fra Oslo kommune, Friluftsetaten, og omfatter kartlegging av biologisk mangfold i Sørkedalen med sidedaler etter metodikken i DN's håndbøker. For å oppnå en funksjonell avgrensning av planområdet er også noe areal i Bærum (Akershus) og Ringerike (Buskerud) inkludert. Kartleggingen omfatter både systematisering av eksisterende informasjon og omfattende nye feltundersøkelser i alle hovednaturtyper.

Planområdet befinner seg nesten helt og holdent i sørboreal vegetasjonssone. Over 80 % av området er skogkledt. Sørkedalsvassdraget med Bogstadvannet utgjør et betydelig ferskvannssystem i planområdet, med stor variasjon i vegetasjonstyper i tilgrensende arealer.

Enkelte viktige artsregistreringer fra Sørkedalen var kjent før feltkartlegginger i samband med at prosjektet startet. Tatt i betraktning nærheten til Oslo må allikevel tidligere registreringsdata betraktes som sparsomme.

Totalt 114 lokaliteter er registrert som viktige naturtyper, og dette tilsvarer om lag 12 % av planområdet. 5 hovednaturtyper er representert (antall lokaliteter i parentes); myr (4), rasmark, berg og kantkratt (1), kulturlandskap (41), ferskvann/våtmark (13) og skog (55). 57 % av naturtypelokalitetenes areal er av høyeste verdiklasse (svært viktig), mens 30 % er klassifisert som viktig og 12 % som lokalt viktig.

Innenfor planområdet er det systematisert informasjon om i alt 22 viltområder, og disse dekker et areal på noe over 6000 daa. Flere av de svært viktige områdene er store, hvilket medfører at de 7 svært viktige områdene utgjør over halvparten av arealet verdiklassifiserte viltområder (ca 3.500 daa). Arealene som er kartlagt som viktige viltområder eller viktige naturtypelokaliteter overlapper i mange tilfeller. Et areal på i alt 3016 daa er klassifisert både som viktige naturtypelokaliteter og som viktige viltlokaliteter.

Ut fra eget feltarbeid ble det laget en liste over 27 områder (totalt ca 1036 daa) der endret arealbruk kan prioriteres for å styrke framtidige verdier knyttet til biologisk mangfold i Sørkedalen. To typer områder er foreslått i denne sammenhengen, (i) områder som prioriteres tilbakeført til åpent kulturlandskap (529 daa) og (ii) skogkledte områder som prioriteres satt av uten menneskelige inngrep for å tilbakeføre skogsmiljøer under fri utvikling (507 daa).

Mindre arealer med trua vegetasjonstyper ble dokumentert innenfor skog (5 typer), kulturbetinga engvegetasjon (1 type), myrvegetasjon (1 type) og vannkant- og vannvegetasjon (2 typer). Noen enkeltlokaliteter har viktige forekomster av trua vegetasjon, og Bogstadvannet (rik kortskuddstrand) og Finnerudseter (lavurteng og skogstorkenebb-ballblomeng) bør særlig nevnes. For de kulturbetingede typene er det et gjennomgående trekk at verdier knyttet til trua vegetasjonstyper, helt parallelt med naturtypeverdier, er redusert p.g.a. opphør av hevd.

I samband med prosjektet er det systematisert informasjon om 46 (mulig 47) rødlistearter, og dette dekker totalt minst 171 registrerte forekomster av rødlistearter. Sopp er den mest betydningsfulle enkeltgruppen (9 arter). Den store samleggruppen "invertebrater" (16 arter) yter også et viktig bidrag, bl.a. med 6 ulike øyenstikkerarter. For øvrig kan en merke seg det lave antallet rødlistede karplanter (3), mens antall lokaliteter med rødlistede karplanter er høyt p.g.a. de mange forekomstene av blærestarr (R).

Forvaltning av naturen i Sørkedalen og ulike trusselfaktorer diskuteres. Trusselfaktorer inkluderer opphør av landbruksdrift, skogbruk, spredning av fremmede arter, utfyllinger, byggevirksomhet og forurensning. Utfordringer knyttet til bevaring av verdier knyttet til kulturlandskap og skog vies særlig stor oppmerksomhet. Det er klare naturverdier knyttet til både rike skogtyper og åpne kulturlandskap i Sørkedalen, men de fleste kulturlandskapene (også flere av de verdifulle) er i gjenvoksning, noe som er en trussel mot biologiske verdier. Ofte er gjenvoksningen mot skog kommet så pass kort at en har mulighet å velge enten (i) tilbakeføring til åpent kulturlandskap, f.eks. med beitedyr eller (ii) fri utvikling mot rike skogtyper med akkumulering av viktige strukturer som dødt trevirke, hule trær etc. Det er en stor utfordring å ivareta naturverdier knyttet til kulturmark i Sørkedalen. Utfordringen er todelt, og omfatter ivaretagelse av arealer med verdi som åpent kulturlandskap i dag, samt å restaurere tilbake arealer med tidligere åpen kulturmark. Forvaltning av biologiske verdier i parken ved Bogstad gård diskuteres.

Sørkedalen har stort potensial for et rikt biologisk mangfold, men intensiv utnyttelse av ressursene i dalen har ført til forringede forhold for mange kravfulle arter. Allikevel inneholder Sørkedalen mange viktige og betydningsfulle forekomster av kravfulle og sjeldne arter. En rekke høyt verdisatte lokaliteter er registrert innenfor hovednaturtypene ferskvann/våtmark, skog og kulturlandskap. Dersom forvaltningsregimet for viktige naturtyper endres i retning av økte hensyn til biologisk mangfold, inkludert restaurering av areal typer som har gått tapt/blitt forringet, er det gode muligheter for at dalen i framtida kan tilby livsrom for flere arter enn i dag.

Innhold

SAMMENDRAG	2
INNHold	5
1. INNLEDNING	6
1.1. OPPDRAg OG UNDERSØKELSEsomRÅDE	6
1.2. BAKGRUNN	7
1.3. NATURFORHOLD	7
1.4. TIDLIGERE REGISTRERINGER	10
1.5. FELTARBEID	11
2. METODE	13
2.1. NATURTYPER	13
2.2. VILT	14
2.3. FERSKVANN	16
2.4. RESTAURERINGSPOtENSIAL	17
2.5. BEHANDLING AV LOKALITETSDATA	17
3. RESULTATER	19
3.1. OPPSUMMERING AV VIKTIGe NATURTYPER	19
3.2. VILTLOKALITETER	24
3.3. MULIGe RESTAURERINGSOBJEKTER	25
3.4. TRUETE VEGETASJONSTYPER	27
3.5. RØDLISTEARTER OG ANDRE INTERESSANTE ARTSFUNN	29
4. DISKUSJON	39
4.1. SKOG ELLER KULTURLANDSKAP?	39
4.2. TRUSLER OG FORVALTNINGSRÅD	40
4.3. FORVALTNING AV BOGSTAD GÅRD	48
4.4. SØRKEDALENS BETYDNING FOR ET TRUET ARTSMANGFOLD	49
5. LITTERATUR	50
VEDLEGG 1-6:	52-82

1. Innledning

1.1. Oppdrag og undersøkelsesområde

Arbeidet er utført på oppdrag fra Oslo kommune, Friluftsetaten. Bård Øyvind Bredeesen har vært vår kontaktperson hos oppdragsgiver, og har sammen med Frode N. Bye bidratt med gjennomlesning av rapport og verdifulle kommentarer. Undersøkelsesområdet omfatter Sørkedalen med sidedaler, og inkluderer følgende deler av Sørkedalsvassdraget:

- Nedstrøms grense er utløpet av Bogstadvannet
- Langs Aborbekken opp til utløpet av Triungsvannet
- Langs Langlielva opp til demningen i Langlivatnet
- Langs Heggelielva opp til demningen i søndre Heggelivannet
- Langs Fløyta til kommunegrensa mellom Oslo og Bærum

Oppover i høydegradienten er lisdene mot dalen inkludert i undersøkelsesområdet. Imidlertid er større sammenhengende skogområder innover åsene rundt dalføret stort sett holdt utenom. Med andre ord inkluderer ikke det definerte området hele nedbørsfelt.

Planområdet dekker 37.728 daa, og av dette ligger 96 % i Oslo kommune. For å oppnå en funksjonell avgrensning av planområdet er også 1.245 daa i Bærum (Akershus) og 406 daa i Ringerike (Buskerud) inkludert. Planområdets beliggenhet framgår av vedlegg 3.

Panorama fra vestsida av Bogstadvannet over mot Bogstad gård og bebyggelsen oppover i Voksenlia. Foto: Terje Blindheim.

1.2. Bakgrunn

Sørkedalen har på grunn av sitt særegne landsbygdmiljø tett inn til sentrale deler av en storby som Oslo vært i forvaltningens søkelys gjennom mange tiår. Området er behandlet i flere rapporter og utredninger, og en aktiv velforening har lagt ned et betydelig arbeid i å fremme områdets kvaliteter og verneverdier (se f.eks. Oslo kommune 1976; Oslo kommune 1980; Oslo kommune 1983; Oslo kommune 1985; Oslo kommune 1990; Fredriksen 2004). I samlerapporten "Sørkedalen. Eksisterende forhold og konflikter" utarbeidet av Oslo kommune i 1980 (Oslo kommune 1980) gis Sørkedalen blant annet følgende beskrivelse: "Dette tilnærmet urørte landsbygdmiljøet like inn mot sentrale delene av en storby som Oslo, representerer en enestående situasjon. Kulturlandskapet med gårder, dyrket mark, beiter og skoger er fortsatt intakt i så stor grad at det er en sjeldenhet, også i landsmålestokk". Rapporten viser at det er mange interesser knyttet til området, med tilhørende interessekonflikter.

Januar 1986 vedtok Oslo kommunes bystyre en egen disposisjonsplan for Sørkedalen, som i 1990 ble innlemmet i kommunedelplanen for Oslo kommunes del av Oslomarka i 1990 (Oslo kommune 1990). Planen fokuserer på å ivareta Sørkedalen som jord- og skogbruksbygd, legger klare begrensninger på boligbyggingen, fokuserer på tilrettelegging for friluftsliv, samt at den retter søkelyset på en forsvarlig forvaltning av kulturlandskapet.

Sørkedalen Vel v/Jan M. Fredriksen utarbeidet i 1999 en historisk oversikt over saksgang i forbindelse med forvaltning av Sørkedalen, her under notater og rapporter som er produsert, møter som er avholdt, planforslag, planer og bystyrevedtak som er lagt frem, samt en statusoversikt for igangsatte og planlagte forvaltningstiltak (Fredriksen 2004). Trusselbildet mot Sørkedalens landskapsmessige kvaliteter er tross kommunedelplanen fra 1990 fremdeles betydelig; Området er på grunn av sin beliggenhet ved bygrensa til Oslo utsatt for et ikke ubetydelig utbyggingspress, omleggingen av jordbruket fører til betydelige endringer i jord- og skogbrukslandskapet, og forstyrrelser fra trafikk og ferdsel er jevnt økende da området er et mye brukt område og utgangspunkt for friluftsliv og fritidsaktiviteter for Oslos befolkning. En oppdatert, helhetlig forvaltningsplan vil kunne peke ut retningen for Sørkedalens utvikling, og legge grunnlag for en god forvaltning av området.

Oslo kommune v/Friluftsetaten ønsker med foreliggende prosjekt å kartlegge biologisk mangfold verdier i Sørkedalen med fokus på naturtyper etter DN-håndbok 13-1999, viltverdier og rødlistearter. Kartleggingen vil bidra til et oppdatert og presist grunnlag for en mulig fremtidig utarbeiding av en helhetlig forvaltningsplan for Sørkedalen.

1.3. Naturforhold

Lokalklima og geologiske forhold i Sørkedalen er utførlig beskrevet i rapporten "Sørkedalen. Eksisterende forhold og konflikter" utarbeidet av Oslo kommune i 1980 (Oslo kommune 1980). Vi gir derfor kun en enkel oversikt over disse temaene.

1.3.1. Klima

Klimaet i de lavereliggende delene rundt indre Oslofjord er subkontinentalt, karakterisert med nokså varme og tørre somrer og tørre og relativt kjølige vintre. Varmeste måned er juli med gjennomsnittstemperatur i intervallet 12-16°C for de indre delene og >16 °C for de mest lavtliggende og varmeste delene. Januar er kaldeste måned med gjennomsnittstemperatur i intervallet -4 - -8 °C (Moen 1998). Gjennomsnitts-temperaturen gjennom året ligger mellom 2 og 6 °C (Moen 1998).

Lokalklimaet i Sørkedalen er sterkt påvirket av topografien. Sidedalene som fører ut i Sørkedalen danner kaldluftselver fra de høyereliggende områdene av Marka. En gryteformet forsinking i området sør for Åmot og nedre del av Heggelielva, og flere basseng i dalbunnen bidrar til reduserte temperaturer og store temperaturforskjeller over korte avstander. Fra elvelsletta sør for Brenna skyter kaldluftstunger mot sør. Oslo kommune (Oslo kommune 1980) anslår at den frostfrie perioden i Sørkedalen er ca 1 måned kortere enn på Blindern, og vegetasjonsperioden (perioden m. middeltemp.>5 grader) ca 3 uker kortere.

Årsnedbøren ligger mellom 1000 og 1500 mm i året for det meste av Sørkedalen. Sørkedalsstasjonene har svært mye nedbør i forhold til høyden over havet sammenliknet med andre stasjoner i Oslo. Nedbøren øker med høyden over dalbunnen, snødybden blir større og snødekketiden lenger (Oslo kommune 1980).

1.3.2. Geologi

All informasjon fra dette kapittelet er hentet fra rapporten "Sørkedalen. Eksisterende forhold og konflikter" (Oslo kommune 1980).

Bergartene i Sørkedalen er et resultat av en rekke dramatiske begivenheter i Oslofeltets geologiske historie. Finkornede bergarter som kalles porfyrer danner berggrunnen på Høgåsen, tangenåsen, Venneråsen og Hvitsteinåsen. Porfyrer er dannet av glødende lava som er størknet høyt oppe i jordskorpen. Store deler av Sørkedalen er resultat av noe som kalles kaledra-dannelsen hvor flytende magmamasser fylte et område fra Lommedalen i vest til Sørkedalen i Øst. En rekke spesielle bergarter er dannet i dette området, og har fått navn etter lokalitetene i Sørkedalen hvor de er funnet, som bl.a. Sørkedal-porfyr, Akerittporfyr av Høgåstypen og typer av rombeporfyrlava som Ospeskogtypen og Lønmoshøg/Åmot-typen.

Ved kaledraens yttergrenser støter disse bergartene mot dypbergarter som Sørkedalitt, Kjelsåsitt og Larvikitt i nordenden av dalen, i øst mot sedimentærebergarter fra Silurtiden ved Finnerud-Blankvann og mot Nordmarkitt og biotitt-granitt lenger sør.

Siste istid med påfølgende oversvømmelse av Sørkedalen ("Sørkedalsfjorden") førte til avsetning av store mangder løsmasser i Sørkedalen; leire i lavereliggende deler og sand og grus høyere opp. Avsetningene dannet ofte store deltaer som en i dag ser som terrasser i terrenget som viser de ulike havnivåer etter hvert som landet steg. Eksempler på slike grus/sand-terrasser har en blant annet på Grøttum, Åmot, Brenna, området rundt Skansebakken og Nedre Lyse. Under isens tilbaketreking ble det dannet to store morenerygger: Den ene demmer opp Bogstadvannet, den andre danner ryggen mellom Strøm og Tangen.

Som en følge av de spesielle geologiske prosessene i permtiden og forholdene under og etter istiden, er det en del områder i Sørkedalen som er spesielt verneverdige ut fra geologiske

hensyn. Dette er Slora-Lysedammene, Pipenhus-Kjelsås, Svartor-Blankvann og Bogstad. Se Oslo kommune (1980) med referanser for utfyllende beskrivelser.

1.3.3. Arealfordeling og vegetasjon

Planområdet befinner seg nesten helt og holdent i sørboreal vegetasjonssone (sørlig barskogssone). Lavereliggende deler strekker seg så vidt inn i i boreonemoral sone (edelløv- og barskogssonen). Planområdet ligger i svakt oseanisk vegetasjonsseksjon (Moen 1998). Hele undersøkelsesområdet ligger i naturgeografisk region 20, Østlandets sentrale barskog- og jordbruksområde (BN/N) (Nordiska Ministerrådet 1977).

Planområdet er dominert av skog. I henhold til digitalt markslagskart (DMK) er hele 81 % av planområdet skogkledt (tabell 1), hvorav det meste er barskog. Dyrka mark dekker ca 8 % av området. Bogstadvannet har et vannspeil på ca 1200 daa, og er dermed den eneste store forekomsten av ferskvann innenfor grensene for planområdet.

Tabell 1: Arealfordeling innenfor planområdet for kartlegging av biologiske verdier i Sørkedalen.

Arealtype	Areal	Andel av total, %
Myr	223	0,6
Dyrka mark (fulldyrka, overflatedyrka, gjødsla beite)	3144	8,3
Barskog	27096	71,8
Blandingsskog	2109	5,6
Løvsog	1339	3,5
Fjell i dagen, ur	93	0,2
Vann	2291	6,1
Rest (stort sett ikke klassifisert)	1434	3,8
Sum	37728	100

Sørkedalen har et variert vegetasjonsbilde. Det er utarbeidet vegetasjonskart for det meste av planområdet (Oslo Helseråd 1981; Oslo Helseråd 1987; Oslo Helseråd og Bærum oppmålingsvesen 1988). Vegetasjonen i dalbunnen veksler mellom fulldyrket åker, eng, beite, løvsog og barskog. Store arealer med brakklagt jordbruksmark preges av gjengroing med løvsog. Hagemarksskog og rik ødeeng er vanlig i kanten av kulturlandskapet. Forfallent hagemarkslandskap og ødeeng i sterk gjengroing vitner om at landbruket i tidligere tider tok i bruk større areal i dalen. En god del tidligere kulturmark er plantet til med granskog, og noe benyttes til produksjon av løvvirke. Barskog dominerer store deler av dalsidene, og her er løvinnslaget lite. Vegetasjonskartene viser at et betydelig skogareal er dekket av lågurtskog. For øvrig er blåbærskog en vanlig vegetasjonstype i de skogdekte arealene. I tilknytning til dalbunnene og vassdragene der er gråor-heggeskog vanlig. Men oftest dekker denne vegetasjonstypen smale belter, og samlet sett er ikke gråor-heggeskog en arealmessig betydningsfull vegetasjonstype. Mindre arealer er dekket av rik edelløvsog, med almlindeskog og or-askeskog.

Områdene på vestsiden av Sørkedalselva, samt den nordevestre del av dalen på begge sider av Hegglielva, domineres av gran og furu, med innslag av bjørk, osp, gråor og rogn. I skrenter og særlig i de vestvendte delene øst i planområdet finnes rikere og mer variert treslagsutvalg. Innslag av edelløvsog med forekomster av særlig spisslønn, alm, lind, ask og hassel bidrar til

et mer variert skogbilde. Barlind finnes bare noen ytterst få plasser, og aldri i større forekomster. Av de forekommende treslagene er barlind det sjeldneste.

Bildet viser kontrastrik skoglandskap i det markerte landskapet vest for Seterberget, ved Langlielva. I de varme, vestvendte skrentene er skogen løvrik, og med innslag av bl.a. spisslønn, mens de østvendte lisdene (i bakgrunnen) er dominert av granskog. Foto: Arne Heggland.

1.4. Tidligere registreringer

Til tross for den sentrale, bynære beliggenheten til Sørkedalen finnes det begrenset med tidligere biologiske registreringer i området. Bl.a. var det før 2005 registrert svært få funn av rødlistearter fra området ved de naturhistoriske museene (se lavherbariet, sopphebariet og karplanteherbariet på nett, h.h.v. www.toyen.uio.no/botanisk/lav/, www.nhm.uio.no/botanisk/nxd/sopp/nsd_b.htm og www.nhm.uio.no/botanisk/nxd/kar/nkd_b.htm), til tross for at området har et stort potensial for mange rødlistearter.

I den omfattende samler rapporten "Sørkedalen. Eksisterende forhold og konflikter" utarbeidet av Oslo kommune i 1980 (Oslo kommune 1980) gis en oppsummering av naturgrunnlag, klima, planteliv og dyreliv i dalen. Rapporten fremlegger generelle betraktninger rundt naturverdiene i området, og peker ut en del grovt avgrensede områder av særlig verdi for fugl og pattedyr. Det pekes på naturtypemessige og botaniske verdier i Sørkedalselvas delta i Bogstadvannet og ved Blankvannsområdet (området mellom Lørenseter-Lortkulp-Svartor-Finnerud-Glåmene-Kopperhaugene). Botaniske verdier knyttet til rikmyrer og variasjon i

myrtyper trekkes frem som en viktig kvalitet ved området, men myrobjektene er ikke kartfestet. Enkelte sjeldne karplanter nevnes, men stedfestes ikke.

Ressurspersoner knyttet til ornitologisk forening i Oslo-området har bidratt med en del viltobservasjoner opp gjennom årene, bl.a. i forbindelse med planer om golfbane i dalen (Slagsvold 1998). I forbindelse med planer om restaurering/oppbygging av Sloradammen er det gjennomført ornitologiske registreringer (Isaksen og Starholm 2000). Våren og sommeren 2005 ble det foretatt kartlegging av rødlistet vilt i Sørkedalen (Isaksen 2006). Disse viltkartlegginger fokuserte på gruppene skogsfugl, hakkespetter, rovfugl, nattravn og flaggermus. Det har vært informasjonsutveksling mellom naturtype- og viltkartleggingsprosjektet, både fortløpende under prosessen og i etterkant.

Odd Nordberg har i perioden 1996-2006 registrert dagsommerfugler på et utvalg lokaliteter i Oslo, herunder området rundt Bogstad (Nordberg 2006).

Prevista AS kartla høsten 2005 biologisk mangfold i skog på private teiger utenfor Løvenskiold sine arealer (Prevista 2006). Vi har innarbeidet disse dataene i prosjektet.

Foruten disse hovedkildene har det blitt hentet data fra diverse mindre kilder. Se referanselista for en utfyllende kildegjennomgang.

1.5. Feltarbeid

Nytt feltarbeid i forbindelse med prosjektet er utført i perioden mellom medio mai og ultimo oktober 2005 av Terje Blindheim, Arne Heggland, Kjell Magne Olsen (alle Siste Sjanse) og Kristian Hassel (NTNM, Vitenskapsmuseet). Kjell Isaksen (Strix Miljøutredning) har gjennomført kartlegging av et utvalg viltarter i samme periode (se 1.4).

Åmot i Sørkedalen med grove lønnetrær. Foto: Arne Heggland

2. METODE

2.1. Naturtyper

For en gjennomgang av anbefalt metodikk for kartlegging og verdisetting av naturtyper viser vi til kapitlene 1-4 og 6 i DN-håndbok 13 (Direktoratet for Naturforvaltning 1999b). Vi gir her en summarisk gjennomgang av sentrale punkter ved metoden.

2.1.1. Verdisetting

Alle prioriterte naturtypelokaliteter er viktige for biologisk mangfold, enten på lokalt, regionalt, eller nasjonalt nivå. Sammen utgjør lokalitetene en viktig del av nettverket av områder som skal være bærebjelken for bevaring av biologisk mangfold i Oslo kommune.

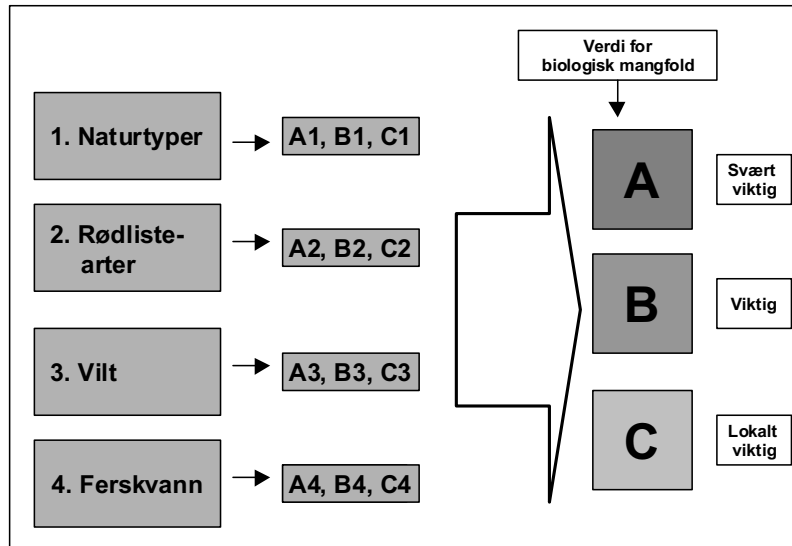
Rangeringen/verdisettingen av lokaliteter med viktige naturtyper bør basere seg på flere kriterier. I lista under er de viktigste kriteriene som er brukt i Oslo kommune gjengitt (lista bygger på DN-håndbok 13, kap 6.2. og egne momenter (Løvdal m. fl. 2002).

- Størrelse og velutviklethet
- Arrondering
- Grad av tekniske inngrep
- Forekomst av rødlistearter
- Kontinuitetspreg
- Artsrike utforminger
- Utforminger med viktig biologisk funksjon
- Utforminger i sterk tilbakegang (lokalt, regionalt, nasjonalt)
- Sjeldne utforminger (nasjonalt og regionalt).

Kriteriene størrelse, grad av tekniske inngrep, forekomst av rødlistearter, artsrike utforminger og utforminger i sterk tilbakegang er objektive og lette å vurdere. Kriteriene velutviklethet og arrondering forutsetter større grad av skjønn og lokalkjennskap til kommunen. Kriteriene kontinuitetspreg og sjeldne utforminger (nasjonalt og regionalt) er en blanding av objektive og skjønnbaserte.

Det er fire komponenter ("delverdier") som skal avgjøre den endelige verdien til en lokalitet; *Naturtypeverdi, status til eventuelle funn av rødlistearter, høyeste viltvekt og data fra ferskvann* (se figur 1). Alle temaene skal verdisettes til A (svært viktig), B (viktig) eller C (lokalt viktige) og den endelig naturtypeverdien er en syntese av verdiene for alle delene. "Reglene" for verdisetting sier at høyeste oppnådde verdi skal gjelde for lokaliteten. *Eksempel:* Dersom et av temaene får verdi A, skal naturtypen vurderes som en svært viktig lokalitet, selv om andre temaer kun når opp i B eller C verdi. Kommer man ut med B eller C verdi for alle temaene som er representert på lokaliteten, vil verdien bli hhv. B og C. DN-håndbok 13-1999 legger opp til et rigid system for verdisetting der artsfunn i rødlistekategori direkte truet (E), sårbar (V) eller sjelden (R) automatisk gir lokaliteten verdi A. I tillegg til hovedretningslinjene i håndboka, bruker Siste Sjanse et kvalifisert faglig skjønn for å verdisette.

Kriteriene for å gi lokaliteter verdiene A (*svært viktig*) og B (*viktig*) er gitt i DN-håndbok 13-1999, sammen med en faktabeskrivelse og kriterier for utvelgelse og verdisetting. *Lokalt viktige områder* (verdi C), er ikke beskrevet i håndboka. Et brev fra DN til fylkesmennene beskriver kriterier for å gi lokaliteter C-verdi (Direktoratet for Naturforvaltning 1999a).

Figur 1: Verdisetting av biologisk mangfold etter DN-håndbok 13:

Naturtypekartleggingen skal i prinsippet gi oversikt over viktige naturtyper (1) og rødliste-arter (2). Vilt-data (3) og ferskvann (4) som overlapper med naturtyper, bør i tillegg innvirke på verdien til naturtypen. Dataene fra disse fire temaene bør syes sammen slik at det for hver lokalitet blir mulig å verdisette på basis av all tilgjengelig kunnskap om biologiske verdier.

I dette prosjektet er lokalitetenes verdi vurdert ut fra naturtypens kvaliteter, her under verdi for ferskvann, samt verdi/rødlistestatus for registrerte arter av karplanter, sopp, moser og lav som kan knyttes til den enkelte lokalitet. Verdien for vilt er i begrenset grad vurdert det enkelte polygon. Under drøftingen av hele områdets verdi som naturområde er også vilt trukket inn som en viktig parameter.

2.2. Vilt

2.2.1. Materiale og sortering

Viltinformasjonen som er akkumulert i Oslo kommunes database dreier seg om funksjonsområder og arter som er prioritert i alle former for viltkartlegging, først og fremst: Trekkveier for hjortevilt

- Leveområder for amfibier, særlig stor og liten salamander og spissnutefrosk
- Særlig viktige leveområder for spurvefugler. Gjelder hovedsakelig større arealer med rike og/eller gamle løvskoger
- Leveområder for rødlistede og andre kravfulle hakkespettarter
- Leveområder for jerpe
- Reirlokalteter for dagrovfugler (særlig rødlistede arter) og ugler
- Spillområder for storfugl og orrfugl
- Leveområder for nattravn (gjelder stort sett spillområder)
- Viktige raste- hekke- og overvintringsområder for vade- og andefugl. Gjelder områder som er viktige p.g.a. betydelig funksjon (antall) av alminnelige arter eller hekkeområder for sjeldnere arter.

Mest mulig nøyaktig lokalisering av informasjonen er svært viktig, og forbedring av kommunens datagrunnlag på eksisterende forekomster var hensikten med kartleggingen foretatt av Isaksen i 2005 (Isaksen 2006).

I kommunenes biomangfolddatabase er det opprettet følgende 4 forvaltningsenheter, for å muliggjøre sortering av lokalitetene i h.h.t. viltverdien: ”svært viktig viltområde”, ”viktig viltområde”, ”registrert viltområde” og ”uprioritert viltområde”. En slik sortering er utført for alle viltlokaliteter, uavhengig av eventuelt overlapp med naturtypelokaliteter.

Kommunens viltkartlegging inkluderer viltinformasjon fra en lengre tidsperiode. Beskrivelsene og stedfestingen er variabel. Et formål med sammenstillingen av informasjon om biologisk mangfold i Sørkedalen var å kvalitetssikre status, verdi og avgrensning for viltområdene fra tidligere kartlegginger.

2.2.2. Avgrensning av viltlokaliteter

For arter som i noen grad er arealkrevende (f.eks. hakkespetter), er viltområdet hovedsakelig avgrenset som flater, for best mulig å fange opp artens antatt viktigste leveområder. Informasjon om konkrete hekkeplasser for rovfugl er avgrenset som små polygoner rundt hekkeplassen, d.v.s. at reirområdet (reiret samt buffersone) inngår i avgrensningen.

Spillplasser/egnet livsmiljø for nattravn og storfugl/orrfugl ønskes prinsipielt avgrenset som flater, men ingen slike områder er funnet innenfor grensene for planområdet. Lokaliteter med noe usikker avgrensning er (i tråd med føre var-prinsippet) allikevel inkludert og innlagt som flater med forslag til avgrensning. Eventuell usikkerhet i avgrensningen er kommentert for hver lokalitet og/eller viltregistrering.

2.2.3. Verdisetting og sammenveiging av arter og funksjonsområder

Direktoratet for Naturforvaltning (DN) har i DN – håndbok 11 (”Vilthåndboka”) (Direktoratet for Naturforvaltning 1996) gitt en oversikt over hvilke arter og funksjonsområder¹ som anbefales registrert i kommunale viltkartlegginger. De ulike funksjonsområdene som anbefales kartlagt er tildelt en verdi i form av en *viltvekt* fra 1 (laveste) til 5 (høyeste). Dette vektallet bygger på en skjønnsmessig vurdering av artens verdi/status, funksjonsområdets betydning for arten og trusselnivået mot artens funksjonsområde. Med unntak av noen arter som alltid skal gis høy vekt, gir DN kun retningslinjer. Disse retningslinjene er gitt som et anbefalt spenn (ramme) for viltvekt. F.eks. er leveområde for padde plassert i viltvekt 1-3. Det er opp til Fylkesmannens miljøernavdeling å bestemme hvor, innenfor dette spennet, artene og funksjonsområdene skal plasseres regionalt.

Verdisetting av viltområdene skjer på bakgrunn av artens viltvekt, samt vurdering av forekomstens størrelse, type funksjonsområde etc. DN-håndbok 11 gir en detaljert metode for verdisseting i h.h.t. en overlagringsanalyse av verdien til ulike viltregistreringer på lokaliteten. Dersom en skal framstille et meningsfullt kart hvor områdeverdier er avledet direkte fra vektsommer, bør en ha tilgang på nøyaktige og oppdaterte opplysninger for en lang rekke arter. Informasjonen er ikke av en slik kvalitet for Sørkedalen sitt vedkommende. Det har derfor vært nødvendig å anvende noe faglig skjønn i arbeidet med verdisseting av viltområder.

¹ Med funksjonsområde menes artens bruk av et område. I viltkartleggingen brukes artenes funksjonsområder for å beskrive og spesifisere hvilken type leveområde som er kartlagt. Eksempler er beiteområder, yngleområde, rasteplass, spillplass, trekkvei (direkte etter DN-håndbok 11).

Kartleggingen i Sørkedalen opererer altså med manuelt overstyrte viltområdeverdier, hvor hver enkelt forekomst er sortert i en av de følgende verdiklassene:

- Svært viktig viltområde (hovedsakelig funksjonsområder for arter med viltvekt 4-5)
- Viktig viltområde (hovedsakelig funksjonsområder for arter med viltvekt 2-3)
- Registrert viltområde (andre viltområder)
- Uprioriterte viltområder (ingen verdi i kartet)

Sett i sammenheng med verdisetting for øvrige naturdata, er det riktig å oversette svært viktige viltområder med A-verdi, viktige viltområder med B-verdi og registrerte viltområder med C-verdi (lokal verdi). Mange forekomster for arter med stort spenn i viltvekt, f.eks.1-4, har blitt verdisatt som registrerte viltområder. Dette gjelder også en del forekomster av arter med nokså høy viltvekt, men hvor forekomsten er liten, usikker eller datasikkerheten dårlig.

”Registrert viltområde” er benyttet som verdisetting for viltinformasjon som er særlig dårlig kvalitetssikret, evt. av primært historisk verdi (gjelder kun noen spesialtilfeller).

2.2.4. Datakilder

De viktigste datakildene har vært:

- Eksisterende viltdatabase for Oslo (mange datakilder, bl.a. NOF, LRSK², kjentfolk)
- Data på rødlistet fugl og flaggermus registrert av Kjell Isaksen 2005
- Nytt feltarbeid, ca 2 dagsverk, i samband med befaringer for naturtypekartlegging.
- Samkjøring av viltkartlegging og naturtypekartlegging.

2.2.5. Forvaltning av viktige og svært viktige viltområder

I de viktige og svært viktige viltområdene skal viltinteressene ha avgjørende betydning for arealforvaltningen. Det er ikke ønskelig med (tunge) tekniske inngrep eller storskalaforstyrrelser i slike områder dersom slike inngrep vil redusere viltartenes muligheter til bruk av området. Fragmentering bør unngås, etter som størrelsen er en viktig kvalitet ved de fleste viltområdene. Dersom det utøves landbruk, skal utøveren ta spesielle vilthensyn. Grunneier bør ha en dialog med viltmyndigheter, slik at inngrep i størst mulig grad kan utføres på en viltvennlig måte. Det er ingen skarpe grenser mellom viktige og svært viktige områder. De svært viktige har vanligvis flere viktige viltforekomster enn de viktige.

2.3. Ferskvann

Informasjon om viktige ferskvannsføremøster har dels vært hentet fra litteratur, se bl.a. Olsen og Reiso (2005), men har i stor grad vært supplert gjennom 2005-sesongen ved feltarbeid gjennomført av Stiftelsen Siste Sjanse ved Kjell Magne Olsen. Det har vært benyttet malaisetelt, mens øvrig innsamling har skjedd ved standard fangstutstyr (håv, stangsil etc) fra land og kano. Artsbestemmelser er foretatt av Kjell Magne Olsen.

² LRSK: Lokal rapport- og sjeldenhetskomité

2.4. Restaureringspotensial

2.4.1. Kulturlandskap

Forslag til områder som kan egne seg som restaureringsbiotoper i kulturlandskapet er framsatt av konsulent. En liste med primærforslag er forelagt oppdragsgiver for en kommentar omkring tidligere bruk i disse områdene (fulldyrka/beitet etc.). En innsnevret liste er utarbeidet på bakgrunn av disse opplysningene.

2.4.2. I skog

Noen forslag til områder som kan egne seg som restaureringsbiotoper i skog er framlagt, men det har ikke vært ambisjonen å utarbeide noe systematisk liste over slike. Innspill til restaureringsbiotoper i skog som omtales her er dels utvidelser av viktige nøkkelbiotoper som er kartlagt og dels arealer av rike marktyper som er fanget opp nokså tilfeldig under arbeidet med naturtypekartlegging i skog.

2.5. Behandling av lokalitetsdata

2.5.1. Valg av naturtype

En del lokaliteter kan inneholde flere naturtyper i tillegg til hovedtypen. Dette er dels utfyllt i form av "undernaturtyper" i kommunens databaseverktøy og/eller er beskrevet i kommentarfeltet for hver enkelt lokalitet. Kriteriene som er brukt for utvelgelse av naturtype i en heterogen biotop er i hovedsak dominansforhold mellom de ulike naturtypene representert og verdien av dem.

2.5.2. Beskrivelse av naturtypelokaliteter

For hver lokalitet er vegetasjon og naturtilstand beskrives. Det gis en helhetsvurdering av lokalitetens funksjon for bevaring av biologisk mangfold. I beskrivelsen framgår det hvilke kvaliteter som finnes i lokaliteten, hvilken verdi lokaliteten har og på hvilket grunnlag lokaliteten er verdisatt. Alle relevante referanser framgår. Informasjon fra rapporter er sterkt forkortet og forenklet. Informasjon om rødlistearter samt andre spesielle arter/signalarter er beskrevet her.

2.5.3. Kilder

Det er gjennomgående forsøkt å sitere primærkilden til en opplysning. Der det har vært usikkerhet knyttet til opplysningen eller denne kun har vært muntlig, og det gjennom prosjektet er fremskaffet ny og mer oppdatert informasjon, har vi ikke alltid henvist til kilde. For enkelte forhold går annen litteratur mye lenger i sine drøftinger enn det som er gjort i denne rapporten.

2.5.4. Trusler, skjøtsel og hensyn

Aktiviteter eller mulige utviklingsforløp som kan være med på å ødelegge lokalitetens kvaliteter er angitt. Forslag til skjøtsel av områder er angitt. Det kan også være henvist til litteratur som tar opp problematikken mer utførlig.

2.5.5. Sensitive data

Enkelte data bør være unndratt offentlighet, kfr. offentlighetsloven §§ 5 og 6, pkt 2c. Dette kan gjelde sensitive artsopplysninger som hekkelokaliteter for truede fuglearter (f.eks. hønsehauk) eller vokseplasser for orkidéer. Når det gjelder funn av sjeldne arter, kan en restriktiv offentlighetspolitikk være både heldig og uheldig. Det må utvises et skjønn i forvaltning av slike data. Ved hemmeligholdelse er det vanskeligere å kontrollere hva som skjer med populasjoner av sjeldne plantearter (Høiland og Wergeland Krog 1999a; Høiland og Wergeland Krog 1999b). Sårbare forekomster risikerer å bli utsatt for tilfeldig negativ påvirkning eller ødeleggelse dersom de holdes hemmelig for personer som bruker og forvalter arealet hvor forekomsten finnes. På den andre side kan offentlighet bety fare for ulovlig innsamling til private samlinger. Innenfor undersøkelsesområdet bør hekkeplasser for vepsevåk og hønsehauk skjermes.

2.5.6. Datanøyaktighet

Noen opplysninger om spesielle arter er hentet fra offentlige herbarier og litteratur. Mange arter er angitt med 1 km nøyaktighet i herbariematerialet, uten videre geografisk angivelse, andre er kun oppgitt med stedsnavn uten UTM koordinater. Slike artsfunn har blitt vurdert, men som regel ikke inkludert i prosjektet ved lokalisering til bestemte lokaliteter eller ved at de har gitt verdi til slike. Artene må forvaltes der de faktisk finnes. Dersom en ikke vet rimelig nøyaktig hvor en art er funnet, er informasjonen kun interessant som opplysning for artens utbredelsesområde og voksested, men vanskelig å bruke i forvaltningssammenheng. Den samlede mengde arter, og i særlig grad rødlistearter, som med stor sannsynlighet har blitt funnet i Sørkedalen gjennom tidene, brukes som verdissettingskriterium for området som helhet.

Det er ikke foretatt noen sårbarhetsvurderinger i dette arbeidet.

3. Resultater

3.1. Oppsummering av viktige naturtyper

3.1.1. Nøkkeltall, naturtyper

Totalt 114 lokaliteter er registrert som viktige naturtyper. Dette tilsvarer om lag 12 % av planområdet. De 114 lokalitetene fordeler seg på 5 forekommende hovednaturtyper på følgende måte (antall i parentes): Myr (4), rasmark, berg og kantkratt (1), kulturlandskap (41), ferskvann/våtmark (13) og skog (55). Noen lokaliteter inneholder en mosaikk av ulike typer, f.eks. myr og skog. Rasmark, berg og kantkratt inngår i flere skoglokaliteter i Sørkedalen, og naturtypestatistikken underestimerer derfor denne typen. Tabell 2 oppsummerer antall og areal av ulike naturtyper. I avsnitt 3.1.1-3.1.5 er det gitt en kort tekst for hver hovednaturtype, med særtrekk og tilstand. Fakta for de enkelte lokalitetene er gitt i vedlegg 1 og 2, mens vedlegg 3 er oversiktskart med avgrensning av lokalitetene.

Tabell 2: Oppsummerende fakta for naturtyper. I kolonne 1 og 2 er angitt naturtype (som kode og full tekst) etter DN-håndbok 13-1999. Kolonne 5-7 viser areal av hver naturtype fordelt på ulike verdikategorier.

Kode	Type	Antall	Areal	Areal verdi A	Areal verdi B	Areal verdi C
A01	Intakt lavlandsmyr	1	14,5	0	0	14,5
A05	Rikmyr	3	19	0	16,2	2,8
B01	Sørvendte berg og rasmarker	1	13,2	0	13,2	0
D01	Slåtteenger	2	0,5	0	0,2	0,3
D02	Slåttemyr	1	3,2	0	0	3,2
D03	Artsrike veikanter	1	2,1	0	0	2,1
D04	Naturbeitemark	10	223,2	0	47,2	176
D05	Hagemark	6	56,6	0	8,9	47,7
D08	Kalkrike enger	1	74,1	74,1		
D09	Fuktenger	5	24,1	0	4,4	19,7
D12	Store gamle trær	10	3,44	0,7	1,44	1,3
D13	Parklandskap	4	62	0	60,1	1,9
E01	Deltaområder	1	209,7	209,7	0	0
E03	Kroksjøer, flomdammer og meandrerende elveparti	1	13,9	13,9	0	0
E06	Viktige bekkedrag	1	564,4	564,4	0	0
E08	Rike kulturlandskapssjøer	1	963,5	963,5	0	0
E09	Dammer	9	29,9	9,2	15,2	5,5
F01	Rik edellauvskog	9	121,6	28,8	45,2	47,6
F05	Gråor-heggeskog	6	415,5	40,5	354,1	20,9
F06	Rikere sumpskog	7	187,4	130,6	45,3	11,5
F07	Gammel lauvskog	2	54,3	49,8	0	4,5
F08	Urskog/gammelskog	26	1332,9	452,1	694,7	186,1
F09	Bekkekløfter	5	89,8	28,8	47,3	13,7
H00	Andre viktige forekomster	1	0,1	0	0,1	0
SUM		114	4478,94	2566,1	1356,64	556,2

3.1.2. Hovednaturtype myr

Kun 4 naturtypelokaliteter innen myr er registrert, og dette gjelder 3 små rikmyrer (totalt 19 daa) og 1 myr klassifisert som intakt lavlandsmyr (14,5 daa). Det er få åpne myrer i planområdet. Biologisk interessante myrer i tilknytning til kulturlandskapet nede i dalbunnen er trolig drenert ut for lang tid tilbake. Ingen svært viktige myrer ble registrert, og alle myrene er meget små. En del mindre og noen større rikmyrer finnes umiddelbart øst for planområdet, i kambrosiluumråder.

Middagsmyra, like utenfor planområdet, er eksempel på en naturtypelokalitet innen rikmyr. Foto: Arne Hegglund.

3.1.3. Hovednaturtype rasmark, berg og kantkratt

Kun 1 naturtypelokalitet (13,2 daa) er klassifisert under denne hovednaturtypen, og dette gjelder en lokalitet innen sørvendte berg og rasmarker. Typen forekommer på flere lokaliteter, men da som mindre komponent av lokaliteter som er dominert av andre typer, jfr. 3.1.1.

3.1.4. Hovednaturtype kulturlandskap

Generelt kan det meste av kulturlandskapet i Sørkedalen deles i to grupper; (i) intensivt drevet jordbruksland og (ii) gjenvoksende/"forfallent" kulturlandskap med svak hevd de seneste tiår ("gårdsdagens kulturlandskap"). Med mer variert bruk, bl.a. større antall beitedyr, ville utvilsomt de biologiske verdiene vært langt større. Større areal med åpent kulturlandskap med tradisjonell drift ville ført til at flere områder ville kvalifisert som naturtypelokaliteter innen hovednaturtypen kulturlandskap, og flere områder ville oppnådd høy verdi. Restaurering av

naturtyper i kulturlandskapet kan føre til at en del kvaliteter i det tidligere kulturlandskapet i dalføret regenereres.

41 viktige lokaliteter i kulturlandskapet er kartlagt innenfor planområdet, og dette utgjør et areal på til sammen 449,2 daa. Viktige kulturlandskapslokaliteter spenner over 9 ulike typer (tabell 2), og i tillegg tilkommer én kulturlandskapslokalitet under ”andre viktige forekomster”. Bare to lokaliteter er klassifisert som svært viktig. Dette gjelder én forekomst med ”store gamle trær” – en ansamling av 3 grove spisslønn ved Åmot, hvorav den ene har usedvanlig stor dimensjon, og en forekomst av kalkrike enger og naturbeitemark på Finnerud. Sistnevnte lokalitet er den eneste lokaliteten med kalkrik eng som ble påvist innenfor planområdet, og lokaliteten kan sammenliknes med de særlig verdifulle kulturlandskapene i Blankvannsområdet (Svartorseter, Blankvannsbråtan og Slakteren, se Flatby og Olsen (2002).

Naturbeitemark er den arealmessig mest betydningsfulle naturtypen blant naturtypelokaliteter i kulturlandskapet, og de 10 lokalitetene dekker nær 50 % av alt areal som er klassifisert som biologisk viktig kulturlandskap. Det er sterk overvekt av lavt verdisatte naturbeitemarker, da nær 80 % av arealet innenfor naturtypen er klassifisert som laveste verdiklasse (lokalt viktig). Naturbeitemarkene som er kartlagt representerer eksempler på mer artsrik engvegetasjon, selv om de færreste kan karakteriseres som særlig artsrike. Dette er arealer med lite gjødselpåvirkning og jordbearbeiding. Men ofte er brukshistorien ikke kjent, og vi kan ikke utelukke at deler av lokalitetene har vært fulldyrket og/eller gjødslet. Det er sjelden at hevdsituasjonen er optimal for ivaretagelse av rik flora: Ofte er konkurranseterk og nitrofil vegetasjon (skogstorkenebb, hundekjeks m.fl.) og kratt i ferd med å overta i kanter og i de mest næringsrike, hurtigst gjenvoksende delene. Opplendt terreng med magre bakker har alltid den best utviklede beitemarksfloraen. Av karplantearter som karakteriserer lokalitetene kan nevnes gjeldkarve, prestekrage, tepperot, gulaks, slåtestarr, markjordbær, bleikstarr, tveskjeggveronika, grov nattfiol, gulaks og engknoppurt. Flere lokaliteter har arealer med litt tørrbakkepreg og bl.a. kantkonvall, engtjæreblom, flekkgrisøre, smørbukk, gulaks, småsyre og prestekrage.

Kulturlandskap med tørrbakkepreg ved Øvre Gran (v) og beitemark med finnskjeggryer ved Årnes (h). Fotos: Arne Heggland (v) og Terje Blindheim (h).

Fem små og lavt verdisatte (4 av 5 er lokalt viktige) fuktenger er kartlagt, og dette gjelder både areal som hevdes og areal som er under gjengroing, men ennå preg av åpen kulturmark. Vegetasjonstypisk er lokalitetene ofte en mosaikk av frisk fattigeng (G4), våt/fuktig middels næringsrik eng (G12) og frisk, næringsrik natureng (G13). Floraen inneholder ofte mye ballblom, enghumleblom og harerug, men også skogstorkenebb og hvitbladtistel.

10 lokaliteter med "store gamle trær" gjør dette til en like hyppig naturtype som naturbeitemarker, men arealet er meget beskjedent. "Store gamle trær" omfatter 6 lokaliteter med ask, 3 med spisslønn og én med furu. Noen svært verdifulle grove edelløvtrær inngår også i naturtypen hagemark (se neste avsnitt). Dette gjelder hovedsakelig solitære edelløvtrær med stort/meget stort stammemål og (antatt) høy/meget høy alder. Trærne er bare unntaksvis godt skjøttet, og for noen er både skjøtsel (gjenopptatt styving) og fristilling ønskelig nå eller i framtida. Verdien viser en ganske lik fordeling på viktige (5) og lokalt viktige objekter, mens bare ett objekt, som nevnt over, er vurdert som svært viktig. Praksisen med verdisetting av store gamle trær i Oslo kommune er forsøkt holdt konsistent der svært få objekter tilegnes høyeste verdiklasse. Vanligvis er ikke trær på mindre enn 60 cm i brysthøydiameter kartlagt. I bynære områder i Oslo er det knapt epifytter å observere på stammen av grove edelløvtrær, mens situasjonen i Sørkedalen er bedre med en del blad- og busklav og masseforekomster av skorpelavene almelav *Gyalecta ulmi* og bleikdoggnål *Sclerophora nivea* (begge artene er gode signalarter). Ask og alm som enten er svært grove og gamle, med stort hulrom eller som har forekomster av gode signalarter på stammen er vanligvis verdisatt som viktige (B), mens redusert score på noen av kriteriene reduserer verdien ned til lokalt viktig (C).

To naturtypelokaliteter med kulturlandskap som har vært uten hevd i lengre tid; styvingstre (ask) som står i et skyggefullt granbestand ved Ospeskog (anbefales åpnet opp) (v) og blanding av rik edelløvsog av or-askeskogstypen og gammel hagemark ved Bogstad (anbefales beitet). Foto: Arne Heggland (v) og Terje Blindheim (h).

6 lokaliteter (56,6 daa) er klassifisert som naturtypen "hagemark", og av disse er fem vurdert som lokalt viktige, og én som viktig. Treslagssammensetningen varierer mye fra lokalitet til lokalitet, men flere steder finnes meget grov og verdifulle enkeltelementer av ask og alm. Noen av disse har vært styva i tidligere tider. Skjøtselstilstanden i de kartlagte hagemarkslandskapene per 2006 er svært variabel, men kunne i mange tilfeller vært langt bedre. Rydding, gjenopptak av styving og økt beiteaktivitet er nøkkelford i så måte. Enkelte

registrerte og potensielle hagemarkslokaliteter er i ferd med å vokse igjen i så sterk grad at de nærmer seg skog. Her må en kraftig skjøtsel med ganske kraftig hogstinngrep settes i verk dersom lokalitetene skal kunne ivaretas/restaureres som verdifulle hagemarker. Alternativt kan skjøtelsen "gis opp" i hagemarker som nærmer seg skog, og en kan isteden prioritere rik edelløvskog på arealet.

3.1.5. Hovednaturtype ferskvann/våtmark

Av 13 naturtypelokaliteter innenfor ferskvann/våtmark er dammer (9) antallsmessig klart overlegent, mens deltaområder, kroksjøer/flomdammer, viktige bekkedrag og rike kulturlandskapssjøer er representert med bare én lokalitet hver. Ferskvannslokaliteter kan sorteres i tre grupper: (i) Lokaliteter i tilknytning til Bogstadvannet (rike kulturlandskapssjøer og deltaområder, begge svært viktig), (ii) Elvestrengen fra Bogstadvannet til Sloradammen (svært viktig) og (iii) dammer spredt innenfor planområder (3 svært viktige, 3 viktige og 3 lokalt viktige). Blant ferskvannslokalitetene er Bogstadvannet med deltaområdet selvsagt arealmessig totalt dominerende. Hele 78 % av åpent ferskvann i planområdet er klassifisert med naturtypeverdi, og dette skyldes at Bogstadvannet er det eneste store ferskvannet i området og samtidig i sin helhet er en naturtypelokalitet.

Elvestrengen fra Bogstadvannet til Sloradammen har variabel verdi, med størst verdi nedstrøms Pinsli/Stubberud hvor elva renner over fint bunnsstrat og er mindre påvirket av utretting og andre tekniske inngrep enn i de øvre deler. Vi har bevisst valgt å betrakte hele elvestrengen som en naturtypelokalitet fordi den har avgjørende landskapsøkologisk funksjon, og forvaltningsmessig må betraktes som én enhet.

Det er ikke spesielt høy tetthet av dammer i planområdet. Dette er dels kunstige dammer/gårdsdammer, og dels naturlige små dammer og tjern. Dokumenterte naturverdier spenner både over vegetasjon (med sjeldne arter), ferskvannsinsekter og amfibier.

To ulike typer dammer: Vanningsdammen på Nordre Ringerike (v) og Jægersborgdammen (h). I begge dammene er det dokumentert rødlistearter. Fotos: Kjell Magne Olsen.

3.1.6. Hovednaturtype skog

Skog er den arealmessig mest betydningsfulle hovednaturtypen, og dekker ca 50 % av areal naturtypelokaliteter kartlagt i planområdet. 6 ulike naturtyper i skog er kartlagt (se tabell 2), og av disse er urskog/gammelskog den klart mest betydningsfulle areal- og antallsmessig. 8 av de 26 lokalitetene som er kartlagt som "urskog/gammelskog" kan karakteriseres som "rik,

sørboreal blandingsskog”. Dette er naturtypemessig heterogene skoglokaliteter med rik treslagsblanding i tresjiktet og ofte en mosaikk av vegetasjonstyper. De skiller seg vesentlig fra de fattige urskog/gammelskogs-variantene (gammel granskog og gammel furuskog på fattig mark). I revisjonen av DN-håndbok 13 (våren 2006) er typen ”rik blandingsskog i lavlandet” foreslått anvendt, men typen var ikke funksjonell når rapporteringen for dette prosjektet pågikk. Flere av de rikeste og mest ”hot spot”-pregede skogmiljøene innenfor planområdet tilhører denne skogtypen. Noen av de klart mest verdifulle skogslokalitetene, bl.a. et par store gran/blandingsskogslokaliteter med sterk konsentrasjon av rødlistearter langs Langlielva tilhører denne typen. Dette er mosaikker av rik edellauvskog, gammel lauvskog, urskog/gammelskog og ”mineralrik barskog”. Vegetasjonstyper som forekommer er almlindeskog, småbregneskog, storbregneskog, lågurtskog, kalklågurtskog, høgstaudeskog, blåbærskog og flekkvis ganske rike sumpskoger.

Gammel granskog (v) og gråor-heggeskog (h), eksempler på to viktige naturtyper i skog som er representert i planområdet. Foto: Arne Heggland (v) og Terje Blindheim (h).

Rik edellauvskog, gråor-heggeskog og rikere sumpskog er også ganske hyppig representert i materialet. Flere av lokaliteter innenfor disse naturtypene utgjør noen av de botanisk rikeste og mest interessante arealene i Sørkedalen. I gråor-heggeskog og rikere sumpskog ble det bl.a. funnet mange forekomster av rødlistearten blærestarr (se kap. 3.5.1). Gråor-heggeskog og rikere sumpskog er stort sett forekommende i de lavereliggende delene av området (i tilknytning til hovedvassdraget og dalbunnen), mens rik edelløvsskog finnes både i tilknytning til kulturlandskap og på lokalklimatisk (og geologisk) gunstige lokaliteter oppover i åssidene.

3.2. Viltlokaliteter

3.2.1. Nøkkeltall, viltlokaliteter

Innenfor planområdet er det systematisert informasjon om i alt 22 viltobjekter, og disse dekker et areal på noe over 6000 daa (drøye 16 % av arealet i utredningsområdet, tabell 3, se også oversiktskart – vedlegg 4). En overvekt av arealet viltområder er i høyeste verdiklasse, noe som skyldes at flere av de svært viktige områdene er store. 3 viltobjekter er verdiklassifisert som uprioriterte viltområder. Dette gjelder hekkeplasser for spurvehauk. Artens hekkeplasser figureres vanligvis ikke ut som polygoner i viltkartlegging, p.g.a. artens status og bestand (alminnelig) og økologi (foretrekker å hekke i yngre skog). Dataene er

beholdt i kommunens database for oversiktens skyld, men statusen som ”uprioritert” angir at dataene ikke har en verdi som forvaltningsobjekter.

Tabell 3: Oppsummerende statistikk over viltområder kartlagt i planområde Sørkedalen, Oslo.

Verdi	Antall	Areal	Andel av planområde
Svært viktig	7	3539	9,38
Viktig	7	1924	5,10
Registrert	5	643	1,70
Uprioritert	3	27	0,07
	22	6134	16,26

Datamaterialet på vilt og naturtyper overlapper i mange tilfeller. I alt 3016 daa er klassifisert både som viktige naturtykelokaliteter og som viktige viltlokaliteter. Dette utgjør 49 % av alt areal viltområder og 67 % av alt areal klassifisert som naturtykelokaliteter. Det store arealoverlappet skyldes at flere av viltområder er identisk med, eller representerer utvidelser av store naturtykelokaliteter. Bogstadvannet og Sørkedalselva er gode eksempler i så måte. 3 lokalitet har identisk avgrensning for vilt- og naturtypeverdier. Dette gjelder ferskvannsforkomstene Sloradammen, Åmotdammene og Nordre Ringerike. Dette er forekomster som gir samme verdi etter metoden for naturtype- og viltkartlegging, og hvor samme avgrensning og nummerering er benyttet både for vilt- og naturtykelokaliteten.

Kjell Isaksens viltkartlegginger i 2005 fokuserte på gruppene skogsfugl, hakkespetter, rovfugl, nattravn og flaggermus (Isaksen 2006). Av disse konstaterte Isaksen aktive eller antatt aktive viltområder for følgende arter i planområdet for Sørkedalen: Vepsevåk (1 hekkeplass), hønehauk (1 hekkeplass), orrfugl (spredt spill), jerpe (noen territorier), skogdue (1 (-2) lokaliteter), tretåspett (2), vendehals (2 lokaliteter, 4 individer), dvergflaggermus (2), langøreflaggermus (1) og vannflaggermus (1). Ytterligere noen lokaliteter for disse artene er dessuten kartlagt tidligere. Videre artsomtaler om noen viktige viltarter er gitt i kap. 3.5, om rødlistearter.

Ett stort viltområde (Heikampen) er delt av grensa for planområdet. Delene innenfor planområdet sammenfaller med de mest rike løv- og blandingskogene i det store viltområdet. Dette er et særlig viktig område for bl.a. jerpe (observert på 4 ulike plasser i hekkesesongen 2005) og antakelig også hakkespetter (registreringsdata mangler). Avgrensningen for det opprinnelige viltområdet er i hovedsak beholdt, og det er ikke forsøkt skilt ut egne, mindre enheter (f.eks. jerpeteritorier). Noe av arealet innenfor viltområdet som har aller størst verdi er figurert ut som naturtykelokaliteter.

3.3. Mulige restaureringsobjekter

Ut fra eget feltarbeid ble det laget en liste over 27 områder (totalt ca 1036 daa) der endret arealbruk kan prioriteres for å styrke framtidige verdier knyttet til biologisk mangfold i Sørkedalen. Tabell 4 og vedlegg 5 gir oversikt over disse områdene. To typer områder er foreslått i denne sammenhengen, (i) områder som prioriteres tilbakeført til åpent kulturlandskap (529 daa) og (ii) skogklede områder som prioriteres satt av til ”fri utvikling”

for å tilbakeføre skogsmiljøer under fri utvikling (507 daa). I den første kategorien er dagens arealbruk svært variabel (tabell 4).

Også innenfor de prioriterte naturtypelokalitetene kan enkelte arealer være ”restaureringspreget”. Med dette menes arealer som har tydelige naturverdier, men hvor framtidig behandling (være seg bruk eller ikke-bruk) vil gi vesentlig styrking av verdiene. Arealene som er tatt med i tabell 4 vurderes kun interessante som naturtypelokaliteter dersom bruken endres vesentlig.

Tabell 4: Innspill til områder der endret arealbruk prioriteres for å styrke framtidige verdier knyttet til biologisk mangfold i Sørkedalen. Kolonne 1 (nr.) viser til referansenummer på vedlegg 5.

Nr	Lokalisering	Tilstand, 2005	Tidligere bruk	Behandling	Kilde	Area daa
1	Søndre Solberg	50 år bjørkebestand, B17-20	Havn	Tilbakeføre til fukteng	Mis-kartlegging	5
2	SV for dam i Langlivatnet	"Imp" bestand, variabel alder	Skog	Fri utvikling	Egen kartlegging, AHE	32
3	Heggelielv SV for n. Gråseterhytta	H.kl. III kulturgranskog	Skog	Fri utvikling, evt. tynning	Egen kartlegging, AHE	20
4	Fløyta vest for Hvitsteinåsen	H.kl. IV kulturgranskog	Skog	Fri utvikling	Egen kartlegging, AHE	10
5	Hvitsteinåsen	H.kl III-IV kulturgranskog	Skog	Fri utvikling, evt. tynning	Egen kartl. AHE+tidl. NB-kart	22
6	S for Øv. Gråseterhytta	H.kl III-IV gran + litt "imp"	Skog (Bjrum)	Fri utvikling, evt. tyn. i hkl III	Egen kartl. AHE	59
7	Ravine ved Grøttum	Yngre gråor-heggeskog	Beite	Fri utvikling	Egen kartl. AHE	7
8	Langlielvas østside	H.kl. III-V kulturgranskog	Skog	Fri utvikling, evt. tyn. i hkl III	Egen kartl. AHE	252
9	Nordre Solberg	H.kl. III kulturskog	Innmark	Tilbakeføring til beite	Egen kartlegging, TBL	77
10	Bogstad camp.-Skuggen	Løvskog i sør, gran i nord.	Beite	Fremme gammel, åpen løvskog	Egen kartlegging, TBL, AHE	59
11	Bunn av Wyllerl., ved Øgarden	Åpne enger og noe skog, løv og gran	Slåtteland	Skape åpent beitelandsk. med noe gml. gråorskog	Egen kartlegging, TBL	35
12	Ringerike Søndre	Trolig gammelt, gjengroende beiteområde	Innmark	Rydde skog, sette på dyr.	Egen kartlegging, TBL	10
13	Søndre Solberg	Furumyrskog	Havn	Fri utvikling	Kun sett på avstand, TBL	7
14	Årnes	Plantasjeskog som var helt åpent i 1953	Innmark	Tilbakeføring til beite, dersom det har vært beite her før	Egen kartlegging, TBL	22
15	Sørkedalselva, Ø for Tangen	Plantasjeskog, gran	Innmark	Tilbakeføre til rik, fuktig løvskog (gråor)	Egen kartlegging, TBL	7
16	Bogstadvann N.	Delvis granplantasje	Myr	Tilbakeføre til rik, fuktig løvskog.	Egen kartlegging, TBL	6
17	Bogstadvann, Fossum N	Kantsone mot Bogstadvann		Fremme løvskog, med eldre trær	Egen kartlegging, TBL	10
18	Grøttum	spredt tresatt i 1959, trolig beite da	Slåttemark/beite	Åpne skogen, beitedyr eller rydding	Flyfoto, TBL	72
19	Sørkedalen kirke	Delvis hestebeite i dag.	Beite/innmark	Utvide beite ned mot elva, storfe+hest	Egen kartlegging, TBL	22
20	Finnerud S	Gjengroende beite/skogsbeite	Innmark	Åpne skogen, mer beitedyr, gjerne storfe	Egen kartlegging, TBL	18
21	Norddal	Delsv åpne beiter, helt åpent i 1953	Beite	Noe rydding og beite	Flyfoto, TBL	37
22	Åmot S.	Tett plantegranskog, noe løv	Beite/innmark	Åpne, slippe til beitedyr	Flyfoto TBL, befarig AHE	50
23	Gran Ø	Løvskog, gammel beitemark	Beite/innmark	Åpne, slippe til beitedyr	Befaring AHE	49
24	Gran-Lyse	Granplantasjer, div. gjengroingsmark	Innmark/beite	Hogst, slippe til beitedyr	Befaring AHE	77
25	Gran S	Granplantasjer, div. gjengroingsmark	Innmark/beite	Hogst, slippe til beitedyr	Befaring AHE	44
26	Sørkedalselva, V for Hadeland	Yngre produksjonsskog		Tilbakeføre til sumpskog, gråor-heggeskog og/eller	Befaring TBL	18

				fukteng		
27	Sørkedalselva, Ø for Søndre Solberg	Yngre produksjonsskog		Tilbakeføre til sumpskog, gråor-heggeskog og/eller fukteng	Befaring TBL	8

3.4. Truete vegetasjonstyper

Fremstad og Moen (2001) gir oversikt over vegetasjonstyper som anses truet på kort og lang sikt. Av vegetasjonstypene som nevnes her, gis det en kommentert oversikt over forekommende typer i planområdet for Sørkedalen under. Oversikten er ikke uttømmende, da detaljert vegetasjonskartlegging ligger utenfor rammene for prosjektet. Klassifikasjon på naturtypenivå fanger ikke fullstendig opp forekommende vegetasjonstyper, som ofte krever en mer grundig artsregistrering.

3.4.1. Forekommende typer

På *skogdekt fastmark* forekommer følgende trua vegetasjonstyper, jfr. Aarrestad m.fl. (2001):

- Høgstaudeskog (hensynskrevende – LR). Vegetasjonstypen finnes spredt og stedvis ganske vanlig i hele planområdet, særlig langs bekker, i dalganger og i lisider med høyt vanntrykk i bakken. Typen utgjør vanligvis mindre arealer i skogområder som ellers er dominert av lågurtskog. Litt større, sammenhengende arealer finnes f.eks. langs Fløyta. Noen forekomster er dekket opp av naturtypelokaliteter, men de større bestandene med høgstaudeskog er som regel overført til ”skjematisk kulturskog”.
- Alm-lindeskog (hensynskrevende – LR). Vegetasjonstypen opptrer flekkvis, og dekker kun små arealer. Opptrer oftest i forbindelse med bekkedaler og sør/vestvendte skrenter. Det er også en del forekomster i forbindelse med kulturlandskap. Mange av alm-lindeskogsforekomstene er oppsøkt i felt, og mange er figurert ut som naturtypelokaliteter.
- Or-askeskog (noe truet – VU): Vegetasjonstypen er sjelden i planområdet, da gråor-heggeskog er sterkt dominerende skogtype i ravineområder og langs vassdrag. Bare i et par naturtypelokaliteter er or-askeskog representert.
- Svartorstrandskog (sterkt truet – EN): Typen opptrer fragmentarisk, som belter langs vann- og vassdrag i nedre del av planområdet (Bogstadvannet).
- Rik sumpskog (sterkt truet – EN): Dekker kun små arealer, i belter langs vann- og vassdrag i nedre del av planområdet. Flere av naturtypelokalitetene som er klassifisert som ”rikere sumpskog” inneholder en vegetasjonsmessig mosaikk av rikere sumpskog, gråor-heggeskog og storbregneskog. Rikere sumpskog er totalt sett en meget sjelden vegetasjonstype i planområdet.

Innenfor *kulturbetinget engvegetasjon* forekommer følgende trua vegetasjonstyper, jfr. Moen m.fl. (2001a):

- Lavurteng, undertype boreal slåtteeeng (sterkt truet – EN): Rike slåtteeenger, rimelig velutviklede typer, er svært uvanlig, og ble bare dokumentert ved Finnerudseter.
- Skogstorkenebb-ballblomeng (noe truet – VU): Fuktige områder med kulturmarksvegetasjon og skogstorkenebb-ballblomenger ble funnet på noen få steder innenfor planområdet, og disse er avgrenset som naturtypelokaliteter. Slike områder er bare sjelden i aktiv hevd.

- Hagemark (noe truet – VU): Godt utviklet hagemark er sjeldent i planområdet, og forfall med til dels sterk gjengroing ble notert på de fleste hagemarkslokaliteter, også på lokaliteter som er vurdert som viktige naturtypelokaliteter innenfor naturtypen hagemark.
- Høstingsskog (sterkt truet – EN): Enkelteksemplarer av høstingstrær finnes flere steder i planområdet, men større landskap med høstingstrær og øvrig vegetasjon som gjennom lang tid har vært preget av kontinuitet i (tradisjonell) menneskelig bruk er svært sjeldent. Noen høstingstrær inngår i naturtypelokaliteter definert som ”hagemark”.

Naturtypelokalitetene på Finnerud utgjør en mosaikk av de to typene ”boreal slåtteeng” og ”skogstorkenebb-ballblomeng”, med sistnevnte på de fuktigste partiene.

Kulturlandskap på Finnerud, med ballblomeng (i bakgrunnen) og overgang mot tørrere typer i forgrunnen, bl.a. med marianøkleblom. Rødlistede vegetasjonstyper. Foto: Terje Blindheim.

Innenfor *myrvegetasjon* forekommer følgende trua vegetasjonstyper, jfr. Moen m.fl. (2001b):

- Åpen intermediær- og rikmyr i lavlandet, undertype middelsrik fastmattemyr (noe truet – VU): Det er svært få rikmyrer innenfor planområdet. Forekomstene er langt rikere like øst for planområdet, i det sentrale kambro-silurområdet. Her finnes også svært rike myrtyper.

Innenfor *vannkant-* og *vannvegetasjon* forekommer følgende trua vegetasjonstyper, jfr. Brandrud og Fremstad (2001):

- Rik kortskuddstrand (sterkt truet – EN): Arealer med rik kortskuddstrand finnes i tilknytning til Bogstadvannet, men dette er arealer uten beitepåvirkning, og dessuten

uten dokumenterte rødlistearter. Med andre ord finnes trolig ikke de rikeste og mest verdifulle utformingene av rik kortskuddstrand til stede i planområdet.

- Rikstarrsump (sterkt truet – EN): De mange forekomstene av rødlistearten blærestarr innenfor planområdet kan trolig karakteriseres som rikstarrsummer. Totalarealet er lite, men noen lokaliteter yter et betydelig bidrag.

3.4.2. Total vurdering, trua vegetasjonstyper

Totalt er det kun små arealer innenfor utredningsområdet som inneholder trua vegetasjonstyper. Noen enkeltlokaliteter yter allikevel viktige bidrag. Bogstadvannet og Finnerudseter er eksempler på slike lokaliteter. For de kulturbetingede typene er det et gjennomgående trekk at verdier knytta til trua vegetasjonstyper, helt parallelt med naturtypeverdier, er redusert p.g.a. opphør av hevd.

3.5. Rødlistearter og andre interessante artsfunn

I samband med prosjektet er det systematisert informasjon om 46 (mulig 47) rødlistearter, og dette dekker totalt minst 171 registrerte forekomster av rødlistearter (tabell 5). Ytterligere noen rødlistede fuglearter er observert i Sørkedalen, men uten mistanke om at de hekker her i dag, eller har hekket i de senere år. Rødlisteartenes fordeling på ulike organismegrupper er vist i figur 2. Sopp er den mest betydningsfulle enkeltgruppen (9 arter), mens den store samleggruppen ”invertebrater” (16 arter) er heterogen, med øyestikkere (6) som viktigste bidragsyter. For øvrig kan en merke seg det lave antallet rødlistede karplanter, mens antall lokaliteter med rødlistede karplanter er høyt p.g.a. de mange forekomstene av blærestarr (R). Også m.h.p. elvemusling gir tabell 5 et feilaktig bilde av forekomsten, fordi en stor og mer eller mindre sammenhengende forekomst over en lengre elvestrekning er framstilt som ett punkt i kartet.

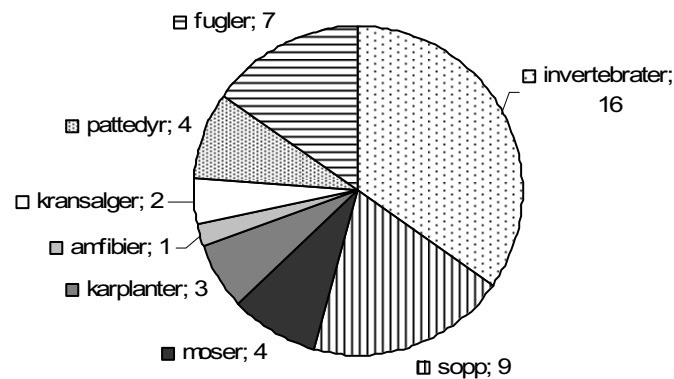
M.h.p. blærestarr er antall registreringer vanskelig å telle, og tallet i tabell 5 (47) er definitivt lavere enn reelle tallet. Dette skyldes at arten er jevnt utbredt i tilknytning til de nedre deler av Sørkedalselva og lokaliteter i tilknytning til denne, og at flere lokaliteter er tett bevokst med arten. Med andre ord er det vanskelig både å få oversikt over, å definere og å telle antall forekomster.

Tabell 5: Oversikt over rødlistearter som er omfattet av kartleggingen i Sørkedalen.

Norsk navn	Vitenskapelig navn	Gruppe	Rødliste	Antall reg*
Liten salamander	Triturus vulgaris	Amfibier	V	3
Elvemusling	Margaritifera margaritifera	Bløtdyr	V	1
Stor ferskvannsgjellesnegl	Viviparus viviparus	Bløtdyr	R	2
	Caenis lactea	Døgnfluer	R	1
Hønehauk	Accipiter gentilis	Fugler	V	1
Dverglo	Charadrius dubius	Fugler	R	1
Skogdue	Columba oenas	Fugler	V	1
Dvergspett	Dendrocopos minor	Fugler	DC	5
Vendehals	Jynx torquilla	Fugler	V	5
Vepsevåk	Pernis apivorus	Fugler	DC	2

Myrrikse	Porzana porzana	Fugler	R	1
Fireøyet flatigle	Hemiclepsis marginata	Igler	R	1
Solblom	Arnica montana	Karplanter	DC	1
Blærestarr	Carex rhynchophysa	Karplanter	R	47
Myrstjerneblom	Stellaria palustris	Karplanter	DC	8
Glansglattkrans	Nitella flexilis	Kransalger	DC	1
Skjørglattkrans	Nitella gracilis	Kransalger	V	1
Svartnål	Anthoceros agrestis	Moser	DM	1
Grønnsko	Buxbaumia viridis	Moser	DM	7
Råteflak	Calypogeia suecica	Moser	DM	1
Sveipfellmose	Neckera pennata	Moser	DM	8
Brandtflaggermus	Myotis brandtii	Pattedyr	DM	2
Skjegg/brandtflaggermus	Myotis mystacinus/brandtii	Pattedyr	DM	1
Storflaggermus	Nyctalus noctula	Pattedyr	R	1
Dvergflaggermus	Pipistrellus pipistrellus	Pattedyr	DM	3
Langøreflaggermus	Plecotus auritus	Pattedyr	DM	2
	Panorpa cognata	Skorpionfluer	R	1
Lindesigdvinge	Sabra harpagula	Sommerfugler	R	1
Almestjertvinge	Satyrium w-album	Sommerfugler	V	2
Epleglassvinge	Synanthedon myopaeformis	Sommerfugler	R	1
Lappkjuke	Amylocystis lapponica	Sopp	V	2
Begerfingersopp	Clavicornia pyxidata	Sopp	DC	2
Duftskinn	Cystostereum murrarii	Sopp	DC	6
Rosenkjuke	Fomitopsis rosea	Sopp	DC	3
Sjokoladekjuke	Junghuhnia collabens	Sopp	V	4
Granrustkjuke	Phellinus ferrugineofuscus	Sopp	DC	10
Svartsonekjuke	Phellinus nigrolimitatus	Sopp	DC	19
Rynkeskinn	Phlebia centrifuga	Sopp	DC	4
Sibirkjuke	Skeletocutis odora	Sopp	V	1
	Hydrometra gracilentata	Teger	DM	1
	Limnephilus bipunctatus	Vårfluer	V	1
Armert blåvannymfe	Coenagrion armatum	Øyestikkere	R	1
Kongeøyestikker	Cordulegaster boltoni	Øyestikkere	R	1
Blå bredlibelle	Libellula depressa	Øyestikkere	V	1
Gulvinget høstlibelle	Sympetrum flaveolum	Øyestikkere	R	2
Blodrød høstlibelle	Sympetrum sanguineum	Øyestikkere	V	1
Sørlig høstlibelle	Sympetrum vulgatum	Øyestikkere	R	1

*Antall registreringer viser som regel til antall lokaliteter (naturtype- eller viltlokaliteter) hvor arten er påvist, men i enkelte tilfeller er det registrert flere forekomster innenfor samme lokalitet, og tallet viser da til antall registreringer.

Figur 2: Rødlistearter i Sørkedalen, og deres fordeling på organismegrupper.

3.5.1. Karplanter og kransalger

Kun 3 rødlistearter blant karplanter er kartlagt i planområdet.

Blærestarr (R) utgjør en stor del av dette materialet (47 punktfestede forekomster, men se kommentar over). Blærestarr er i Norge neste utelukkende kjent fra Oslo og Bærum (i tillegg er det gjort et par funn i Gran, Oppland, samt noen få funn i Asker og ett i Lørenskog). Da Oslo har hoveddelen av den norske populasjonen er det særlig viktig for forvaltningen i kommunen å bevare levestedene for arten. Dette gjenspeiles i verdisettinga av blærestarr-lokaliteter. Arten er rødlistet som sjelden (R), og dette er etter DN-håndbok 13s verdisystem et argument for høyeste verdiklasse. Siden arten lokalt er ganske vanlig i utredningsområdet har vi allikevel differensiert verdisettingen noe, og tilegnet verdi "svært viktig" til lokaliteter med større "moderpopulasjoner" av arten. Små lokaliteter som avgrenses for denne arten er vurdert som regionalt viktige (B).

Solblom (DC) ble funnet på én lokalitet; den svært viktige kulturmarkslokaliteten på Finnerudseter. Sannsynligvis kan arten finnes på noen flere åpne kulturlandskap eller skogsbeiter i området. Utviklingen av dalens kulturlandskap er klassisk for områder hvor arten er på sterk tilbakegang.

Myrstjerneblom (DC) er funnet i Bogstadvannet, og funn er punktfestet minst 8 steder innenfor det undersøkte området i NØ enden av vannet. Arten finnes på næringsrik leirjord, strender, fuktenger etc. Den er østlig og sjelden i Norge.

To rødlistede kransalger er registrert, begge i Bogstadvannet:

Glansglattkrans (DC) er funnet i Bogstadvannet, men lokaliteten er ikke kjent. Arten er kjent både fra næringsfattige innsjøer og i sakteflytende elver og kan være negativt påvirket av forurensning (fra bl.a. jordbruk).

Skjørglattkrans (*V*) er funnet i lokalitet nr. 649 (NV delen av Bogstadvannet). Arten lever i grunne vann, og kan være negativt påvirket av forurensning (fra bl.a. jordbruk).

To rødlistede karplanter; myrstjerneblom (v) fotografert ved Bogstadvannet og solblom (h) fotografert ved Finnerud. Fotos: Terje Blindheim.

3.5.2. Moser

Fire rødlistede mosearter, totalt 17 lokaliteter, er registrert innenfor planområdet. Alle funnene er framkommet gjennom nytt feltarbeid i 2005. Artene kan deles inn i 3 økologiske grupper:

- i. arter knyttet til leirjord med regelmessige forstyrrelser. Svartnål (DM) tilhører denne gruppa. Arten er funnet en gang i planområdet, i en kornåkerkant nord for Bogstadvannet. Lokaliteten for denne rødlistearten passer ikke med noen av typene i DN's naturtypesystem, og funnstedet er ikke gitt noen forvaltningsstatus, da det ligger i en kornåker.
- ii. arter knyttet til skoglokaliteter med liggende dødt trevirke/råtevedmoser. Grønnsko og råteflak (begge DM) er eksempler på arter med denne økologien. Grønnsko har tydeligvis en del forekomster innenfor planområdet, men p.g.a. generelt lite dødt trevirke i sene nedbrytningsstadier har trolig arten hatt en vesentlig populasjonsnedgang i regionen. Lokalitetene hvor arten ble funnet skiller seg (med ett unntak) ut p.g.a. sterk konsentrasjon av viktige elementer.
- iii. arter knyttet til skoglokaliteter med gamle, grove løvtrær. Sveipfellmose (DM) er en art som faller i denne kategorien. Arten forekommer vanligvis i grandominerte, urterike skogtyper med stort innslag av osp eller edelløvtrær. I Sørkedalen ble den nesten alltid funnet på stammen av spisslønn i rike og strukturrike blandingskogsmiljøer ("sørboreal blandingskog") med høy trealder og god forekomst av rikbarkstrær.

Blant moser er det ennå stort potensiale til å finne flere kravfulle og rødlistede arter, både blant artene nevnt over og blant andre mosearter.

3.5.3. Lav

Ingen rødlistede lavarter ble funnet i området. På lavherbariet (www.nhm.uio.no/botanisk/bot-mus/lav/soklavhb.htm, tilgangdato 2006.05.03) ligger informasjon om flere funn av rødlistearten huldrestry fra planområdet: Fra siste halvdel av 1800-tallet, foreligger en rekke innsamlinger av huldrestry *Usnea longissima* fra "Bogstadaas" (ukjente lokaliteter, muligens innenfor planområdet). Også på 1900-tallet er huldrestry funnet i området, bl.a. lokalitetene "Storbekken" (vest for Slora) i 1959, "ovenfor Aspeskog" i 1939 og 1966, "Sørkedalen, nær Tømte, på veien til Svartorseter" i 1938, "ca 1 km S for Heikampen" i 1970 og i "Langlidalen, litt underfor Kjelsås" i 1933. Arten er dessuten funnet i noe mer høytliggende granskog en rekke steder like utenfor planområdet, bl.a. "Råkollen" (1937), "Heikampen" (1938, 1966, 1967). Arten ble ettersøkt under feltarbeid i 2005, men ikke funnet. Sannsynligheten for at arten er borte fra flere av de gamle plassene er stor, da arten har vært på sterk tilbakegang i regionen. Det vurderes allikevel ikke som usannsynlig at sterk reduserte restpopulasjoner av arten kan finnes innenfor planområdet, og det er sannsynlig at de mer høytliggende granskogene utenfor planområdet (bl.a. Heikampen) kan ha beholdt restpopulasjoner av arten. Livsbetingelsene for arten er vesentlig forringet i regionen de siste 50 år, trolig både av skogbruksmessige så vel som forurensningsmessige årsaker. Det er derfor grunn til å anta at de historiske opplysningene bare viser konturene av en større huldrestrypopulasjon i traktene for noen generasjoner siden.

Huldrestry. Arten har muligens ennå rest-bestander i Sørkedalsområdet. Dette bildet er tatt ved en rik forekomst i Kongsberg. Foto: Arne Heggland

Det finnes også historiske opplysninger om rødlistearten piggtrollskjegg *Bryoria smithii* (DC) fra "Bogstadåsen" i 1859. Arten er ikke gjenfunnet.

Lavfloraen knyttet til skoglige lokaliteter i området er jevnt over ganske fattig. Noen få rike skogslokaliteter med forholdsvis urørte edelløvskogs- og blandingsskoger har rike forekomster av bladlaver i lobarionsamfunnet. På de rikeste lokalitetene forekommer også sølvnever (opp til drøyt 10 trær på samme lokalitet, hovedsakelig spisslønn), en meget god signalart på disse trakter. Skorpelavfloraen er ikke svært godt undersøkt. Trolig er den nokså fattig, p.g.a. den lave forekomsten av virkelig gamle trær. Bleikdoggnål og almelav er begge gode signalarter blant skorpelav, og disse ble funnet på flere av de groveste edelløvtrærne (hovedsakelig ask) i området.

Floraen av noe kravfulle (fuktighetskrevende) lavarter knyttet til bergvegger er tilsynelatende dårlig utviklet langs hovedvassdragene, til tross for at flere skyggefulle "kløftemiljøer" er kartlagt på strekningen. Dette kan ha sammenheng med vassdragsregulering i begge sidegreiner til Sørkedalselva, og kan også henge sammen med lokalklimatiske tøffe betingelser i dalen langs hovedvassdragene. Noen få forekomster av den noe fuktighetskrevende randkvistlav og bare én forekomst av den gode signalarten kort trollskjegg ble funnet i løpet av feltarbeidet i 2005. Artene er ikke systematisk kartlagt, og er trolig underestimert.

3.5.4. Sopp

Alle de 9 rødlisteartene av sopp som er kartlagt gjelder vedboende sopp. Videre er 8 av artene knyttet til bartrær (gran), mens bare én er knyttet til løvtrær. Generelt lite gammelskog i planområdet, samt det faktum at svært få områder har virkelig lang kontinuitet i viktige strukturer for biologisk mangfold (dødt trevirke, gamle trær) kan trolig forklare hvorfor tallet ikke er høyere. Undersøkellesområdet dekker et stort skogkledt areal, men ligger i et terreng med lang skogbrukshistorie og ganske lette driftsforhold. Selv om antallet arter ikke er høyt, viser det at restområdene i Sørkedalsskogene inneholder viktige "lommer" med skog som innehar et truet og sjeldent artsmangfold av råtesopper. Mest interessant er funn av tre arter i høy rødlistekategori (sjokoladekjuke (3 lokaliteter), sibirkjuke (1) og lappkjuke (2), alle klassifisert som "sårbar – V").

Sjokoladekjuke er en karakterart for naturskogspregete utforminger av sørboreal blandingsskog (Heggland og Hofton 2006), og ville trolig være en nokså hyppig forekommende sopp i planområdet dersom landskapet hadde hatt et større preg av kontinuitetsskog. Sibirkjuke opptrer i to vidt forskjellige økologiske kontekster; (i) i gammel, høytliggende fjellskog (gjelder de fleste norske funnlokaliteter) og (ii) i rik lavlandsskog (bl.a. i Skien, Porsgrunn og Bærum). Arten er funnet i lokaliteten Abortjernbekken innenfor planområdet for Sørkedalen, og dette utgjør et typisk eksempel på en av de sistnevnte lokalitetene. Lappkjuke er i regionen tidligere kun funnet i Ringerike-delen av Nordmarka, hovedsakelig i eller rett utenfor verneområdene i Katnosa-Spålen og Oppkuven. Av to funn i 2005, ble det ene gjort i en ganske typisk gammelskogslokalitet på Stuteskallen (ca 480 m.o.h.) i høytliggende barskogslandskap. Det andre funnet var mer atypisk, da det ble gjort ca 260 m.o.h. i en ganske ensjiktet lavlandsskog nede i dalen langs Fløyta.

Større ressurser til artsletning etter kravfulle og rødlistede sopp ville utvilsomt ha forlenget lista av rødlistede sopp. Dette gjelder særlig det markboende elementet, med stort potensial for kravfulle arter knyttet til det rike edelløv- og blandingsskogselementet og til et fåtall kulturmarkslokaliteter. I tillegg er det utvilsomt et stort potensial for flere arter knyttet til (et lite antall) lokaliteter med løvskog i sammenbruddsfase.

To rødlistede sopparter i høy rødlistekategori (sårbar): Sjokoladejuke (v) og lappkjuke (h). Fotos: A. Heggland. Bildene er tatt i naturtypelokaliteter innenfor planområdet.

3.5.5. Laverestående ferskvannsfauna

Sørkedalen i Oslo inneholder flere spennende ferskvannsförekomster, med både sjeldne og rødlistede arter. Tidligere undersøkelser inkluderer bl.a. Bremnes og Saltveit sine undersøkelser av bekker og elver i Oslo (Bremnes og Saltveit 1993), hvor to rødlistede ferskvannsinsekter blir påvist i de nedre delene av Sørkedalselva.

Totalt 274 enkeltfunn av ferskvannsdyr ble registrert i 2005, fordelt på 145 arter. I ferskvannsundersøkelsene ble det funnet fire rødlistede dyrearter (elvemusling (V), kongeøyenstikker (R), vårfluen *Limnephilus bipunctatus* (V) og liten salamander (V) – amfibier omtalt under vilt). Sørkedalselva fra Pinsli og nedover, helt ned til nedenfor Zinoberbroen, inneholder store mengder elvemusling, anslagsvis flere tusen. Ingen små individer ble observert, men disse er generelt vanskeligere å registrere, og det er sannsynlig at arten fremdeles yngler. I tillegg til dette ble det i 2004 gjort flere spennende funn i Bogstadvannet (Olsen og Reiso 2005).

Elvemusling innsamlet for kontroll i Sørkedalselva sommeren 2005. Foto: K.M. Olsen.

I elvene ovenfor Åmot (Heggelielva og Langlielva) ble det ikke gjort spesielle funn. Deler av Heggelielva så ut til å ha brukbart substrat for elvemusling, men arten ble ikke påvist. Øvrige deler av disse elvene er i mange tilfeller ganske rasktflytende og med steinet substrat. Få invertebrater ble funnet i disse delene. Det finnes fremdeles er mindre antall ferskvannslokaliteter (vannstrenger og tjern) som ikke er undersøkt. Særlig gjelder det i sørvestre og

høyereleggende deler. Noen av disse vil sikkert inneholde interessante flora- og faunaelementer. En undersøkelse av disse bør prioriteres.

Bestanden av elvemusling er tidligere estimert til mellom 50 000 og 100 000 individer. Rekruttering av muslingbestanden har vært sviktende de siste 10-15 åra i h.h.t. Sandaas og Enerud (1998) (se diskusjon, kap 4.2.5.). Elvemusling betraktes av enkelte som den mest truede ferskvannsmuslingen i verden. Elvemusling kan leve opp til 200 år, og har en interessant livssyklus hvor et livsstadium lever parasittisk på fisk. Elvemusling er en av rødlisteartene hvor det er utarbeidet handlingsplan (Larsen 2005). Ambisjonen for handlingsplanen er at alle nåværende naturlige populasjoner skal opprettholdes eller forbedres. Sikring av leveområder er et stikkord i så måte. Elvemusling finnes på 350-400 lokaliteter i Norge, og vi har 1/3 av kjente lokaliteter for arten i Europa og trolig over halvparten av individene. Lokaliteten i Sørkedalselva representerer en ganske stor og tett populasjon. Trolig er det infisert settefisk fra anlegget i elva som har gitt opphav til elvemuslingforekomstene ved Gørja i Nordmarka.

3.5.6. Fisk

Det er ikke kjent forekomster av rødlistede fiskearter i planområdet. Under gis noen generelle kommentarer om fiskefaunaen i området:

Bogstadvann står oppført som en av 55 storørretlokaliteter i Norge men forekomsten er betegnet som usikker (Garnås m. fl. 1996). Elvestrekningen Bogstadvannet-Hadeland har stor tetthet av ørret og er et viktig gyte og oppvekstområde for arten. Dette er trolig Oslos eneste store levedyktige bestand av arten (Enerud og Sandaas 1998).

Det er registrert elveniøye i Bogstadvannet (Fylkesmannen i Oslo og Akershus 2003), mens de stilleflytende partiene av Sørkedalselva holder en bestand av bekkeniøye. Under feltarbeid i 2005 ble det registrert karuss i kroksjøene vis à vis Pinsli (naturtypelokaliteten Pinsli V II).

3.5.7. Amfibier

Sørkedalen inneholder nokså få vannhull, og utgjør derfor ikke noe "ideal-landskap" for amfibier. Av rødlistede amfibier ble kun liten salamander registrert (nyregistreringer 2005), og arten ble kun funnet i 3 dammer. 2 av disse er "nabodammer" som til sammen utgjør ett viltobjekt.

3.5.8. Terrestre insekter

3 rødlistede sommerfugler er registrert i planområdet (Nordberg 2006). Under følger en kort beskrivelse av artene, med fakta hentet fra faktaark i presentasjonen "Norges sommerfugler" (nettversjon, se www.toyen.uio.no/norlep/). Se samme nettside for kjennetegn, bilder og mer informasjon:

Epleglassvinge (R): Arten lever i hager med frukttrær og i solrike skogbryn, hvor larven lever under barken av epletrær, rogn og andre trær og busker i rosefamilien. Arten er i Norge bare kjent fra noen få lokaliteter i Østfold og Akershus. Innsamling ved hjelp av feromoner (duftlokestoffer) har i de seinere år vist at arten er temmelig vanlig enkelte steder i dette området. Den trues av ødeleggelse av eldre hager med frukttrær.

Lindesigdvinge (R): Arten trives i skogbryn og åpen løvskog med lind. Larven lever fra juli til september på lind. Lindesigdvinge er generelt sjelden rundt Oslofjorden og langs Sørlandskysten til Farsund. Imidlertid kan den opptre temmelig vanlig på gode lokaliteter. Arten trues av hogst av kystnær lauvskog. Lindesigdvingen synes å ha sine sterkeste nordeuropeiske forekomster i Norge, og det er av derfor viktig at artens levesteder her til lands bevares.

Almestjertvinge (V): Arten lever i hager, parker, alleer og skogbryn med alm. Larven lever på blader av alm, av og til på ask. Almestjertvinge er lokal og temmelig sjelden på Sørlandet og Østlandet nord til Oslo. På den norske rødlista er almestjertvingen plassert i kategorien sårbar (V) på grunn av almesyken som truer både almens og almestjertvingens eksistens i Norge.

Alle disse artene er registrert i tilknytning til Bogstadområdet. De to nattsommerfuglene (de to første) er fanget i felle, og ikke uten videre lett å knytte til lokalitet. Det er logisk å kople lindesigdvinge til den rike forekomsten av grov lind ved Bogstad gård. Epleglassvinge kan ikke knyttes til en enkelt lokalitet. Dagsommerfuglen almestjertvinge er fanget et par steder i planområdet, nord for Bogstadvannet.

3.5.9. Fugl

I tillegg til de 7 rødlistede fugleartene nevnt i tabell 5, er de rødlistede fugleartene kongeørn (R) og hvitryggspett (V) registrert innenfor planområdet i de senere år, men uten indikasjon på hekking. Av de 7 artene som er listet i tabellen er myrrikse og dverglo neppe årlige hekkefugler, mens de resterende 5 (dvergspett, hønsehauk, skogdue, vendehals og vepsevåk) trolig kan regnes som nokså fast innslag i planområdets fauna av hekkende fugl (se utfyllende kommentarer under).

Vepsevåk (DM) er primært knyttet til kulturlandskap og blandingsskoger i lavlandet. To hekkeplasser er kjent i Sørkedalen de senere år, men kun den ene er bekreftet som intakt og med aktivitet i 2005. Trolig var hekkingen mislykket i 2005, grunnet laber fødetilgang som for større deler av Østlandet (Svenkerud 2005). Det gamle kulturlandskapet, med større areal åpne, blomsterrike partier var trolig mer gunstig for vepsevåken enn dagens landskapsbilde i dalen. Bestanden av vepsevåk innenfor planområdet er trolig 1-2 par.

Hønsehauk (V) er knyttet til gammelskog og kulturlandskap, og trusselbildet er knyttet til hogst av reirplasser og sviktende næringsgrunnlag. Kun én intakt hekkeplass er kjent i planområdet, og dette gjelder et eldre hønsehaukreir som det er uvisst når sist var i bruk. Reiret ble kontrollert i 2005, og rester av byttedyr rundt reiret kan tyde på hekking et av de senere år. I tillegg ble det registrert et bebodd reir i 1996, i den lavereliggende delen av undersøkelsesområdet, men reirplassen ble hogd ut noen år senere. Hønsehauk ble observert sentralt i området (nord for Ospeskog) under arbeid med naturtypekartlegging i 2005. Ut fra et estimat av reirrområdets størrelse for hønsehauk (se Grønlien (2004) med referanser), er det rimelig å anta at 2 par kan hekke innenfor planområdet. Byttedyrsituasjonen er trolig ganske god året rundt i tilknytning til kulturlandskapet i Sørkedalen, og kanskje kan endog 3 par ha deler av sitt hekketerritorium innenfor planområdet i et godt år. I Bærum ble det operert med en mulig stabil hønsehaukbestand på 5-7 par (opplysninger fra P. Stensland, se Heggland og Blindheim (2001)). Ringdue, måkefugl og kråkefugl er trolig de vanligste byttedyr i Bærum, da skogsfuglstammen i kommunen er liten. I Sørkedalen finnes en skogsfuglstamme, men den er neppe særlig stor, og haukepar med tilgang til kulturlandskapet har trolig et fortrinn.

Dvergspett (DC) er knyttet til eldre løvskoger med dødt trevirke (døde stammer, greiner etc.), og artens trusselbilde er knyttet til mangel på død ved rik løvskog og hagemarksskog. Dette er en skogtype som det er lite av i Sørkedalen. Fra senere år er det ikke kjent hekkefunn av arten i Sørkedalen, og Isaksens observerte ingen dvergspetter under sine undersøkelser i 2005, som bl.a. var rettet mot denne arten. De 5 lokalitetene som er listet i tabell 5 representerer derfor et ganske optimistisk bilde av artens mulige bestandssituasjon i dalføret. Arten er observert i de mest løvrrike delene av dalføret, fra Bogstadområdet langs Sørkedalselva, i de vestvendte skråningene ved Brenna og langs Langlivassdraget i de vestvendte, løvrrike skrentene SV for Råkkollen. I deler av området observeres arten jevnlig, se bl.a. Slagsvold (1998). Sannsynligvis har dvergspettbestanden i Akershus avtatt (Bekken 1994a) i likhet med dvergspettbestanden i Sverige (Nilsson m.fl (1993) med referanser). Viltkartleggingen i Bærum refererer usikkerhet omkring artens bestandsutvikling, med mulig nedgang og en liten hekkebestand på bare ”noen få par (1 – 5?)” (Heggland og Blindheim 2001). Med tanke på at Bærum er en kommune med ganske mye løvrik skog, ansees er det logisk at arten er sjelden også i Sørkedalen. En må konkludere med at dvergspett sannsynligvis hekker i dalføret jevnlig, men at bestanden neppe overstiger mer enn 1-2 par.

Skogdue (V) er knyttet til kulturlandskap og løvskoger, gjerne med innslag av store trær. Skogdue er observert i Sørkedalen flere ganger, men har trolig få egnede hekkeplasser for arten. Bestandsstørrelsen kan være 1-2 par. I Bærum kommune er det anslått en hekkebestand på 10 par (Heggland og Blindheim 2001), til tross for at få hekkefunn er gjort. Kontrasten mellom Sørkedalen og Bærum er stor, men lar seg lett forklare ut fra naturgrunnlag, der Bærum i større grad har finmosaikk av kulturlandskap og løvskog.

Vendehals (V) har vist kraftig tilbakegang i Norge, og årsakene ligger trolig både i overvintringsområdene og i mindre egnede habitater her hjemme (Bekken 1994b). Også i Sørkedalen og Oslo-området generelt har det vært bestandsnedgang, se Isaksen (2006). Arten finnes fortsatt i dalføret, og i 2005-sesongen ble 5 individer observert to forskjellige steder i dalen. Ytterligere noen lokaliteter bør være egnet for arten.

3.5.10. Pattedyr

4 eller 5 rødlistede flaggermusarter er påvist i Sørkedalen. Av disse er ynglekoloniene ved Bogstad, 2 ulike viltområder, minst 3 ulike trær, særlig interessante. Her er rødlistearten dvergflaggermus (DM) registrert. Trolig benytter flaggermus flere trær i området. Forekomsten er interessant i nasjonal sammenheng. Ved Sørkedalen kirke er det tidligere registrert langøreflaggermus. Storflaggermus (R) og brandtflaggermus (DM) er observert i planområde, men uten at eventuelle yngleplasser er kjent. Førstnevnte er aldri funnet ynglende i Norge. For mer detaljerte opplysninger om flaggermus i Sørkedalen vises det til Isaksen (2006) med referanser.

4. Diskusjon

4.1. Skog eller kulturlandskap?

Omfattende historisk utnyttelse har ført til at de opprinnelig skogkledte arealene knyttet til dalbunnen i Sørkedalen i en lengre tidsperiode har vært erstattet med mer eller mindre åpen kulturmark. Opphør av hevd fører til at mye av denne typen areal er i en gjengroingsfase, med artsfattig, nitrofil vegetasjon, løvskog eller plantet granskog. Uten skjøtsel vil suksesjonen gå mot skog, ofte rike skogtyper som gråor-heggeskog, høgstaude-/storbregnegranskog, lågurt-skog og flere typer edellauvskog. For mange av områdene vil gjengroing sannsynligvis fortsette i overskuelig framtid, med ved- og tømmerproduksjon som prioritert målsetting fra landbruket. Dersom den menneskelige påvirkningen forblir lav, vil suksesjonen nå en fase hvor det skoglige klimaks igjen regenereres. I dag finner en ingen skogbestand med virkelig gammel skog nede i Sørkedalen. De eldste "skogene" finner en som rester av hagemarkslandskap hvor gjengroingen har kommet så pass langt at felt- og tresjikt har få spor av kulturlandskapsskjøtsel. Samtidig finnes få intakte beite/slåtteraviner hvor den rike floraen fra naturbeitemark og slåtteeenger er godt bevart. Trolig har arealbruken variert mye det siste hundreåret, med en veksling mellom skog, oppdyrking og beitebruk. Intensiv gjødsling har dessuten trolig redusert potensialet for naturengplanter i mange av beiteravinene som per i dag holdes i hevd som beitemark. Dermed er den økologiske kontinuiteten i de åpne ravinene, i likhet med skogravinene, lav. Rester av rikere engvegetasjon finnes først og fremst som flekker, gjerne på tørre, noe mer grunnlendt og steinet mark.

Det er klare naturverdier knyttet til både rike skogtyper og åpne kulturlandskap i Sørkedalen. Ofte er gjenvokstingen mot skog kommet så pass kort at en har mulighet å velge enten (i) tilbakeføring til åpent kulturlandskap, f.eks. med beitedyr eller (ii) fri utvikling mot rike skogtyper med akkumulering av viktige strukturer som dødt trevirke, hule trær etc. I en naturtypekartleggingskontekst har en med andre ord ikke én fasitløsning for klassifisering og forvaltningsråd for slike typer areal. For flere naturtypelokaliteter er det mulig og fornuftig å diskutere den videre bruken med grunneier/bruker/forvalter. I det endelige datasettet bør en prioritere å sette av en del lokaliteter urørt, mens en del lokaliteter bør hevdes som tradisjonelt, slik at begge ytterlighetene i menneskelig påvirkning er representert.

Flybilder fra Sørkedalen (1953 til venstre og 2003 til høyre). Utsnittet dekker Heggelielva (vannstrengen som danner horisontal midtlinje i bildet), før samløpet med Langlielva. Sørkedalen skole sees nesten nederst til høyre og Norddal gård sees under (sør for) midten av bildet. Bildene viser hvordan gjengroing har gjort seg gjeldene i løpet av de siste 50 år. På høyre bilde viser røde markeringer naturtypelokaliteter, mens blå markeringer viser areal med gammelt kulturlandskap i gjengroing/som er tilplantet.

4.2. Trusler og forvaltningsråd

4.2.1. Omlegging av jordbruk/ opphør av skjøtsel

Med kap. 4.1. som bakteppe er det klart at det er en stor utfordring å ivareta naturverdier knyttet til kulturmark i Sørkedalen. Utfordringen er to-delt, og omfatter ivaretagelse av arealer med verdi som åpent kulturlandskap i dag, samt å restaurere tilbake arealer med tidligere åpen kulturmark (se kap. 3.3 og 4.4). For alle naturtypelokaliteter med biologiske verdier knyttet til kulturlandskap er det anført ønskede skjøtselstiltak i naturtypebeskrivelsen. I svært mange tilfeller er hevdstatusjonen selv innenfor naturtypelokalitetene utilfredsstillende. Økt beite-trykk, slått og rydding av kratt og buskas er noen av de hyppigst anbefalte skjøtselstiltakene, i tillegg til ”forbud” mot all gjødsling. Tilførsel av næringsstoffer som favoriserer konkurransesterke/nitrofile arter og gjengroing er trolig de to viktigste truslene mot det åpne kulturlandskapet i Sørkedalen. På flere lokaliteter er det også utfordringer knyttet til bevaring av et spredt tresatt hagemarkslandskap med høstingstrær.

For all hevd av kulturlandskap er viktig å få faglig veiledning i gjennomføringen av skjøtsel, slik at riktig tidspunkt, intensitet og utstyr blir benyttet. Råd om riktig skjøtsel kan bl.a. hentes fra litteratur, se f.eks. Norderhaug (1999) og Hansen og Lottrup (1998). Dokumentasjon av flora før og (årlig) etter igangsetting av gamle driftsmetoder, vil være vesentlig for å dokumentere effektene av tiltakene.

Øvre Lyse. Hardt beitet kulturlandskap med tydelig gjødselpåvirkning på det meste av arealet.
Foto: Arne Heggland.

4.2.2. Skogbruk

Skogsdrift medfører inngrep i skogen som innebærer et potensielt stort tap av biologisk mangfold. Skogbruk griper inn i skogøkosystemet gjennom at forstyrrelsesdynamikk og den grunnleggende strukturen i skogen endres. Endringer i storskala dynamikk inkluderer bl.a. at brann modifierer skogene sjeldnere og at omløpstiden i skogen er kortere, mens småskala dynamikken for eksempel endres ved at glennedynamikken i granskogen i stor grad elimineres, kfr. Esseen m.fl. (1997). Den grunnleggende strukturen til boreale barskoger endres ved at oppsplittingen (fragmenteringen) av gammelskoger har økt (d.v.s. mindre habitatfleks-størrelse og større habitatfleks-avstand), andelen løvdominerte og løvrrike skogområder har blitt redusert og ved at mengden dødt virke er blitt kraftig redusert. For en mer grundig gjennomgang av skogbruk som trusselfaktor og artsmangfoldets endrede forutsetninger, se bl.a. (Løvdal m. fl. 2002).

Det har vært bedrevet et omfattende skogbruk innenfor planområdet, og alle rester av ”urskog” er for lengst borte fra området. Store arealer med god bonitet, ganske lettdrevet terreng og eierstruktur (én stor og ressurs-stærk eier, Løvenskiold, på store arealer) er faktorer som har bidratt til at dagens skogbilde hovedsakelig er preget av store, sammenhengende enheter med ganske ensformig og strukturfattig skog. Dette er arealer som har få strukturer som er viktige for biologisk mangfold.

Bevaring av styrking av biologisk mangfold av skoglevende arter i området er avhengig av at forvaltningstiltak på flere nivåer følges opp; bevaring av nøkkelbiotoper (naturtypelokaliteter i skog), omfattende flerbrukshensyn, spesialhensyn knyttet til arealkrevende arter (bl.a. vilt) og restaurering av skogtyper som er mangelfullt representert i utvalget av nøkkelbiotoper.

Fra Stuteskallen, SV-over mot Hvitsteinåsen (v) og dalsenkningen langs Fløyta. Landskapet er preget av intensivt, "rasjonelt" skogbruk preget av ensformige skogbestand med lav gjennomsnittsalder. Foto: Arne Heggland.

4.2.3. Fremmede arter³

Menneskepåvirket spredning/introduksjon av fremmede arter regnes i dag som en like stor trussel mot det biologiske mangfoldet globalt som ødeleggelse og oppsplitting av leveområder. Konvensjonen om biologisk mangfold slår klart fast at vi skal "*Hindre innførsel av, kontrollere eller utrydde fremmede arter som truer økosystemer, habitater eller arter*". Introduksjon av arter i økosystemer hvor de ikke hører hjemme er et "sjansespill". De fleste arter (anslagsvis 90 %) klarer ikke å etablere seg i et fremmed miljø, men 10 % av de som klarer å etablere seg (d.v.s. 1 % av artene som kommer til et nytt område) fører til vesentlige økologiske endringer. Dette kan gjerne være arter som spiller en helt "anonym" og underordnet rolle i sine opprinnelige miljøer. Blant de problematiske introduserte plantearter er det sterk overvekt av arter som er innført til landet med vilje, gjerne utplantet i hager eller i skogen.

6 lokaliteter med *fremmede karplanter* som kan føre til store økologiske endringer er kartfestet innenfor planområdet i Sørkedalen. Dette gjelder 4 lokaliteter med kjempebjørnekjeks, samt legepestrot og kjempespringfrø (én lokalitet hver), se tabell 6. I tillegg er det verdt å nevne at en del andre introduserte arter som russekål, kanadagullris og hagelupin er til dels

³ En del av den generelle teksten under er hentet fra følgende hjemmesider: www.sabima.no og www.skogforsk.no/skogskade/diagnosis.cfm?dia=726, samt fra NINA Oppdragsmelding 772 om introduserte arter i Norge (Tømmerås m.fl. 2003).

vanlige og i spredning i området. Dette er arter som på sikt kan innvirke betydelig negativt på floraen, særlig i kulturlandskapet.

Det bør iverksettes tiltak for å bekjempe problematiske introduserte arter, for å fjerne disse fra eksisterende lokaliteter og hindre ytterligere spredning. For kjempebjørnekjeks er det aktuelt med enten kjemisk eller mekanisk bekjempelse. Sprøyting (med glyfosat) kan være aktuelt i store bestander, men krever varsomhet i nærheten av vassdrag. Pensling av planter kan også være et alternativ. Mekanisk bekjempelse inkluderer rotkutting (med spade eller lignende, ca 15 cm under bakken), slått (gjentas 3 ganger i løpet av sesongen, mest effektiv i store, tette bestander), beiting (meget store og tette bestand), blomster- eller frøstandskutting (tidkrevende, egner seg bare som et førstearstiltak). Mekanisk bekjempelse i form av rotkutting og oppgraving kan anbefales både mot kjempebjørnekjeks og russekål.

Det er også viktig å ha bevisst og kritisk forhold til forvaltning av fremmede treslag, slik at trær som kan utgjøre en trussel mot stedegent biologisk mangfold, både innenfor og utenfor naturtypelokalitetene, bekjempes målrettet. I Sørkedalen finnes bl.a. lerk som er spredd ut fra utplantede eksemplarer. Fremmede treslag og klimarasers benyttes ofte i hager og parker, og benyttes dessuten i stor stil i skogbruket.

Tabell 6: Funn av fremmede karplanter innenfor planområdet.

Art	Utbredelse	Finner	Lokalisering
Kjempebjørnekjeks	Ett blomstrende eks.	Hilde Friis	Øverli 1
Kjempebjørnekjeks	Ett blomstrende eks.	Hilde Friis	Øverli 2
Kjempespringfrø		Hilde Friis	Sandbråtan
Legepestrot		Hilde Friis	Zinober NV
Kjempebjørnekjeks	Ett blomstrende eks.	Terje Blindheim	Bogstad N
kjempebjørnekjeks	Usikker utbredelse, i skrotemark, veikant og bekkekant	Holtan	Skuggen søndre

Oversikten over fremmede arter i norske vann og vassdrag omfatter 25 navn, hvorav vasspest (som finnes i Bogstadvannet) er den eneste plantearten (Tømmerås m.fl. 2003). Vasspest skaper problemer for fiske, båtliv og bading. Vasspest er en nord-amerikansk plante som trives godt i kalk- og næringsrike sjøer. Vasspest medfører drastisk forverrede forhold for stedegen flora og fauna i ferskvann, og er dessuten til stor sjenanse ved båtliv og bading. Vasspest er vanskelig å bekjempe. Mekanisk fjerning av arten har vært prøvd, bl.a. i Steinsfjorden. Imidlertid er erfaringene ikke særlig positive, da slike tiltak ikke fører til en redusere biomassen av arten på lengre sikt.

Almesyke er en visnesykdom forårsaket av almesjukesoppen, *Ophistoma ulmi/novo-ulmi*. Vanntransporten stopper opp i infiserte trær, som dør i løpet av 1-2 år. Soppen hørte opprinnelig hjemme i Himalaya, og har vært kjent fra kontinentale strøk i Europa siden 1920-tallet, og i Norge fra 1963. Soppen har skapt store problemer i etterkrigstiden, da en ny skadelig variant dukket opp. Almesyke spres med almesplintborer. For å begrense spredning er den eneste effektive måten fjerning og destruksjon av angrepne trær, inkludert stubbe og røtter. Dette krever nitidig overvåking, slik at infiserte trær oppdages før sykdommen har spredd seg videre. Metoden er også forholdsvis kostnadskrevende, men har vært benyttet med hell, bl.a. i Malmø. Injeksjon av soppmiddel og "vaksiner" mot almesyke er også aktuelle bekjempingsmetoder i parker og bystrøk (se bl.a. Toverød m.fl. (1995)). I Oslo har fjerning av infiserte trær vært prøvd, men viste seg å være en dyr og neppe veldig effektiv metode for å

bli kvitt sykdommen. Selv uten bekjempelse har ikke almesyken fått et totalt destruktivt omfang i hovedstadsområdet. I Oslo kommune er det politisk bestemt at det ikke skal gjennomføres bekjempelse av almesyke. Gamle, døende og døde almer får stå hvis disse ikke utgjør noen sikkerhetsmessig trussel.

I Sørkedalsområdet er almesykens herjinger synlig i alléen mellom Bogstad camping og golfbanen. Skogsalm synes å være langt mindre berørt av almesyke, og på flere verdifulle edelløvsalkslokaliteter er det lite død alm.

Det er viktig at alm som er drept av almesykesoppen ikke fraktes til deler av landet hvor alm finnes, og hvor det er sykdomsfritt. En rødlisteart dokumentert i planområdet, sommerfuglen almestjertvinge, er direkte knyttet til alm og samtidig er oppført med almesyke som trussel i nasjonal sammenheng (www.toyen.uio.no/norlep/). Sørkedalen inneholder flere verdifulle forekomster av alm, både skoglige lokaliteter og lokaliteter i kulturlandskapet, og et ytterligere tap av alm p.g.a. almesyke ansees som en negativ faktor m.h.p. reduksjon av biologisk mangfold.

4.2.4. Artsintroduksjon i fisketomme dammer

Fisketomme dammer er viktige levesteder for amfibier. Salamandere er særlig tålesvake for introduksjon av fisk. Utsetting av tamender er også et problem. Det er derfor viktig at det ikke settes ut fisk og ender/gjess i amfibiedammer. Utsetting av fisk er et problem også m.h.p. ivaretagelse av invertebratfaunaen i ferskvann.

4.2.5. Fyllinger

Vi har oversikt over 23 fyllinger i planområdet (tabell 7). Kilden for lokalisering av disse fyllingene er Oslo kommune (Falkvik 1995). Disse dekker et areal på i alt 477 daa. Fyllingsmaterialet er angitt som følger; rene masser (1), asfalt (2), spesialavfall (3), usikkert (i enkelte tilfeller rene masser). Fyllinger er potensielle kilde for avrenning av stoffer som kan skade økosystemet og det biologiske mangfoldet (særlig i vann, se 4.2.7, under), og er dessuten ofte spredningssentra for fremmede plantearter (se 4.2.3, over). Det er derfor gunstig å holde fyllingene under oppsikt, og en langsiktig ambisjon m.h.p. å forbedre verdiene knyttet til naturmiljøet så vel som landskapskvalitetene i dalen må være å gjenopprette det naturlige terrenget.

Tabell 7: Fyllinger i planområde Sørkedalen. Forklaring på fyllingsmateriale er gitt i tekst.

Nr.	NAVN	Fyllingsmateriale	Areal, daa
1	Sagtomta	1	4
2	Sandbråten	1	16
3	Sandbråten gård	1	4
4	Sandbråten gård	1, 2	7
5	SIF idrettsplass	x	12
6	Stubberud gård	1, 3	11
6	Stubberud gård	1, 3	6
7	Stubberud gård	x	4
8	Brenna sørvest	1	7
9	Åmot P-plass	1	13
10	Elveli gård	?	181

11	Brenna sørøst	3	1
12	Ringerike gård nord	x	8
12	Ringerike gård nord	x	7
13	Zinoberveien 15	1	3
14	Ringerike gård sør	?	61
15	Wyllerløypa	1	32
16	Bakk	?	49
17	Tangenjordene	1	5
17	Tangenjordene	1	3
18	Tangen gård	x	4
19	Tangen gård	x	0
19	Tangen gård	x	2
19	Tangen gård	x	1
20	Strømsbråten grustak	x	9
21	Skuggen grustak	1	4
22	Idrettsletta ved Bogstad	1	9
23	Kråkabråten nord, Bærum	3	14

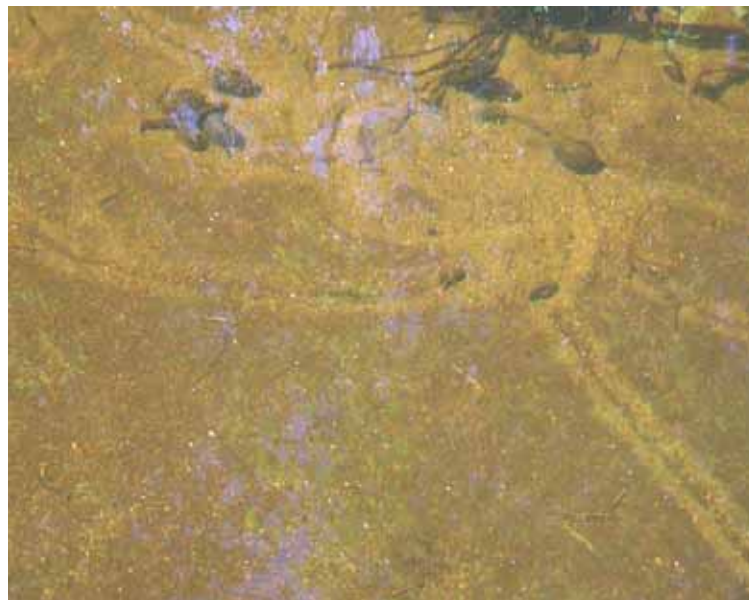

Bilde av fylling i sørkedalen. Bogstadvannet i bakgrunnen. Foto: Terje Blindheim.

4.2.6. Endring av vannløp og vannbalanse

En av de mest sårbare naturverdiene som er kartlagt i tilknytning til Sørkedalsvassdraget er den store forekomsten av elvemusling (se kap. 3.5.5.).

Det nevnes allerede i 1998 at rekruttering av muslingbestanden har vært sviktende de siste 10-15 åra, trolig p.g.a. tilslamming av bunnsubstrat ved regulering, uttak av elvegrus mm., forsuring og forurensning (data fra Sandaas og Enerud (1998)). Handlingsplanen for elvemusling (Larsen 2005) har som ambisjonen at alle nåværende naturlige populasjoner skal opprettholdes eller forbedres. Artens trusselbilde er sammensatt, og inkluderer bl.a. eutrofiering, habitatødeleggelse, klimavariasjoner, langtransportert forurensning og sur nedbør, vassdragsregulering og forhold knytta til fisketetthet/ fiskestelltiltak, innvandrende arter, lokal forurensning/giftutslipp, fødetilgang og fangst/perlefiske (Larsen 2005). Ut fra trusselbildet som framkommer av handlingsplanen, kan en sette opp følgende forvaltningsråd som særlig aktuelle for forvaltning av elvemuslingbestanden i Sørkedalen (for begrunnelse og utdyping, se Larsen (2005) med referanser):

Bildet viser elvemuslinger på bunnen av elva ved Pinsle, samt spor etter muslingene på elvebunnen. Foto: K.M.Olsen.

- I størst mulig grad forhindre og begrense forurensning i form av avrenning fra landbruk, industri og husholdning. Lekkasje av nitrogen og fosfor og organisk stoff bør kontrolleres.
- Tyngre inngrep i nedslagsfeltet og langs vassdraget må unngås, da dette kan medføre økt forurensning, indirekte og direkte endret vannkjemi, endring i vannhastighet, vanntemperatur, vannføring etc. med endrede sedimenteringsforhold som konsekvens. Tyngre inngrep kan i denne sammenheng omfatte både graving, kanalisering, drenering, veibygging, skogsdrift og gjødsling. Bevaring av kantsone langs vassdraget er et viktig punkt, da arten trives best med høy skyggedekning langs elvebredden.
- (Ytterligere) vassdragsregulering med redusert vannføring er ugunstig, både direkte (p.g.a. tørrlegging, endret vanntemperatur og forhold knyttet til isskuring etc.) og indirekte p.g.a. forverrede betingelser for vertsfisk.
- Opprettholde solide bestander av ørret, der det legges til rette for høy tetthet av ettårig fisk. Ved utsetting av fisk må en være klar over mulige uønskede bieffekter for elvemusling ("feil" vertsfisk, utsetting av fisk over naturlige vandringshindere etc.)
-

Forringelse og ødelegge av leveområdene er den viktigste trusselen, og sikring av leveområder er et stikkord for å sikre arten.

4.2.7. Nedbygging

Oppføring av bygg for bolig, forretning, industri, hoteller, hytter etc. er nevnt som uønskede inngrep i Sørkedalen (se bl.a. Oslo kommune (1990)). En viss utbygging/fortetting skjer allikevel i området, særlig på strekningen Tømte-Grøttum. Det er ikke grunnlag for å hevde at dagens utbyggingshastighet/mønster i området i seg selv er en vesentlig og direkte trussel mot biologisk mangfold. I den grad bruksendring i landbruket følger i kjølvannet av endret bosetningsmønsteret, bl.a. med mindre hevd av gammelt kulturlandskap, er dette uheldig for biologisk mangfold (se 4.2.1).

4.2.8. Forurensning

M.h.p. bevaring av biologisk mangfold må ambisjonen være å holde forurensningen på et nivå som opprettholder livsbetingelsene for arter som er ømfintlige for høye forurensningsnivåer. Det beste eksempelet på en slik art er trolig elvemusling (se 4.2.5, over), hvor bl.a. forurensning nevnes som en mulig årsak til sviktende rekruttering. Mange vannlevende organismer er sårbare for forurensning. For elvemusling bør omfanget av svikt i rekrutteringen og årsakene til denne utredes nærmere, slik at presise tiltak kan iverksettes. Vi har ikke detaljerte opplysninger om forurensningssituasjonen i Sørkedalen.

Totalt fire områder i Sørkedalen er omfattet av grunnundersøkelser for kjemikalieforurensning. Alle disse er lokalisert i deponier som vises på oversikt over fyllinger i Sørkedalen (vedlegg 6).

I Stortingsmelding nr. 8 (1999-2000) er arbeidet med opprydning i forurenset grunn delt i ulike grupper i h.h.t. målsetting: "A-liste lokaliteter" er lokaliteter med et forurensningsomfang som tilsider "snarlige undersøkelser og tiltak løst innen utgangen av 2005", mens "B-listelokaliteter" er steder der det er behov for videre undersøkelser" og "miljøtilstanden være avklart innen utgangen av 2005". Ingen av lokalitetene i Sørkedalen er vurdert som A- eller B-listelokaliteter.

De fire områdene er Åmodtbrua parkeringsplass (metallforbindelser, alifatiske hydrokarboner, klororganiske forbindelser – PCB.), Skansebakken (metallforbindelser, alifatiske hydrokarboner, aromatiske hydrokarboner - BTEX, klororganiske forbindelser –PCB, andre klororganiske forbindelser, andre stoffer), Ringerike gård (metallforbindelser, alifatiske hydrokarboner, aromatiske hydrokarboner – PAH, aromatiske hydrokarboner – BTEX, klororganiske forbindelser – PCB, andre klororganiske forbindelser, andre stoffer) og Ødegården (metallforbindelser, alifatiske hydrokarboner).

Det er også gjennomført undersøkelser av avrenning av tungmetaller på arealet "inne på saga hos Løvenskiold-Vækerø" (Rita Vigdis Hanssen, SFT, pers. medd), men trolig ikke i den delen av arealet hvor vi har markert ut fylling, jfr. vedlegg 6.

4.3. Forvaltning av Bogstad gård

I forbindelse med en befaring på Bogstad gård våren 2005 hvor stiftelsen Bogstad gård, Oslo kommune, Friluftsetaten og Stiftelsen Siste Sjanse v/Terje Blindheim var representert ble skjøtsel av parken med fokus på biologisk mangfold diskutert. Punktene under kan sees på som en oppsummering fra denne befaringen.

Viktige trær

Gamle hule trær, og særlig lindetrærne på Bogstad gård, har en svært viktig funksjon for flere flaggermusarter og er potensielt interessante for flere sjeldne og trua insektarter. De hule lindetrærne finnes spredt i hele parkområdet, og det er svært viktig at disse ivaretas. De gamle eikene og yngre eiker som kan sikre kontinuitet i tilførsel av "eikekjemper" på sikt bør bevares. Gamle eiker, og særlig hule eiker, er det enkeltelementet i norsk natur som det er flest arter knyttet til. I Sverige antas det at minst 1500 arter er knyttet til eika, og at flesteparten av disse artene lever eller kan leve på og i fristilte eikekjemper (Hultengren m. fl. 1997).

Generelt kan det sies at trærne blir viktigere for biologisk mangfold jo eldre de blir. Særlig er hule trær og trær med grov barkstruktur viktige. Døde trær eller døde deler av trær er også viktige for mange arter. Beskjæring av trærne må utføres på en måte som sikrer trærne et så langt liv som mulig, og som gjør at de kan utvikle de foran nevnte kvaliteter. Grove greiner eller stammedeler som må kuttes av bør optimalt sett få ligge ved treet de har tilhørt eller legges inn i nærliggende biotop som er mer egnet for å huse død ved, noe som opplagt kan være problematisk i en park.

De viktigste ansamlingene med gamle trær er i dag fanget opp enten i hovedparken (lokalitet nr. 2014) eller de er en del av lokalitetene med alléer (1289 og 1290) eller den rike edelløvslogen ved bekken (lokalitet 1291). I alle disse lokalitetene bør det legges vinn på å fremelske store gamle trær.

Engarealer

Deler av parken, inkludert fuktengene i lokalitet nr. 1288, har innslag av en del karplantearter som er typiske for ekstensivt utnyttede kulturmarkstyper under hevd. Disse arealene har muligens vært beitet eller slått - i alle fall i perioder - helt siden parken ble opprettet. Det var tidligere vanlig å slippe dyr på beite i deler av slike parker. Deler av parken beites i dag av sau ut på sommeren og høsten. Et slikt skjøtelsesregime er svært positivt da det fremmer et større mangfold av urter og deres følgearter i kulturlandskapet. I tillegg til sau vil det være positivt med beite av storfe i lokaliteten med fukteng ned mot Bogstadvann. I dette området er det også gunstig om det gis mulighet for beite et stykke ut i vannet.

Fremmede treslag

I parker kan det være aktuelt å plante inn treslag som ikke er naturlig hjemmehørende i Norge. Isolert sett er dette ikke problematisk, men dersom det dreier seg om arter som på sikt vil spre seg til omkringliggende arealer vil slike innplantninger kunne utgjøre en trussel mot det stedegne biologiske mangfoldet. Av denne grunnen bør det prioriteres å velge treslag som er naturlighjemmehørende i området, eventuelt gjøre bruk av genetiske varianter som ikke setter frø eller som produserer frø som ikke er spiringsdyktige.

4.4. Sørkedalens betydning for et truet artsmangfold

Gjennomgangen i kapittel 3.5 av rødlistearter og andre kravfulle arter innenfor planområdet er utgangspunkt for å vurdere Sørkedalens betydning for truede arter.

Sørkedalen ligger i lavlandet, med mye areal i sørboreal sone og med ganske høy andel rike vegetasjonstyper. Dette tilsier gode betingelser for et rikt biologisk mangfold. Generelt må området karakteriseres som variert og artsrikt med godt utvalg og høy tetthet av mindre kravfulle arter i ulike organismegrupper. Imidlertid har den intensive utnyttelse av ressursene i dalen, som beskrevet i tidligere kapitler, ført til vesentlig forringede forhold for mange kravfulle arter. I skogen er det generelt lav gammelskogsandel, lite dødt trevirke og store homogene granskogsområder med lite løvskog. Kulturlandskapet er preget av ganske store arealer under gjenvoksning, og dette reduserer variasjonsbredden i livsmiljøer.

Til tross for denne situasjonen inneholder Sørkedalen ganske mange viktige og betydningsfulle forekomster av kravfulle og sjeldne arter. En rekke høyt verdisatte lokaliteter er registrert innenfor hovednaturtypene ferskvann/våtmark, skog og kulturlandskap. Sørkedalen har regionalt stor betydning for bevaring av områder med sørboreal gran- og blandingsskog. Flere viktige forekomster knyttet til ferskvann og våtmark er interessant i nasjonal målestokk. Ikke minst er blærestarr og elvemusling viktige fokusarter for biotopforvaltning i dalføret. M.h.p. kulturlandskap inneholder Finnerudområdet dalførets klart viktigste lokaliteter. Dette ganske store kulturmarksarealet bør ha første prioritet blant kulturmarksbiotopene i Sørkedalen. Dersom biologiske verdier prioriteres ved den videre skjøtselen og bruken av Finnerudområdet vil de store verdiene her kunne ivaretas og forsterkes.

Sammenliknet med mange andre landskap i Oslo-regionen er tettheten av viktige naturtyper nokså høy i Sørkedalsområdet. Det store antallet høyt verdisatte lokaliteter i tilknytning til vassdraget er en særlig viktig verdi knyttet til dalbunnen. Selv om størstedelen av skogområdene som drenerer mot Sørkedalen består av hardt påvirket kulturskog, må det framheves at miljøer med rik lavlandsskog som er dokumentert her er svært sjeldne. Tilsvarende miljøer er f.eks. ikke funnet i Oslo kommuneskoger.

Dersom forvaltningsregimet for viktige naturtyper endres i retning av økte hensyn til biologisk mangfold, inkludert restaurering av arealstyper som har gått tapt/blitt forringet, er det gode muligheter for økt artsmangfold og forsterkede biotopkvaliteter på sikt. For en del arter, bl.a. fugl, er en positiv utvikling i Sørkedalsområdet avhengig av at forholdene ellers i regionen samtidig forbedres.

5. Litteratur

- Bekken, J., 1994a. Dvergspett *Dendrocopos minor*, s. 308. I: J.O. Gjershaug, P.G. Thingstad, S. Eldøy og S. Byrkjeland (Red.), Norsk Fugleatlas. Norsk Ornitologisk Forening, Klæbu, s. 308.
- Bekken, J., 1994b. Vendeheals *Jynx torquilla*, s. 296. I: J.O. Gjershaug, P.G. Thingstad, S. Eldøy og S. Byrkjeland (Red.), Norsk Fugleatlas. Norsk Ornitologisk Forening, Klæbu.
- Brandrud, T.E. og Fremstad, E., 2001. Vannkant- og vannvegetasjon. I: E. Fremstad og A. Moen (Red.), Truete vegetasjonstyper i Norge. NTNU, Vitenskapsmuseet. Rapport botanisk Serie, 2001-4, s. 129-140.
- Bremnes, T. og Saltveit, S.J., 1993. Faunaen i elver og bekker innen Oslo kommune. XIII. Bunndyr og fisk i Lysakerelva. Rapp. Lab. Ferskv. Økol. Innlandsfiske, Oslo 143. 45 s.
- Direktoratet for Naturforvaltning, 1996. Viltkartlegging. - DN-håndbok 11, 112 s.
- Direktoratet for Naturforvaltning, 1999a. Kommunenes kartlegging av biologisk mangfold. Forekomster av lokal verdi - hvordan registrere?, s. 3.
- Direktoratet for Naturforvaltning, 1999b. Nasjonal rødliste for truete arter i Norge 1998. DN-rapport 1999-3. 161 s.
- Enerud, J. og Sandaas, K., 1998. Registrering av forekomst og tetthet av ørret *Salmo trutta* i Sørkedalselva, Oslo kommune 1995-1998. Rapport 88/98, Oslo kommune.
- Esseen, P.-A., Ehnstrøm, B., Ericson, L. og Sjöberg, K., 1997. Boreal forest. Ecological Bulletins, 46: 16-47.
- Falkvik, J.B., 1995. Frydefulle Sørkedalen eller sørgelige Fyllingsdalen? Problemer og konsekvenser ved massedeposering i et kulturlandskap. Oslo. Oslo kommune, Etat for miljørettet helsevern og næringsmiddeltilsyn, Markautvalget 1995. - vi. 94 s.
- Flatby, S. og Olsen, T.Ø. 2002. Verdifull kulturmark. Blankvann, Maridalen og Slåttemyra.
- Fredriksen, J.M., 2004. Sørkedalsplanen - Disosisjonsplan for Sørkedalen. Sørkedalen i dag. Sørkedalens vel, Oslo. 10 s.
- Fremstad, E. og Moen, A., 2001. Truete vegetasjonstyper i Norge. Rapport botanisk serie 2001-4, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet. Vitenskapsmuseet. 231 s.
- Fylkesmannen i Oslo og Akershus, 2003. Vanninfobasen. Fylkesmannen i Oslo og Akershus, miljøvernavdelingen. Tilgangsdato:
- Garnås, E., Hegge, O., Kristensen, B., Næsje, T., Qvenild, T., Skurdal, J., Veie-Rosvoll, B., Dervo, B., Fjeldseth, Ø. og Taugbøl, T., 1996. Forslag til forvaltningsplan for storørret. Utredning for DN 1997-2. 41 s.
- Grønlien, H. (Red.), 2004. Hønehauken i Norge. Bestandens status og utvikling siste 150 år. NOF Rapportserie 5-2004, 41 s.
- Hansen, E.W. og Lottrup, K.P., 1998. Eng(le)vakt - En metode for enkelt å bedømme biologisk verdifullt kulturlandskap. Rapport, Naturvernforbundet i Buskerud, Darbu. 74 s.
- Heggland, A. og Blindheim, T., 2001. Prioriterte viltområder i Bærum kommune. Siste Sjanse-notat 2001-4. 20 s.
- Heggland, A. og Hofton, T.H., 2006. Rike blandingssskoger i lavlandet. Internt notat til DN, til revisjon av DN-håndbok 13.
- Hultengren, S., Pleijel, H. og Holmer, M., 1997. Ekjättar – historia, naturvärden och vård. Naturcentrum AB, Uddevalla.
- Høiland, K. og Wergeland Krog, O., 1999a. Hemmelighetskremmeri eller ansvarliggjøring. Blyttia, 57/1: 10-13.
- Høiland, K. og Wergeland Krog, O.M., 1999b. Hemmelighetskremmeri eller ansvarliggjøring? Blyttia, 57(1): 10-13.
- Isaksen, K., 2006. Kartlegging av utvalgte viltarter i Sørkedalen i oslo og i Oslo kommunes skoger. Rapport 1/2006, Strix miljøutredning. 24 s.
- Isaksen, K. og Starholm, T., 2000. Fuglelivet ved Sloradammen i Oslo: Konsekvenser ved heving av vannstanden. Rapport til Oslo kommune. Strix Miljøutredning rapport 1/2000. 14 s.
- Larsen, B.M., 2005. Handlingsplan for elvemusling *Margaritifera margaritifera* i Norge. Innspill til den faglige delen av handlingsplanen. NINA Rapport 122, NINA. 33 s.

- Løvdal, I., Heggland, A., Gaarder, G., Røsok, Ø., Hjermann, D. og Blindheim, T., 2002. Siste Sjanse metoden. En systematisk gjennomgang av prinsipper og faglig begrunnelse. Siste Sjanse-rapport 2002 - 11. 151 s.
- Moen, A., 1998. Nasjonalatlas for Norge: Vegetasjon. Statens kartverk, Hønefoss, 199 s.
- Moen, A., Alm, T., Austad, I., Kielland-Lund, J., Losvik, M. og Norderhaug, A., 2001a. Kulturbetinget engvegetasjon. I: E. Fremstad og A. Moen (Red.), Truete vegetasjonstyper i Norge. NTNU, Vitenskapsmuseet. Rapport botanisk Serie, 2001-4, s. 68-98.
- Moen, A., Skogen, A., Vorren, K.-D. og Økland, R.H., 2001b. Myrvegetasjon. I: E. Fremstad og A. Moen (Red.), Truete vegetasjonstyper i Norge. NTNU, Vitenskapsmuseet. Rapport botanisk Serie, 2001-4, s. 105-124.
- Nilsson, S.G., Olsson, O. og Wiktander, U., 1993. Mindre hackspett. Varför minskar den i Sverige? Vår Fågelvärld, 52(3): 7 - 12.
- Nordberg, O. 2006. Rapport om dagsommerfugler i Oslo. Notat 18/4-2006.
- Norderhaug, A. (Red.), 1999. Skjøtselsboka for kulturlandskap og gamle norske kulturmarker. Landbruksforlaget.
- Nordiska Ministerrådet, 1977. Naturgeografisk regioninndeling av Norden, Stockholm, 137 s.
- Olsen, K.M. og Reiso, S., 2005. Biologiske undersøkelser i Bogstadvann, Gjersrudtjern og Skraperudtjern, Oslo kommune 2004. Siste Sjanse-notat 2005-8.
- Oslo Helseråd, 1981. Vegetasjonskart over Oslo. Kartblad CN 046 Holmenkollen. Målestokk 1:10.000. Oslo Helseråd. Kontoret for natur- og miljøvernaker. Utarbeidet av Jordregistreringsinstituttet, Ås.
- Oslo Helseråd, 1987. Vegetasjonskart over Oslo. Kartblad CN 047 Tryvann. Målestokk 1:10.000. Oslo Helseråd. Kontoret for natur- og miljøvernaker.
- Oslo Helseråd og Bærum oppmålingsvesen, 1988. Vegetasjonskart over Oslo/Bærum. Kartblad CM 047 Venneråsen. Målestokk 1:10.000. Oslo Helseråd. Kontoret for natur- og miljøvernaker og Bærum oppmålingsvesen. Utarbeidet av Jordregistreringsinstituttet, Ås.
- Oslo kommune, 1976. Sørkedalsplanen. Oslo. 11 s.
- Oslo kommune, 1980. Sørkedalen. Eksisterende forhold og konflikter., Oslo kommune, Oslo. 65 s.
- Oslo kommune, 1983. Forslag til disposisjonsplan for Sørkedalen. Oslo Byplankontor. 25 s.
- Oslo kommune, 1985. Disposisjonsplan for Sørkedalen. Oslo.
- Oslo kommune, 1990. Kommunedelplan mars 90. Oslo kommunes del av Oslomarka., Byplan. Oslo Byplankontor.
- Prevista AS, 2006. MiS data fra Prevista AS v/ Auen Korbøl.
- Sandaas, K. og Enerud, J., 1998. Elvemusling Margitifera margaritifera i Sørkedalselva, Oslo kommune 1995-1998. Rapport 12/1998, Oslo kommune.
- Slagsvold, P.-K., 1998. Ornitologiske registreringer. Feltlog og artsliste. 11 s.
- Svenkerud, R., 2005. Vepsevåkens vanskelige sommer. Kornkråka, 35(4): 145-146.
- Toverød, B.-S., 1995. Rapport fra Prosjekt overvåking av almesyke. Forekomst av alm i bydel 6 - gamle Oslo. Et samarbeidsprosjekt mellom Etat for miljørettet helsevern og næringsmiddeltilsyn, Miljøbyen Gamle Oslo og Oslo Park- og Idrettsvesen. Oslo kommune. 20 s.
- Tømmerås, B.Å., Hofsvang, T., Jelmert, A., Sandlund, O.T., Sjursen, H. og Sundheim, L., 2003. Introduerte arter. Med fokus på problemarter for Norge. NINA Oppdragsmelding 772. 58 s.
- Aarrestad, P.A., Brandrud, T.E., Bratli, H. og Moe, B., 2001. Skogvegetasjon. I: E. Fremstad og A. Moen (Red.), Truete vegetasjonstyper i Norge. NTNU, Vitenskapsmuseet. Rapport botanisk Serie, 2001-4, s. 15-44.

Vedlegg 1: Liste over naturtype- og viltlokaliteter

Under følger en alfabetisk sortert liste over lokalitetsnavn- og nummer for alle lokaliteter som er registrert i prosjektet. Flere data for lokalitetene følger i vedlegg 2.

Abortjern Nord	800	Lomåsen	573
Annekslia	912	Lomåshytta NV	1540
Aspeskog	1551	Mælum Ø	2028
Bergendal	914	Nordre Ringerike	1587
Bjørnsgård	1595	Ospeskog Ø	1536
Bogstad golfbane	917	Ospeskogen-bekken	911
Bogstad gård I	1289	Ospeskogkleivene NØ	1543
Bogstad gård II	1290	Peder Ankers plass	1268
Bogstad gård III	1291	Pinslehøgda N	1578
Bogstad gård viltlokalitet	365	Pinsli V I	1590
Bogstad gård Ø	1288	Pinsli V II	1585
Bogstad gård	2014	Pinsli V III	599
Bogstadvannet SØ I	1295	Revekleiva	1544
Bogstadvannet SØ II	1297	Ringerike gård	607
Bogstadvannet SØ III	1298	Ringeriksflaka (SØ)	454
Bogstadvannet viltlokalitet	440	Rødkleivhytta V 2	2026
Bogstadvannet	32	Rødkleivhytta V	1299
Bogstadvannets innløp	649	Sandbråten Ø	1581
Brattvelta N	1549	Seterberget S	1527
Brenna Ø 2	1521	Seteråsen SØ	1570
Brenna Ø	1520	Seteråsen	1542
Brenna-Pinsle	276	Skuggen S	1294
Byhøgda N	1576	Skuggen Ø	1280
Elveli Ø	2027	Slora fukteng	1533
Evja	1580	Slora veikant	1535
Finnerud I	754	Slora, ask 1	1532
Finnerud II	755	Slora, ask 2	1534
Finnerud III	756	Sloradammen	1589
Finnerud IV	757	Storebekkhytta Ø	1571
Fløyta V for Byhøgda	1574	Storfjellidalen	1518
Furuberget V	1530	Strøm	1293
Furuberget-Kuskallen	1531	Strøm, parkeringsplass	1292
Gran SØ	1522	Strømsbråten S	1588
Gran Øvre	1523	Strømsdammsskråninga	1296
Gransbrua sør	472	Stubberud 2	2025
Gransetervollen NV	1519	Stubberud	2024
Gryta	910	Sæterbekken	1550
Grøttum	1573	Sæterkollen SV	1592
Grøttumslibekken	1577	Sørkedalen kirke	915
Harehaugen sør	200	Sørkedalselva viltlokalitet	600
Heggelielva S. for Nedre Gråseterhytta	1529	Tangen N	745
Heggelielva	473	Tangen S I	1593
Heikampen	56	Tangen S II	1594
Heikampveien 1 km N for Øverli	1517	Tonåsen/Slåttemyr	261
Hvitsteintjernbekken	1575	Trofoss/Langlielva	84
Hvitsteinåsen	587	Venneråsen V	1582
Hvitsteinåsen-Byhøgda viltlokalitet	474	Venneråsen	913
Høgkastdalen myr	1526	Zinober (Murmesterstua N)	201
Jegersborg S	1285	Zinober	80
Jegersborg	1283	Ødegården NV	1591
Jegersborgdammen	1284	Ødegårdsbekken	1572
Jegersborgdammen NV	1781	Øvre Fjølhytta NØ	1579
Jegersborgdammen SV	1282	Øvre Lyse 1	1537
Jegersborgdammen SØ	1287	Øvre Lyse 2	1538
Jegersborgdammen Ø	1286	Øvre Lyse 3	1539
Kolabekken	1541	Øvre Lyse N	1584
Kråka	2023	Åbortjernbekken	749
Kråkadalen	2022	Åmot	1548
Langlielva SV for Råkollen	1516	Åmotdammene	1525
Langlielva V for Seterberget	1528	Årnes SV	752
Langlivannsdemningen S	1545	Årnes V	892
Langås Ø II	1586	Årnes Ø	750
Langås Ø	753	Årnes	751
Linkulp	1583	Åsli N 2	1547
Lomåsen S II	2029	Åsli N	1546
Lomåsen sør	574	Åsli SØ	1524
Lomåsen viltlokalitet	467		

Vedlegg 2: Beskrivelse av naturtype- og viltlokaliteter

Vedlegg 2, del 1; beskrivelse av naturtypelokaliteter

Denne delen inkluderer også lokaliteter som er både viltområder og naturtypelokaliteter (100 % overlapp).

1268 Peder Ankers plass - Kulturlandskap (Parklandskap) 16,2 daa, B verdi

Kommentar: Lokalitetskrivelse innlagt av SiS den 16.03.2004: Gamle og noen yngre edelløvtrær langs veiene ut fra Peder Ankers plass. Trærne er delvis styvet og delvis ikke. De største trærne måler ca. 80 cm i diameter.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet som i dag.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

1280 Skuggen Ø - Skog (Urskog/gammelskog) 117,9 daa, B verdi

Kommentar: Vestvendt lise ovenfor Bogstadvann med granskog som dominerende naturtype i de øvre delene, men hvor det er mindre innslag av løvsuksesjoner av bjørk og osp. I den nedre delen mot vei er det en slags rik edelløvskog med mye hassel, lønn og alm som står i forholdsvis finkornet rasmark. Vegetasjonen er gjennomgående rik lågurtskog til kalklågurtskog med innslag av en del hassel. Typen ligner mye på den som finnes i Mærradalen. Rett sør for bekken som renner gjennom lokaliteten ble det funnet flere eksemplarer av lundkarse som jo også er typisk for Mærradalen. Skogen er forholdsvis tett og feltsjiktet ikke alltid så godt utviklet, men stedvis frodig i forbindelse med fuktige partier. Spredt med læger og gadd av gran av forholdsvis store dimensjoner. Mange av granene opp mot 50 cm i diameter. Det er generelt mange spor etter tidligere hogster, steinuttak og det er, til tross for at det er bratt, mye stier på kryss og tvers. Det er etablert en lavoleir i øvre deler i nord. Lavereliggende soleksponerte rike blandingsskogslokaliteter er viktige for en rekke insekter knyttet til gammel skog og også for vedboende sopparter på noe sikt. Den rødlistede almestjertvingen er knyttet til alm nede ved veien. Totalt sett vurderes lokaliteten som Viktig (B verdi).

Skjøtsel og hensyn: Ikke-hogst. Området er mye brukt til friluftsliv til tross for brattheten. Stokker som dette over mye brukte stier kan gjennomskjeres. Det finnes f.ø. en lavo i området.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 1

1282 Jegersborgdammen SV - Skog (Rikere sumpskog) 4,9 daa, C verdi

Kommentar: Svartorsumpskog med ganske grove enkeltrær av svartor (40 cm) og gran (70 cm). Intakt grunnvannspeil, noe sokkeldannelse på enkelte svartor. Jegersborgbekken renner gjennom lokaliteten og tilfører fuktighet. En del plantet, krattpreget granskog i nordøstlig hjørne. Noen grove granlæger i vest ellers få nøkkelementer. Lokal verdi da arealet er lite og skogen ganske dårlig utviklet med mange spor etter tidligere aktivitet.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

1283 Jegersborg - Kulturlandskap (Naturbeitemark) 17,3 daa, C verdi

Kommentar: Gjengroende hagemark som det er ønskelig blir restaurert. Rik lågurtmark sør for den tidligere dyrka delen og fuktig høgstaude- og or-askeskog nord for dyrka del. Innslag av ask i nord og lågurtfuruskog med mye borealt løv i sør. I sør står det også en meget grov furugadd. Potensiale for naturengtilknyttede arter på noe sikt dersom områdene tas i bruk av dyr. Store gamle trær og samt enkeltrær av ask bør spares. Foreløpig kun lokal verdi. De midtre delene som har vært dyrket tidligere har ingen verdi, men er avgrenset som en naturlig del av lokaliteten.

Skjøtsel og hensyn: Beite er ønskelig.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

1284 Jegersborgdammen - Ferskvann/våtmark (Dammer) 11,9 daa, B verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE 04.04.2006. Feltundersøkelse ved Terje Blindheim og Kjell Magne Olsen 20.09.2005: Beliggenhet: Jegersborgdammen ligger rett NØ for Bogstad gård. Beskrivelse: Dam med relativt sparsom vegetasjon, bortsett fra et bredere elvenellebelte og vanleg tjørnaks i nordøstenden. Både en voksen hunn og larver av den rødlistende kongeøyenstikkeren (R) ble funnet. Larvene ble funnet i tilførselsbekken. Vanlig frosk finnes også. Vurdering: Funn av kongeøyenstikkeren tilsier verdi B, regionalt viktig.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 2

1285 Jegersborg S - Kulturlandskap (Store gamle trær) 0,1 daa, C verdi

Kommentar: Lokaliteten består av to store gamle furutrær som måler 100 og 70 cm i diameter. Potensielt viktig for varmekjære insekter knyttet til eksponert gammel og grov furu.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

1286 Jegersborgdammen Ø - Skog (Urskog/gammelskog) 34,7 daa, C verdi

Kommentar: Flatt område med rik småbregne- og storbregneskog med mye skogbukne og en del innslag av myskegras. Gran dominerer lokaliteten, men det er innslag av enkelte meget grove furuer (1 meter i diameter) på frodig mark og noe spinklere furuskog på knausene. Skogen er plukkhogd og sjøttet som skogpark gjennom noe tid. Stedvis er det likevel en del læger og gadd av gran. Innslag av noe løv eller få nøkkelementer. Denne typen lokaliteter på frodig mark under marin grense er sjeldent i landskapet og bør ivaretas. Lokaliteten bør få mulighet til å utvikle større kvaliteter enn det som er tilfelle i dag. Gunstig å få opp foryngelse for å skape bedre sjiktning. De store gamle furuene kan være viktig habitat for en del insekter, det bør derfor ryddes smågran rundt stammene på disse. Lokal verdi per 2005.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

1287 Jegersborgdammen SØ - Kulturlandskap (Hagemark) 8,1 daa, C verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av TBL den 17.04.2006. Feltbefaring ved Terje Blindheim 2005: Dette er en lokalt viktig naturbeitemark/løveg som beites jevnlig. Ingen spesiell naturengvegetasjon ble notert, og stedvis er vegetasjonen preget av gjødselpåvirkning - dette gjelder de øvre delene mot hus. Ask er det dominerende treslaget i mesteparten av lokaliteten, en del hassel i sør. I øvre deler er det innslag av grov furu. Viktig at beitet fortsetter, og det bør vurderes om noen av asketrærne kan styves.

Skjøtsel og hensyn: Beite samt noe rydding av kratt langs vei og litt hassel i sør. Styving av asketrær bør vurderes.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

1288 Bogstad gård Ø - Kulturlandskap (Fuktenger) 1,9 daa, C verdi

Kommentar: Fukteng i nedre deler av parken på Bogstad gård. Området er noe beitet de seneste år. Det er ikke gjort noen spesielle artsfunn på lokaliteten, og den er derfor vurdert som lokalt viktig (C verdi).

Skjøtsel og hensyn: Området bør gjerdes inne en liten periode og beites av dyr som også beiter ut i vannet.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

1289 Bogstad gård I - Kulturlandskap (Parklandskap) 2,4 daa, B verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av TBL april 2006. Feltbefaring ved Terje Blindheim 2005.

Beliggenhet: Lokaliteten ligger inne på området til Bogstad gård, og omfatter en alle som løper nord-sør, og munner ut i sør ved P-plassen.

Beskrivelse: Gammel allè med ask, alm og lønn. Til dels ganske grove trær. I nord gjenstående gammel gadd av tre som målte over 1,5 meter i diameter. Noe uregelmessig tilplantet med ulike treslag av ulik alder. I gammel spisslønn vokser den forholdsvis sjeldne børstepiggoppen. På grensa mellom denne lokaliteten og naturtypelokalitet nr. 1291, helt inntil veien, like før bekken krysser under, står en svartor med ynglekoloni av dverg- og vannflaggermus (omtalt under Bogstad gård viltområde).

Vurdering: Lokaliteten vurderes på bakgrunn av de mange grove trærne som viktig (verdi B).

Skjøtsel og hensyn: Alléen bør styves hvert 3. til 5. år. Enkelte av trærne som står der nå bør byttes ut med nye trær, fortrinnsvis ask. Det bør legges vinn på å drive frem gamle trær da disse er viktige for en rekke insekter, sopp, lav og moser.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

1290 Bogstad gård II - Kulturlandskap (Parklandskap) 1,9 daa, C verdi

Kommentar: Litt glissen allè med halvgamle trær. Ingen spesielt verdifulle trær, derfor lokal verdi (C verdi).

Skjøtsel og hensyn: Det bør plantes inn flere trær i alléen og de eksisterende trærne bør skjottes på en måte som høyner levealderen.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

1291 Bogstad gård III - Kulturlandskap (Hagemark) 6,1 daa, C verdi

Kommentar: Blanding av rik edelløvsog av or-askeskogstypen og gammel hagemark. Ask er dominerende treslag med enkelte grove eksemplarer opp mot 1 meter i diameter. En del trær er rikt mosekledd. Innslag av alm, gråor, lønn og svartor. En av svartorene er meget grov og måler opp mot 80 cm i diameter. Feltsjiktet består av mjødurt, skogburkne, hvitveis, skogsnelle, bekkedarse, enghumleblom, vendelrot, strutseving, springfrø, maigull, storklokke og bekkeblom. Det er generelt lite død ved, men ei grov almelåg finnes. Området beites noe. Fortsatt beite er bra, men det bør unngås (langvarig) bruk av tunge dyr da dette fort kan gi slitasjeskader på vegetasjon og mark. På grensa mellom denne lokaliteten og naturtypelokalitet nr. 1289, helt inntil veien, like før bekken krysser under, står en svartor med ynglekoloni av dverg- og vannflaggermus (omtalt under Bogstad gård viltområde).

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales beitet.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

1292 Strøm, parkeringsplass - Kulturlandskap (Andre viktige forekomster) 0,1 daa, A verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av TBL april 2006. Feltregistrering ved Terje Blindheim i 2005: Lokaliteten omfatter en liten og fuktig del av bekkedal på østsiden av Sørkedalselva som er full av blærestarr (R). Tidligere del av bestand på vestsiden av veien.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep.

Rødlistearter: Karplanter: Rødlistede karplanter: 1, vilt: 0, andre arter: 0

1293 Strøm - Kulturlandskap (Hagemark) 19,6 daa, C verdi

Kommentar: Gammel hagemark/naturbeitemark med en skrinn sørvendt kolle med en del eik og en frodigere nordvendt/flatt parti i nord hvor askeskog dominerer. Videre beskrivelse kommer i forbindelse med rapport for Sørkedalen.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet slik at det ikke vokser igjen (ved rydding), og dessuten må beite opprettholdes minst på dagens nivå.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

1294 Skuggen S - Kulturlandskap (Naturbeitemark) 3,7 daa, A verdi

Kommentar: Engområde som delvis beites med hest i dag. Område i veikryss er ryddet, men er ikke i aktiv bruk i dag. Området bør høstbeites eller slås fra midten av august. På tørre engpartier finnes prestekrage. Bjørkekolle med lågurtvegetasjon av liljekonvall, rød jonsokblom, fingerstarr og svever, samt myskegras. Fuktigere partier ved liten bekk inneholder mye ballblom, mengder med storrap, vasshøymole, myskegras, bekkedarse, skogsivaks, vendelrot m. fl. Rik beitemark som har potensielle for spesielle kvaliteter dersom den skjottes riktig. Lokaliteten er leveområde for almsgjertvinge i som er knyttet til alm øst for veien.

Skjøtsel og hensyn: Beiting må fortsette. Rydding kan gjennomføres ved forkratting og gjenvoksning.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 1

1295 Bogstadvannet SØ I - Skog (Rik edellauvskog) 9,3 daa, B verdi

Kommentar: Lokalitet beliggende mellom gangsti og hovedvei. Skråning ned fra Sørkedalsveien, med 1-2 mindre ravedaler. Edelløvsog med mye gråor, dessuten alm, hegg og bjørk. Skogen inneholder enkelte store trær (alm og enkelte gråor), men skogtilstanden er ikke særlig godt utviklet. Området er nokså godt rydda, og inneholder derfor lite dødt trevirke. Noen gråorgadd ble observert.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

1296 Strømsdamsskråninga - Skog (Urskog/gammelskog) 201,2 daa, B verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av Terje Blindheim 15.11.2005. Feltbefaring ved Terje Blindheim sesongen 2005. En del av arealet er kartlagt i samband med MiS-kartlegging, og en liten mis-figur ligger i sin helhet innenfor grensene for naturtypelokaliteten. Beliggenhet: Lokaliteten ligger i de vestvendte skrentene vest for Tryvannshøgda, fra Strømsdammene og nordover. Beskrivelse: Vestvendt skrent ovenfor Strømsdammen med gammel og seintvoksende gran og furuskog på skrinn rasmare. Noe innslag av bjørk, osp og selje. Spredt med litt gadd og læger i overveiende tidlige nedbrytningsstadier. Åpen rasmare og blåbærskog dominerer, men det finnes partier med lågurtskog og storbregneskog. I sørenden av Strømsdammen går det opp en smal kløft som inneholder en del læger og ganske rik vegetasjon på mindre partier. Innenfor Strømsdammen er det inkludert noen frodigere lier og daler, samt et par mindre myrer av intermedier type. I dette område er det også et hvist kløftepreg på lokaliteten og innslag av en del læger med funn av bl. a. to svartsonekjucker på gamle mosegrodde stokker nederst i lia. Potensielt interessant for insekter, men dette er ikke undersøkt. Skrenten er helt klart den største rasmarens skogen som er avgrenset av denne typen i Oslo og Akershus. Lokaliteten er over 1700 meter lang med stort sett sammenhengende tredekke. Vurdering: Lokaliteten er stor og utgjør et stedvis rikt og (i nyere tid) urørt gammelskogsmiljø. Lokaliteten vurderes som regionalt viktig (B verdi).

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 1

1297 Bogstadvannet SØ II - Skog (Rikere sumpskog) 6,6 daa, C verdi

Kommentar: Lite areal med or-askeskog og rik sumpskog (ytterst mot vannet). Tresjiktet med mye gråor, men også svartor og alm. Feltsjiktet bl.a. med engkarse, bekkekarse, mjødur, fredløs, vendelrot og bekkeblom. Stort sett små tredimensjoner. En del tynne gadd av or ble observert. Skogtilstand er m.a.o. ikke særlig godt utviklet, men vegetasjonstypisk er området interessant.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

1298 Bogstadvannet SØ III - Kulturlandskap (Fuktenger) 11 daa, C verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlag av TBL april 2006. Lokaliteten er avgrenset ut fra ortofoto og vegetasjonsskart. Lokaliteten består dels av takrøsump, og dels av annen vannkantvegetasjon. Deler av området er markert som åpen vannflate på vegetasjonsskartet. Lokaliteten har trolig vært en åpen fukteng, men har nå grodd igjen med takrør. Lokaliteten er ikke grundig undersøkt, og verdisetting er derfor usikker. Naturtype vurderes som interessant m.h.p. bevaring av biologisk mangfold.

Skjøtsel og hensyn: Beiting er ønskelig

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

1299 Rødkleivhytta V - Rasmark, berg og kantkratt (Sørvendte berg og rasmarker) 13,2 daa, B verdi

Kommentar: Sørvestvendte bergvegger med underforliggende skog og tilhørende ur i bunn av denne. Selve berget er fattig men mye forvitningsmateriale gjør at det har etablert seg en lågurtvegetasjon med mye liljekonvall i områder hvor det er noe jordsmonn. Skogen er en blanding av gran og furu som dominerende treslag. Innslag av en del lønn, osp, bjørk, rogn og hassel. Skogen er grovvokst med gran opp til 60 cm i diameter. De største lønnetrærne måler opp mot 40 cm i diameter. Trærne vokser seint her og er trolig meget gamle. Det finnes spredt med læger og gadd av alle treslag. Potensielt viktig lokalitet for insekter og vedboende sopp. Det var dårlig utviklet lavsamfunn på de mosekleddede lønnetrærne. Lite påvirket rasmarksbiotop av en hvis størrelse gir regional verdi (B verdi). Lokaliteten må sees i sammenheng med den større rasmarka øst for Strømsdammen. Det hekker trolig ravn i berget.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

1516 Langlielva SV for Råkollen - Skog (Urskog/gammelskog) 190,7 daa, A verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av Arne Heggland den 22.03.2006. Lokaliteten ble feltberfart av Arne Heggland 1. og 2. juni 2005. Lokaliteten overlapper delvis med en gammel og dårlig dokumentert lokalitet, nr. 467, som av denne grunn er slettet fra systemet.

Beliggenhet: Lokaliteten ligger i den V-SV-vendte skrenten mot Langlielva, og omfatter med et lite unntak arealene på nedsiden av veien.

Beskrivelse: Naturtypemessig er lokaliteten heterogen, og rik blandingskog i lavlandet, undertype sørboreal blandingskog er den naturtypebetegnelsen som passer best (typen er ny ved revisjon av DN-håndbok 13 i 2006). I h.h.t. til førsteutgaven av DN-håndbok er følgende naturtyper til stede: Rik edellauvskog, gammel lauvskog, urskog/gammelskog og kalkskog (type "mineralrik barskog"). Vegetasjonstyper som forekommer er alm-lindeskog, småbregneskog, storbregneskog, lågurtskog, kalklågurtskog, høgstaudekog, blåbærskog og flekkvis ganske rike sumpskoger. En stor del av området er bratt, med nakne knauser og fjellframspring, fjellvegger, rasmark og partier med store steinblokker. De mest rene partiene med edelløvskog finnes i tilknytning til rasmarker. Topografisk variasjon i form av søkk med små bekkedaler og sumpskoger finnes også. Bekkedalen langs Bjørnebekken er den største bekkedalen i området, med til dels bratte kanter og et fuktig miljø. Gran er vanligste treslag, men store deler av granskogen er en blandingskog med innslag av spisslønn, alm, hassel, bjørk, selje m.fl. Lind finnes i tilknytning til særlig rike partier. Ask står spredt i området. Vegetasjonen er rik i det meste av området, med mye blåveis i feltsjiktet og andre rikindikatorer som tannrot, vårerteknapp, myske, krattfiol, fingerstarr m.fl. Skogen er variert, dels som følge av variert naturgrunnlag med stor treslagsvariasjon og raske vekslinger i topografi og markas produksjonsevne. Dels skyldes også variasjonen bruksmønsteret, der store deler av området har en uryddig, overaldrig skog i sen aldersfase og oppløsningsfase. Deler av granskogen er også i optimalfase med mer homogen struktur. Et søkk i den bratteste delen av området har den eldste granskogen, og her ble det funnet granlæger i alle nedbrytningsstadier. I andre deler er det generelt rikelig med dødt trevirke, men lite er sterkt nedbrutt. Død ved av alle forekommende treslag ble observert. Gran bidrar med mest død ved, men i partier er det også ganske mye død ved av osp og bjørk. Det er mange grove trær på lokaliteten; maks brysthøydiameter for gran ble målt til ca 70 cm (flere), men flere grove edelløvtrær (spisslønn med dbh ca 50 cm) og boreale løvtrær (osp med dbh ca 60 cm) ble observert. Mange grove trær finnes i området. En rekke rødlistearter er funnet i området, hvorav 2 funn av den sårbare sjokoladekjuke er mest nevneverdig. For øvrig er det gode forekomster av hensynskrevende råtevedsopp som granrustkjuke, rynkeskinn og svartsonekjuke. Et av få funn av rosenkjuke i Sørkedalen ble gjort her. Lavfloraen er rik, med godt utvalg av arter i lobarionsamfunnet, også med innslag av kravfulle arter som sølvnever. På noen gamle løvtrær ble den kravfulle skorpelaven bleikdoggnål funnet. Mosefloraen er dårlig

undersøkt, men på stammen av rikkbarkstrær er det hyppige forekomster av rødlistearten sveipfellmose. På læger av gran ble den rødlistede mosen grønnsko funnet. I alt viser området en sjeldent stor konsentrasjon av rødlista og andre kravfulle arter. Sammen med nærliggende naturtypelokaliteter er dette et viktig viltområde, bl.a. med verdi for spettefugler og jerpe.

Vurdering: Lokaliteten er stor, ganske velarrondert og inneholder et sjeldent lavlandsmiljø hvor verdier er knyttet både til rikhet (med verdifull karplanteflora) og skogtilstand (med grove trær og mye dødt trevirke). Dokumentasjon av artsmangfold understøtter inntrykket av en særlig viktig naturtypelokalitet, og videre kartlegging, ikke minst av jordboende sopp, vil trolig forlenge lista av dokumenterte kravfulle og sjeldne arter mye. Området har også viltverdier. Lokaliteten kvalifiserer uten tvil som et svært viktig område (verdi A).

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 7

1517 Heikampveien 1 km N for Øverli - Skog (Rik edellauvskog) 28,8 daa, A verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE den 24.03.2006. Feltbefaring ved Arne Heggland 2. juni 2006:

Beliggenhet: Lokaliteten ligger vest for Heikampveien, i en bratt sørvestvendt skrent mellom veien og de nederste delene av Storfjelldalen.

Beskrivelse: Lokaliteten er bratt, med mye rasmark. Edelløvsog dominerer, med alm-lindeskog som viktigste vegetasjonstype. For øvrig finnes rik lågurtskog og litt blåbærskog. Treslagsfordelingen er stor, med mest osp og bjørk, men også mye spisslønn og alm. Noe mindre lind, ask og selje, mens rogn, gran og hassel er vanlige, men lite betydningsfulle m.h.p. dekning i tresjiktet. Lokaliteten har vært uten menneskelig påvirkning i lengre tid, men en steinsatt hestevet vitner om påvirkning i eldre tider. Muligens har lokaliteten vært et halvåpent (skogs)beitelandskap hvor edelløvtrærne ble høstet. Skogen er i dag "uryddig" og strukturrik, med mange tydelig gamle edelløvtrær (spisslønn, ask, alm og lind), hvorav noen også er grove og hule. En hul lind ble målt til 60 cm i brysthøydiameter, for øvrig ligger stammedimensjonene på de grovere trærne ofte rundt 45 cm. I de steinete partiene forekommer ofte edelløvtrærne som grupper. Dødt trevirke forekommer spredt og av de fleste forekommende treslag, dog med overvekt av boreale treslag. Det er ikke store mengder med dødt trevirke. Mange av trærne har sterkt moseklede stammer (bl.a. almeteppe) og rike forekomster av lavararter i lobarion-samfunnet. Bl.a. ble den kravfulle sølvnever funnet på minst 8 trær, og lungenever på nærmere 10 trær. På én ask ble den kravfulle skorpelaven bleikdoggnål funnet. Potensiale for flere funn av rødlistearter og andre kravfulle arter ved nærmere undersøkelser vurderes som godt. Sammen med nærliggende naturtypelokaliteter er dette et viktig viltområde, bl.a. med verdi for spettefugler og jerpe.

Vurdering: Lokaliteten består av varmekjær vegetasjon i en bratt skrent. Forekomsten av viktige strukturer for biologisk mangfold er stor, og hittil er mange kravfulle (noen rødlistede) arter dokumentert. Lokaliteten vurderes som mellom regionalt og nasjonalt viktig, og med støtte i kriteriene i DN-håndbok 13 (forekomst av lind og rødlistearter) verdisettes den som en naturtypelokalitet av høyeste verdiklasse.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 2

1518 Storfjelldalen - Skog (Urskog/gammelskog) 34,5 daa, C verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE den 24.03.2006. Feltbefaring ved Arne Heggland 2. juni 2006:

Beliggenhet: Lokaliteten omfatter et avsnitt av bekkedalen Storfjelldalen, før denne brått svinger mot vest - d.v.s. ca 200 meter øst for kryssningspunktet med Heikampvegen.

Beskrivelse: Lokaliteten består av en markert bekkedal med særlig markert avgrensning mot øst. De topografiske trekkene gjør at skogen ligger skjermet fra ytre påvirkning fra vind, og bidrar til et fuktig lokalklima. Vegetasjonstypisk viser området en typisk gradient fra fuktig høgstaueskog langs bekken, via stor- og småbregneskog i sidene og til noe tørrere typer på kanten. Litt alm-lindeskog ble observert. Gran er dominerende treslag, men det finnes en god del bjørk og alm, samt innslag av ask, spisslønn, selje, gråor og rogn. Feltsjiktet er rikt, med arter som tannrot og blåveis. Skogen er gammel og ganske dårlig sjiktet, og bærer preg av å være forynget etter flatehogst. Treslagsvariasjonen bidrar til at skogen blir variert. Litt dødt trevirke av alm, selje, gråor (gadd), gran og selje (læger) ble observert. Det er ikke kontinuitet i dødt trevirke. En grov spisslønn (brysthøydiameter 50 cm) utgjør et sjeldent og viktig element. Utenom en rik karplanteflora ble det observert få særlig kravfulle arter. Flatfellmose ble observert på stammen av det groveste lønnetreet. Sammen med nærliggende naturtypelokaliteter er dette et viktig viltområde, bl.a. med klar verdi for jerpe.

Vurdering: Lokaliteten er en velarrondert og rik skogtype i en bekkedal uten vei (kun sti). Rik granskogstype, dog uten kontinuitet, og enkelte viktige enkeltlementer tilsier verdi som naturtypelokalitet. Verdien er noe usikker, men settes foreløpig til lokalt viktig.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

1519 Gransetervollen NV - Skog (Gammel lauvskog) 49,8 daa, A verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE den 24.03.2006. Feltbefaring ved Arne Heggland 2. juni 2006.

Beliggenhet: Lokaliteten ligger i en bratt SV-ventd skrent NV for Gransetervollen, og dekker noe areal på begge sider av veien som tar av fra Heikampveien og løper inn forbi Gransetervollen.

Beskrivelse: Lokaliteten er naturtypemessig heterogen, med verdier knyttet både til løvsuksesjoner (gammel lauvskog), rik edellauvskog og rik blandingsskog i lavlandet, undertype sørboreal blandingsskog. Med hensyn til påvirkning er også lokaliteten heterogen. De nederste delene er preget av at gran er hogd ut, mens løvskog står igjen, mens den nordlige delen er mindre påvirket av nye hogster. Lokaliteten har gjennomgående rikt feltsjikt, med mye lågurtskog. Noe blåbærskog kommer inn i partier, mens deler har alm-lindeskog. Osp er et viktig treslag. I partier er det mye spisslønn. I partier er det granholt. For øvrig inngår alm, rogn, bjørk og lind i tresjiktet. Feltsjiktet er rikt med arter som leddved, myskegras, vårerteknapp, krattfiol og tannrot. Skogen er variert, og karakteriseres ved at den ofte er lysåpen med spredte viktige elementer som grove osper, gamle og av og til grove edelløvtrær, grove seljer og mye dødt trevirke av osp og bjørk. Flere edelløvtrær er grovere enn 50 cm i brysthøyde. Til sammen er det flere hundre læger av osp og bjørk. Det er også mye stående dødt trevirke av disse treslagene. Granskogen i området er preget av tørkestress, og er inne i en fase hvor mye har dødd på rot. Totalt flere hundre gadd av gran står i området. Det er store verdier knyttet til lavsamfunn på rikkbarkstrær, hvor over 10 trær (vesentlig spisslønn, også selje) har innslag av den kravfulle arten sølvnever. For øvrig ble den rødlistede råtevedmosen grønnsko funnet på ett læger. Potensialet for flere kravfulle råtevedarter vurderes som godt. Sannsynligvis er dette en meget viktig lokalitet for vedlevende insekter, p.g.a. stor solinnstråling og stor forekomst av dødt trevirke. Sammen med nærliggende naturtypelokaliteter er dette et viktig viltområde, bl.a. med meget høy verdi for spettefugler. Påvirkningshistorien er usikker, men kanskje er dette et gjenvoksningsstadium fra en tidligere åpen, beitepåvirkta skogtype.

Vurdering: Rikt område med skog som vekselvis er dominert av osp, spisslønn og gran. Mange viktige elementer for biologisk mangfold, ikke minst en stor og viktig forekomst av rikkbarkstrær. Lokaliteten har en større forekomst av boreale løvtrær enn nærliggende naturtypelokaliteter, som den for øvrig må sees i sammenheng med. Lokaliteten vurderes som mellom regionalt og nasjonalt viktig, og vurderes med støtte i kriteriene i DN-håndbok 13 som en naturtypelokalitet av høyeste verdiklasse.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 2

1520 Brenna Ø - Skog (Rik edellauvskog) 21,2 daa, C verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE den 24.03.2006. Feltbefaring ved Arne Heggland 27.06.2005.

Beliggenhet: Lokaliteten omfatter en vestvendt skrent øst for Brenna og ca 500 ØNØ for Sørkedalen kirke.

Beskrivelse: Dette er en skrent med litt rasmarek, samt et par mindre dalsøkk med finere løsmasser. Lokaliteten inneholder en vegetasjonsmosaikk med litt or-askeskog, lågurtgranskog og hagemarksskog. Skogtypen er rik, med mye ask og dessuten spisslønn, osp, hassel, alm, gran og selje. Flere viktige elementer ble observert, bl.a. en grov ask (diameter i brysthøyde 70 cm). Det finnes litt død ved av ulike treslag. Kulturpåvirkningen er sterk.

Vurdering: På bakgrunn av rik vegetasjon med edelløvtrær er det figurert ut en naturtypelokalitet i denne skrenten. Lokalitetsverdien settes kun til lokalt viktig, da lokaliteten ikke er svært godt utformet, og består av en "rest" av skog mellom dyrka mark.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

1521 Brenna Ø 2 - Kulturlandskap (Naturbeitemark) 2,8 daa, C verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE den 24.03.2006. Feltbefaring ved Arne Heggland 27.06.2005.

Beliggenhet: Lokaliteten omfatter en åpen kulturmark mellom Brenna og Tømte.

Beskrivelse: I området er det kulturmarksvegetasjon i gjenvoksningsstadium. Vegetasjonstypisk hører området til rik ødeeng/frisk næringsrik "gammeleng". Brukshistorien er ikke kjent, men det er mulig her har vært fulldyrking i perioder. Per 2005 er karplantefloraen i partier temmelig artsrik, bl.a. med arter som gjeldkarve, prestekrage, grov nattfiol, gulaks og engknoppurt. Dette gjelder de litt magrere partiene, i opplendt terreng. Imidlertid er høyvokst og konkurransesterk vegetasjon i ferd med å "kvele" mindre konkurransesterk naturengvegetasjon på det meste av arealet. Det er bl.a. mye hundekjeks og skogstorkenebb her. Uten gjenopptak av hevd vil naturverdiene fort desimeres.

Vurdering: Lokaliteten avgrenses som naturtypelokalitet på bakgrunn av at det her ble funnet en del areal med naturengvegetasjon. Imidlertid er hevdsituasjonen dårlig, og m.h.p. naturgrunnlag skiller området seg lite fra tilsvarende enger andre steder i dalføret. Lokaliteten vurderes som lokalt viktig.

Skjøtsel og hensyn: Gjødning må unngås. Beite eller slått er ønskelig.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

1522 Gran SØ - Kulturlandskap (Fuktenger) 2,7 daa, C verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE den 24.03.2006. Feltbefaring ved Arne Heggland 27.06.2005.

Beliggenhet: Lokaliteten ligger på en elveslette N for Heggelielva.

Beskrivelse: Lokaliteten ligger omtrent på nivå med elva, og er tydelig påvirket av høy grunnvannstand. I oppstikkende partier finnes noe med lavvokst naturengvegetasjon. Naturtypemessig er dette derfor en blanding av naturbeitemark og fukteng. Vegetasjonstypisk trolig en mosaikk av frisk fattigeng (G4), våt/fuktig middels næringsrik eng (G12) og frisk, næringsrik natureng (G13). Et visst naturengpreg er beholdt, særlig på de magrere ryggene, men hevdsituasjonen er generelt dårlig. Floraen i de litt artsrike delene av enga inneholder bl.a. ganske mye grov nattfiol, gulaks, mattesvever, gulmaure og jonsokkoll, mens de fuktige partiene har mye ballblom og harerug.

Vurdering: Frisk og fuktig eng med dårlig hevdsituasjon, men artsrike partier. Grov nattfiol, harerug, ballblom og gulmaure er karakteristiske arter. P.g.a. dårlig hevdsituasjon og mangel på særlig kravfulle arter verdisettes lokaliteten som en naturtypelokalitet av laveste verdiklasse.

Skjøtsel og hensyn: Gjødsling må unngås. Beite eller slått er ønskelig.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

1523 Gran Øvre - Kulturlandskap (Naturbeitemark) 20,1 daa, C verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE den 27.03.2006. Feltbefaring ved Arne Heggland 28. juni 2006. Beliggenhet: Lokaliteten ligger rett vest for Øvre Gran, og omfatter en kolle her.

Beskrivelse: Lokaliteten er et større område med tørrbakker og rydda engareal. Vegetasjonsmessig har området både trekk fra svært kulturpåvirka skogvegetasjon og engvegetasjon. Det er tørrbakkepreg på deler av området. Lokaliteten har et bra innslag av lågurt-, tørrbakke- og naturengplanter, bl.a. flekkgrisøre, prestekrage, smørbukk, kattefot, engtjæreblom, gulaks, liljekonvall, hengeaks og knollerteknapp.

Vurdering: På bakgrunn av et større areal med kulturpåvirka og lokalt litt artsrik vegetasjon vurderes området som en naturtypelokalitet. Verdien vurderes bare som lokal, da lokaliteten verken er godt holdt i hevd eller spesielt artsrik.

Skjøtsel og hensyn: Gjødsling må unngås. Beite eller slått er ønskelig.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

1524 Åsli SØ - Kulturlandskap (Naturbeitemark) 11,2 daa, C verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE den 27.03.2006. Feltbefaring ved Arne Heggland 28. juni 2005. Beliggenhet: Lokaliteten ligger ca 200 meter SV for Nordre Åmot.

Beskrivelse: Lokaliteten omfatter knauser, åkerholmer og kratt/skogbevakste bakker. Det er delvis hagemarkspreg og delvis naturbeitemarkspreg på lokaliteten. Deler av lokaliteten er svært tørr. Hele området har vært beita, men er nå som kulturmark ganske forfallent. Noen edelløvtrær (spisslønn, ask) står på lokaliteten, som for øvrig også har selje og bjørk. Feltsjiktet inneholder karakteristiske arter for tørr hagemark/natureng, som engtjæreblom, flekkgrisøre, smørbukk, gulaks, småsyre og prestekrage.

Vurdering: På bakgrunn av et større kulturmarksareal som har litt variert karplanteflora med innslag av naturengarter, vurderes dette som en naturtypelokalitet av typen naturbeitemark. Verdien overstiger ikke lokalt viktig, da karplantefloraen neppe er spesielt rik på stedet.

Skjøtsel og hensyn: Gjødsling må unngås. Beite eller slått er ønskelig.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

1525 Åmotdammene - Ferskvann/våtmark (Dammer) 7,4 daa, A verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE den 27.03.2006. Feltbefaring ved Arne Heggland 28. juni 2005 og ved Kjell Magne Olsen 19.08.2005. Lokaliteten er både vilt- og naturtypelokalitet (med identisk avgrensning).

Beliggenhet: Lokaliteten ligger ca 200 meter SV for Nordre Åmot.

Beskrivelse: Lokaliteten omfatter to gårdsdammer som er laget ved oppdemming av en bekk som renner gjennom landskapet her. Langs kanten av begge dammene finnes et vegetasjonsbelte, bl.a. med bred dunkjeve. Særlig godt utviklet vegetasjon finnes der bekken løper inn i den øverste dammen. Her finnes bl.a. en forekomst av den rødlistede karplanten blærestarr. Øvre dam er for øvrig dominert av elvesnelle og store eksemplarer av vanleg tjørnaks. Her er det mye larver av liten salamander (V) og et sannsynlig funn av fireøyet bruskgule (Hemicleipsis marginata) (R). Både voksne og unge vanlig frosk ble observert. Nedre dam er en del mindre, dominert av skogsivaks, brei dunkjeve, elvesnelle, vanleg tjørnaks og vassrørkvein. Store mengder larver av liten salamander.

Vurdering: Dammer i kulturlandskapet er viktige levesteder for rødlistearter. Mye salamander, funn av rødlistet karplante og dammenes generelt rike utforming tilsier høyeste verdiklasse.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet som i dag. Fisk og ender må ikke settes ut, og dammene må ikke forurennes eller fylles igjen. Ved ekstrem gjengroing kan en "opprensning" anbefales, men da bør biolog med kompetanse på feltet rådspørres.

Rødlistearter: Karplanter: Rødlistede karplanter: 1, vilt: 1, andre arter: 6

1526 Høgstaldalen myr - Myr (Rikmyr) 2,8 daa, C verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE den 27.03.2006. Feltbefaring ved Arne Heggland 28. juni 2005.

Beliggenhet: Lokaliteten ligger omtrent ved snuplassen på Heikampveien, ca 1 km SØ for demningen i Langlivatnet.

Beskrivelse: Lokaliteten omfatter en liten, åpen myr. Vegetasjonen er intermediaær, med ganske urterikt preg. Til tross for at vegetasjonen ikke er "ekte" rikmyrsvegetasjon, klassifiseres lokaliteten i denne naturtypen da det er en litt rik myr.

Vurdering: En liten, ugrøftet myr med intermediaær myrvegetasjon kan ikke sies å være mer enn lokalt viktig i dette landskapet.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

1527 Seterberget S - Skog (Urskog/gammelskog) 2,2 daa, B verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE den 27.03.2006. Feltbefaring ved Arne Heggland 28. juni 2005:

Beliggenhet: Lokaliteten ligger ca 1 km SSØ for dammen i Langlivatnet.

Beskrivelse: Lokaliteten omfatter en liten, markert kløft i terrenget. Det er bergvegger på 4-5 meters høyde i den vestlige delen av kløfta, og ur/blokkmark i bunn og på Ø-sida. Lokaliteten er vanskelig tilgjengelig, og bærer lite preg av negativ menneskelig påvirkning. Det står noe spredt skog (vestenlig gran) i kløfta. På et par granlæger ble rødlisteartene duftskinn og svartonekjuke funnet. På de fuktige bergveggene vokste mye brun korallav og randkvistlav, samt den ganske gode signalarten kort trollskjegg.

Vurdering: På bakgrunn av forekomst av flere viktige nøkkelementer som fuktige bergvegger og død ved av gran vurderes dette "kløftemiljøet" som viktig m.h.p. bevaring av biologisk mangfold, tross den lille arealutstrekningen.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 2

1528 Langlielva V for Seterberget - Skog (Urskog/gammelskog) 108,6 daa, A verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE den 27.03.2006. Feltbefaring ved Arne Heggland 28. juni 2005:

Beliggenhet: Lokaliteten ligger fra ca 500 m til ca 1000 m nedstrøms dammen i Langlivatnet. Lokaliteten omfatter skogen på begge sider av elva, samt et større areal av den VSV-vendte lisisida.

Beskrivelse: Lokaliteten omfatter gammelskog i tilknytning til de bratte lisisidene mot Langlielva. Lokaliteten har innslag av naturtypen bekkeløft, men den riktige klassifikasjonen er rik blandingsskog i lavlandet, undertype sørboreal blandingsskog. Skogen er rik, med dominans av rik lågurtskog på østsida og storbregneskog på vestsida. For øvrig finnes blåbærskog og en del høgstaudskog. I tresjiktet er det stor variasjon, med dominans av gran, men mye løvskog; spisslønn, selje, alm, rogn, bjørk, osp og gråor. Skogen er meget godt sjikta, og framstår som uryddig og struktur-rik. Det har vært tilførsel av dødt trevirke over et lengre tidsrom, i rikt monn de siste 30 åra. Det er god spredning på dimensjoner av gran. Flere grantrær er svært grove, med diameter i brysthøyde på over 70 cm. Mens skogen på østsida er ganske tørr, og med svært rikt feltsjikt, er skogen på vestsida adskillig mer humid, bl.a. med mye storbregneskog. Skogen her er noe mindre strukturrik enn på østsida. I elvekløfta er det flere små rasmarker, blokkmarker, stup og skreenter. I tilknytning til slike miljøer ble det funnet litt alm, og kravfulle karplanter som myskegras og moskusurt. Den øverste delen av området, høyt over elvejuvet på øst-sida, er ikke optimalt arrondert, da en stor hogstflate kommer inn fra nord. Den gjenværende skogen er rik på viktige nøkkelementer som dødt trevirke av gran (rikelig), grov spisslønn og grove osper. Lokaliteten er viktig for bevaring av artsmangfold. Mange rødlistearter ble funnet, bl.a. hele 3 funn av den sårbare sjokoladekjuka - en karakterart for død ved rike sørboreale granskoger. F.ø. ble fem rødlistede råtesopper på gran funnet, bl.a. rosenkjuka som er meget sparsom i denne delen av Nordmarka. Noen trær har lavarter i lobarionsamfunnet. Generelt er ikke "rikkbarkselementet" svært godt utviklet, men i de øvre (østre) delene ble det observert flere grove spisslønn med sølvnever og dessuten den rødlistede mosen sveipfellmose. Karplantefloraen er rik og variert, med bl.a. blåveis, myskegras, krattfiol, vårerteknapp og skogsvingel. Området har funksjon som viltområde, bl.a. for jerpe (observert under befarings) og sannsynligvis for kravfulle hakkespettarter. Tidligere bruk av området er ikke undersøkt, men det er logisk at disse skogrike lisisidene mot et godt fløtningsvassdrag har vært utsatt for jevne hogstinngrep. Imidlertid utgjør områdene per i dag sjeldent godt utvikla overaldrige skogbestand, og verdien for biologisk mangfold er tilsvarende høy.

Vurdering: Lokaliteten utgjør et svært viktig skogsmiljø med sørboreal blandingsskog. Lokaliteten er meget variert, siden øst- og vestvendte lisisider inngår. Stor artsrikdom er dokumentert på lokaliteten, og videre undersøkelser kan forlenge lista over kravfulle arter ytterligere. Lokaliteten likner litt på det nærliggende "Langlielva SV for Råkollen", og til sammen danner disse en meget sterk bastion for gammelskogsarter knyttet til rike og varierte blandingsskoger i denne delen av Sørkedalen.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 7

1529 Hegglielva S. for Nedre Gråseterhytta - Skog (Bekkekløfter) 10,9 daa, B verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE den 28.03.2006. Feltbefaring ved Arne Heggland 29. juni 2005:

Beliggenhet: Lokaliteten ligger langs Heggelielva, og begynner ca 150 meter sør for Nedre Gråseterhytta. Den dekker kun den ene sida av elva (den NV-vendte siden), da skogen på andre siden er plantet granskog i hogstklasse 3, og dessuten topografien er mindre interessant på den andre sida.

Beskrivelse: Lokaliteten strekker seg over 500 meter, og er ganske smal. Lokaliteten kan klassifiseres både som bekkekløft og urskog/gammelskog. Den dekker en bratt skrent med fjellvegger og noen partier med bart fjell og rasmark. Litt areal på oversiden av skrenten, bl.a. løvrik høgstaudeskog, er inkludert. Lokaliteten er ganske rik, med rasmark-høgstaudeskog og storbregneskog. Litt lågurtskog ble også observert. Et varmekjært element er til stede, med arter som spisslønn og leddved. Floraen er generelt rik med vårearteknapp, blåveis, myskemaure og mye myskegras. Turt, tyrihjel, skogstjerneblom, hvitsoleie, firblad og skogsalat er vanlige arter i fuktige partier. Gran dominerer i tresjiktet. I tillegg finnes mye selje og litt gråor, bjørk, rogn og spisslønn. Skogen er ikke spesielt gammel og grovvokst, men har et uryddig preg p.g.a. ustabil substrat og vanskelig tilgjengelighet. For dagens skogbruk utgjør skogen i skrenten og nede langs elva et "null-område" p.g.a. vanskelig tilgang. Treslagsvariasjonen bidrar også til et variert preg. Noe dødt trevirke er produsert, og har dels falt ned fra skrenten. Noen sterkt nedbrutte granlæger ble også observert. To funn av rødlistearten svartonekjuke, samt et par funn av svake signalarter blant lav (randkvistlav på berg og ganske mye gammelgranslav på granstammer) er dokumentert fra området.

Vurdering: På lokaliteten finnes små skrenter og ras/blokkmarker ned til elva, samt eldre skog i tilknytning til dette topografisk varierte miljøet. Karplantefloraen er rik, og det finnes innslag av (svake) signalarter for humide gammelskogsmiljøer. Lokaliteten skiller seg ut fra elveskogene langs Heggelielva på strekningen Heggelivatn-Slora p.g.a. rikhet, topografisk variasjon og forekomst av nøkkellementer. Lokaliteten vurderes som en regionalt viktig naturtypelokalitet.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 1

1530 Furuberget V - Skog (Gammel lauvskog) 4,5 daa, C verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE den 28.03.2006. Feltbefaring ved Arne Heggland 29. juni 2006:

Beliggenhet: Lokaliteten ligger i en bratt, vestvendt skrent på Furuberget.

Beskrivelse: Lokaliteten omfatter et lite område med boreal løvskog og ca 10 eks. av spisslønn. Opprinnelig har det vært blandingsskog (gran/løv) her, men det meste av grana er nylig hogd ut. Nå står det igjen et løvdominert bestand, med rogn, selje, osp og spisslønn. 3 ganske grove seljer er nevneverdig. Rikbarkssamfunn av lav ble observert på rogn, selje og osp, men ganske alminnelige arter.

Vurdering: Løvholt er et viktig innslag i regionen, som hovedsakelig er dominert av barskog. Et lite restmiljø, som her beskrevet, er i grenseland mellom et flerbrukselement og en naturtypelokalitet, og verdisettes derfor lavt, som lokalt viktig.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

1531 Furuberget-Kuskallen - Skog (Urskog/gammelskog) 148,4 daa, A verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE den 28.03.2006. Feltbefaring ved Arne Heggland 29. og 30. juni 2005:

Beliggenhet: Lokaliteten ligger i de sørvendte liene av Furuberget, og inkluderer også dalsenkningen mellom Furuberget og Kuskallen, samt mellomliggende dalsøkk.

Beskrivelse: Området består av et gammelt barskogsmiljø med glissen furu/gran-blandingsskog på overveiende lav bonitet. Litt rogn, selje, bjørk og osp finnes også. Knausskog og bærlyngskog er vanlig, mens det går over i blåbærskog på bedre mark. Småbregneskog ble observert i det markerte søkket SV for Kuskallen, hvor skogen er mer produktiv og friskere enn i resten av området. Skogen er gammel og med naturskogspreg. Flere av furuene har struktur som vitner om ganske høy alder. I de mest produktive delene står gran med betydelig stammedimensjon (70 cm i brysthøydiameter). Død ved finnes spredt og i dalsøkket ved Kuskallen rikelig - dels p.g.a. stormfelling inn fra kant mot ungsbogen utenfor naturtypelokaliteten. Det er lite dødt trevirke i sene nedbrytningsstadier. Den sårbare lappkjuke ble funnet ved Kuskallen. For øvrig små forekomster av signal- og rødlistearter knyttet til gran i tidlige og middels nedbrytningsstadier.

Vurdering: Lokaliteten har et større område med barblandingsskog med naturskogsstrukturer. Selv om boniteten er meget svak i en stor del av området, figureres hele området ut som en naturtypelokalitet, da dette lokalt utgjør et av de større gammelskogsbestandene med forekomst av tydelig gamle trær. Funn av rødlistearter i høy kategori er interessant, og gir i h.h.t. naturtypesystemet "automatisk" verdi A (svært viktig), selv om verdiene for øvrig neppe tilsier mer enn verdi B.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 3

1532 Slora, ask 1 - Kulturlandskap (Store gamle trær) 0,2 daa, B verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE den 28.03.2006. Feltbefaring ved Arne Heggland 30. juni 2005:

Beliggenhet: Lokaliteten omfatter et tre som står i kant av kulturlandskapet på plassen "Slora".

Beskrivelse: Lokaliteten omfatter en meget grov ask. Treet har tre stammer, hvorav hovedstammen er ca 110 cm i brysthøydiameter. Stammene er delvis innhule. Treet har merke etter lynnedslag. Krona er vid, og treet har trolig vært fristilt i lang tid. Det kan hende at treet har vært høstet (styvet/lauvet) i tidligere tider, men det bærer ikke synlig preg av slik bruk i dag. Det ble funnet en liten forekomst av den kravfulle skorpelaven bleikdoggnål på stammen. Før øvrig ble svake signalarter som lungenever og filthinnelav observert. Det er ganske mye lavbevoksning på stamme og greiner (bl.a. bleiktjafs).

Vurdering: Store gamle løvtrær er viktige for bevaring av biologisk mangfold. Dette treet er svært grovt, og har trolig ganske høy alder. Den eksakte verdien er vanskelig å fastslå, men vurderes som regional.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep. Hvis vegetasjonen tetner rundt treet er åpning ønskelig.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

1533 Slora fukteng - Kulturlandskap (Fuktenger) 4,1 daa, C verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE den 28.03.2006. Feltbefaring ved Arne Heggland 29. juni 2006:

Beliggenhet: Lokaliteten omfatter et fuktig parti av engene ved plassen "Slora".

Beskrivelse: Lokaliteten er en lavtliggende del av engene ved Slora, og er tydelig påvirket av høy grunnvannstand. Vegetasjonstypisk er dette trolig en blanding av våt/fuktig middels næringsrik eng (G12) og frisk, næringsrik natureng (G13). Floraen inneholder mye ballblom og arter som enghumbleblom, skogstorkenebb, hvitbladtistel, harerug og tepperot. Vegetasjonen er ganske høyvokst, og her er lite rom for konkurransesvake arter.

Vurdering: Lokaliteten omfatter en fukteng med blomsterrik engvegetasjon. Vegetasjonen inneholder neppe sjeldne arter, og verdien kan ikke settes høyere enn lokalt viktig.

Skjøtsel og hensyn: Slått eller beite er ønskelig. Gjødsling må unngås.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

1534 Slora, ask 2 - Kulturlandskap (Store gamle trær) 0,2 daa, B verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE den 28.03.2006. Feltbefaring ved Arne Heggland og Terje Blindheim 30. juni 2005:

Beliggenhet: Lokaliteten omfatter et tre som står i veikant ved kulturlandskapet på plassen "Slora".

Beskrivelse: Lokaliteten omfatter en meget grov ask. Treet har én hovedstamme, som har basisdiameter på ca 100 cm. Denne deles deretter i to grove stammer. Krona er vid, og treet har trolig vært fristilt (mer enn i dag) lang tid tilbake. Det kan hende at treet har vært høstet (styvet/lauvet) i tidligere tider, men det bærer ikke synlig preg av slik bruk i dag. Det ble funnet en ganske stor forekomst av den kravfulle skorpelaven bleikdoggnål på stammen. Før øvrig ble svake signalarter som grynvreng og filthinnelav observert.

Vurdering: Store gamle løvtrær er viktige for bevaring av biologisk mangfold. Dette treet er svært grovt, og har trolig ganske høy alder. Den eksakte verdien er vanskelig å fastslå, men vurderes som minst regional.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep. Hvis vegetasjonen tetner rundt treet er åpning ønskelig.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

1535 Slora veikant - Kulturlandskap (Artsrike veikanter) 2,1 daa, C verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE den 28.03.2006. Feltbefaring ved Arne Heggland og Terje Blindheim 29. juni 2005:

Beliggenhet: Lokaliteten omfatter en veikant på strekningen forbi plassen "Slora".

Beskrivelse: Lokaliteten omfatter veikanten hovedsakelig på nordsiden av veien forbi Slora, men også ved nedkjøringen til plassen. I disse veikantene er det ganske rik karplanteflora med innslag av naturengflora. Bl.a. ble det funnet engknoppurt, prestekrage, sølvzure, gulmaure og rødknapp. Trolig har strekningen inngått i et større åpent kulturlandskap for noen generasjoner siden.

Vurdering: Artsrike veikanter er viktige fordi disse kan inneholde rester av artsrik naturengflora. Veikanten ved Slora er blomsterrik og hever seg over tilsvarende arealer andre steder i nærheten. Imidlertid ble ingen spesielt sjeldne arter observert, og det er neppe heller potensial for slike arter. Dermed vurderes lokaliteten kun som lokalt viktig.

Skjøtsel og hensyn: Kantslått er ønskelig.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

1536 Ospeskog Ø - Kulturlandskap (Store gamle trær) 0,2 daa, C verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE den 28.03.2006. Feltbefaring ved Arne Heggland 30. juni 2005:

Beliggenhet: Lokaliteten omfatter et tre som står i veikant ca 100-200 meter øst for plassen "Ospeskog" i Sørkedalen.

Beskrivelse: Lokaliteten omfatter en grov ask. Treet har én hovedstamme, noen mindre stammehulrom og kraftig basis. Ingen kravfulle arter ble observert på stammen.

Vurdering: Store gamle løvtrær er viktige for bevaring av biologisk mangfold. Dette treet er ikke blant de groveste som ble observert i denne delen av kommunen, men er en fin "rekrutt" til de grove, døende kjempene som finnes flere steder i landskapet. Den eksakte verdien er vanskelig å fastslå, men vurderes som lokal.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten bør forvaltes som i dag. Hvis det tetner mye til rundt treet bør vegetasjonen åpnes opp.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

1537 Øvre Lyse 1 - Kulturlandskap (Store gamle trær) 0,1 daa, C verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE den 28.03.2006. Feltbefaring ved Arne Heggland og Terje Blindheim 30. juni 2005:

Beliggenhet: Lokaliteten omfatter et tre som står på tunet på gården Øvre Lyse i Sørkedalen.

Beskrivelse: Lokaliteten omfatter en spisslønn. Treet er hult og døende. Treet har vært beskjært opptil de senere år. Brysthøydiameter er ca 60 cm. På stammen finnes den svake signalarten filthinnelav.

Vurdering: Store gamle løvtrær er viktige for bevaring av biologisk mangfold. Dette treet er ikke blant de groveste i denne delen av kommunen. Den eksakte verdien er vanskelig å fastslå, men vurderes som lokal.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet som i dag.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

1538 Øvre Lyse 2 - Kulturlandskap (Store gamle trær) 0,3 daa, B verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE den 29.03.2006. Feltbefaring ved Arne Heggland 30. juni 2005:

Beliggenhet: Lokaliteten omfatter et tre som står bak låven (mot enga) på gården Øvre Lyse i Sørkedalen.

Beskrivelse: Lokaliteten omfatter en flerstammet ask. Den groveste stammen har diameter ca 90 cm. Treet har vid krone.

Vurdering: Store gamle løvtrær er viktige for bevaring av biologisk mangfold. Dette treet er det groveste på Øvre Lyse, og skiller seg ut som klart verdifullt. Verdien vil øke når treet evt. utvikler stort stammehulrom og stabil, grov bark. Den eksakte verdien er vanskelig å fastslå, men verdien vurderes foreløpig som regional.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet som i dag.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

1539 Øvre Lyse 3 - Kulturlandskap (Store gamle trær) 0 daa, B verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE den 29.03.2006. Feltbefaring ved Arne Heggland og Terje Blindheim 30. juni 2005:

Beliggenhet: Lokaliteten omfatter et tre som står i veikant, på tunet på gården Øvre Lyse i Sørkedalen.

Beskrivelse: Lokaliteten omfatter en hul ask med stammediameter ca 70 cm. Treet er fortsatt i live, og har en åpen og god beliggenhet. Treet har trolig vært beskjært opptil de senere år.

Vurdering: Store gamle løvtrær er viktige for bevaring av biologisk mangfold. Dette treet er ikke blant de groveste i denne delen av kommunen. Den eksakte verdien for bevaring av biologisk mangfold er vanskelig å fastslå, men vurderes foreløpig som regional.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet som i dag.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

1540 Lomåshytta NV - Skog (Rik edellauvskog) 14,5 daa, B verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE den 29.03.2006. Feltbefaring ved Arne Heggland og Terje Blindheim 30. juni 2005:

Beliggenhet: Lokaliteten ligger 100-200 m NV for Lomåshytta, d.v.s. ca 500 m SV for Storebakkhytta langs Heggelielva.

Beskrivelse: Lokaliteten omfatter en alm-lindeskog som løper som et smalt bånd oppover en østvendt lise. Det er noe ustabil substrat, med middels grovkornet rasmateriale. Imidlertid er ikke lokaliteten preget av konstante forstyrrelser, og tresjiktet er sluttet. Lokaliteten er ikke særlig godt arrondert, da den omfatter et lite avsnitt av en lise. I tresjiktet finnes

spisslønn, alm, gran, ask, selje, rogn og bjørk. Noe gran er innplantet/innfrødd fra plantinger rundt, men i all hovedsak er treslagsfordelingen naturlig. Området har rikt feltsjikt, med myske, leddved, tannrot, myskegras, blåveis m.fl. Skogen er ikke særlig gammel, men er heller ikke noe tidlig suksesjonsstadium. Trehøyden på de herskende trærne er ganske stor, og skoginteriøret er åpent og med god avstand mellom de større trærne. Skogen er videre variert og med god spredning på trehøyer takket være variert treslagssammensetningen og de noe ustabile markforholdene. Noe dødt trevirke forekommer, bl.a. noen grove granlæger. Det ble gjort ett funn av rødlistearten svartsonekjuka og funn av lite kravfulle arter i lobarionsamfunnet (lodnevrenge og stiftfyllav).

Vurdering: En ganske godt utviklet alm-lindeskog hvor verdien først og fremst er knyttet til vegetasjonsutformingen, samt et noe uryddig preg. Litt dårlig arrondering, liten størrelse og mangel på virkelig grove edelløvtrær er negativt. Verdien vurderes som mellom lokal og regional. Selv om DN-håndbok 13 påpeker at alle forekomster av rik edellauvskog kan verdisettes som "viktig", verdisettes denne bare som lokalt viktig p.g.a. lite areal, ikke svært god utforming og ganske dårlig arrondering.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 1

1541 Kolabekken - Skog (Urskog/gammelskog) 9 daa, B verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE den 29.03.2006. Feltbefaring ved Arne Heggland og Terje Blindheim 30. juni 2005:

Beliggenhet: Lokaliteten ligger langs Kolabekken, rett sør for Gråseterveien ca 400 m VSV for veibommen ved Skrubsdal.

Beskrivelse: Lokaliteten omfatter en humid granskog på tykk morene. Vegetasjonstyper er storbregnemark, med innslag av andre vegetasjonstyper som høgstaudekog. Kolabekken har flere bekleier gjennom området. Gran er nesten enerådende i tresjiktet. Spredt står det gråor (langs bekken), rogn og selje. Skogen er eldre produksjonsskog/hogstmoden granskog, og er ensjiktet. Litt dødt trevirke ble observert, særlig som gadd. Få stubber ble observert, og det er mulig dette er en førstegenerasjonsskog etter åpent kulturlandskap (fukteng). På en låg av gran ble signalarten granrustkjuka funnet. På mange graner er det rike forekomster av gammelgranslav, en karakteristisk skorpelav på eldre grantrær i humide miljøer i regionen.

Vurdering: Fuktig, høgproduktiv granskog på løsmasser er underrepresentert blant naturtypelokaliteter/nøkkelbiotoper i regionen, men er en type med stort potensial for utvikling av verdier for biomangfold. Det er derfor av stor verdi å sette av noen bestand som kan oppfylle denne mangelen. Den avgrensede lokaliteten langs Kolabekken har eldre granskog, og vurderes av denne grunn som en naturtypelokalitet, ikke restaureringsbiotop. Verdien er foreløpig ganske lav (lokal), men vil øke ettersom skogen utvikler gammelskogsstrukturer som dødt trevirke og gamle trær.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 1

1542 Seteråsen - Skog (Urskog/gammelskog) 23,8 daa, B verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE den 29.03.2006. Feltbefaring ved Arne Heggland 29. september 2005. Oppsøkt etter avstandsbedømmelse.

Beliggenhet: Lokaliteten omfatter topp-partiet av Seteråsen ca 1 km NV for plassen "Ospeskog" i Sørkedalen.

Beskrivelse: Furudominert kolle. I lia mot SV er det også noe granskog. Litt bjørk og osp inngår, mens det også er svartor i myrkanten under kollen. Furuskogen er gammel, med mange grove, gamle furuer. Det er litt dødt trevirke (gadd og læger), mest av gran og dernest furu. Noen osper er ganske grove. Et par signalarter, bl.a. rødlistearten svartsonekjuka (på gran) ble funnet. Mer grundig artsleting vil formodentlig kunne avsløre kravfulle arter knyttet til gammel furu.

Vurdering: I det sterkt grandominerte landskapet i denne delen av kommunen er det verdifullt å bevare furukoller, både m.h.p. vilt (bl.a. storfugl), sopp, insekter og andre organismegrupper. På Seteråsen finnes en verdifull konsentrasjon av gamle furuer, og områder vurderes av denne grunn som en nøkkelbiotop/naturtypelokalitet. Verdien vurderes som regional.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 1

1543 Ospeskogleivene NØ - Skog (Rik edellauvskog) 18,8 daa, B verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE den 29.03.2006. Feltbefaring ved Arne Heggland 30. juni 2005.

Beliggenhet: Lokaliteten ligger i en bratt SV-vendt skrent av Stuteskallen.

Beskrivelse: Lokaliteten er et blandingsskogsmiljø med alm-lindeskog i rasmarka i øst og sørboreal blandingsskog i den bratte skrenten i vest. Tresjiktet inneholder spisslønn, alm, hassel, osp, gran, rogn, selje og bjørk. Edelløvtrær er særlig betydningsfullt i den østlige halvdel, mens granskog (med ganske høyt løvinnslag, særlig osp) dominerer i vest. Feltsjiktet er rikest i øst, hvor det bl.a. ble funnet tannrot, skogsvingel, krattfiol og vårerteknapp. Vestover blir det gradvis fattigere feltsjikt. Skogen er "uryddig" og strukturiert, med ganske mye død ved av gran og osp. Tresjiktet inneholder ganske mange grove trær (gran, osp, selje), men ingen ekstreme dimensjoner ble notert. På barken av rikkarkstrær (spisslønn, osp) ble et

utvalg arter i lungeneversamfunnet funnet. Et par rødlistearter (svartonekjuke og granrustkjuke) ble funnet på granlæger. Det bør være et stort potensiale for flere artsfunn på lokaliteten, særlig knyttet til gran og osp.

Vurdering: Rikt og variert blandingsskogsmiljø med naturverdier knyttet til flere treslag. Verdien for biologisk mangfold er høy. Selv om lokaliteten er preget av å være et "restmiljø" som står igjen etter omfattende uthogster i Ospeskogkleivene, verdisettes det høyt, som regionalt viktig.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 2

1544 Revekleiva - Skog (Rik edellauvskog) 5,3 daa, C verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE den 29.03.2006. Feltbefaring ved Arne Heggland 30. juni 2005.

Beliggenhet: Lokaliteten ligger i en bratt SØ-vendt skrent av Stuteskallen.

Beskrivelse: Lokaliteten er en liten edelløvsskog med alm, ask, spisslønn i en rasmark. I nedkant inngår også et blandingsskogsmiljø med gran og rogn. Flere edelløvtrær er ganske grove, med brysthøydediameter 50 cm for spisslønn og 40 cm for ask. På stammen av et edelløvtré ble signalarten kystårenever funnet.

Vurdering: Et lite areal som kunne vært klassifisert som et flerbrukselement. Verdien vurderes p.g.a. liten størrelse kun som lokal.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

1545 Langlivansdemningen S - Skog (Urskog/gammelskog) 10,4 daa, B verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE den 29.03.2006. Feltbefaring ved Arne Heggland 1. juli 2005.

Beliggenhet: Lokaliteten ligger i en bratt Ø-vendt skrent mot Langlielva, ca 200 meter ned for demningen i Langlivatnet.

Beskrivelse: Lokaliteten består av en rest av gammel granskog i Langlielvas elvejuv. Lokaliteten er avgrenset helt ned til elva, av arronderingsmessige årsaker. Skogen består av gran, med innslag av selje, rogn, bjørk, hegg og litt furu. Skogen er ganske godt sjikta, etter at den har vært i en oppløsningsfase i ca 20 (?) år. Skogen har ikke lang kontinuitet som død ved rik granskog. Flere trær er grove, med brysthøydediameter for gran opp til 70 cm. Det er et lite innslag av tydelig gamle, seintvoksende grantrær, men for det meste er skogen "veksterlig". Det er totalt ganske mye død ved, både gadd og læger, av gran. Sene nedbrytningsstadier er nesten fraværende, men det finnes mye død ved både i middels og tidlige nedbrytningsstadier. Fungaen av råtevedsopp er godt utviklet, med to funn av rynkeskinn, 2 funn av duftskinn og 1 funn hver av granrustkjuke av svartonekjuke (alle rødlistet som hensynskrevende). Ganske mye gammelgranslav som er fuktighetskrevende, men neppe en god signalart i dette landskapet, ble notert på stammen av noen grove grantrær. For øvrig virket lavfloraen triviell. Skogen har et videre utviklingspotensiale. Miljøverdiene er ujevnt fordelt innenfor det avgrensede arealet, med elementkonsentrasjoner i nord (i svak forsenkning) og vest (i et uryddig terreng "på brekken" mot det bratteste partiet).

Vurdering: Lokaliteten inneholder et klart viktig granskogsmiljø med mange grove graner, god sjiktning og mye død ved i tidlige og middels nedbrytningsstadier. Skogen er ganske fuktig, og inneholder en ganske rik råteoppfunga. Miljøet er ganske lite, og vil bedres dersom tilgrensende skog settes av til restaureringsformål. Lokaliteten vurderes som regionalt viktig.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 4

1546 Åsli N - Kulturlandskap (Store gamle trær) 0,9 daa, C verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE den 28.03.2006. Feltbefaring ved Arne Heggland 1. juli 2005:

Beliggenhet: Lokaliteten omfatter et tre som står ca 100 meter nord for Gården Åsli i Sørkedalen.

Beskrivelse: Lokaliteten omfatter en meget grov ask. Treet har en grov basis (75 cm diameter), og deles etterhvert i to omtrent like tykke stammer. Trolig står treet på en eiendomsgrænse. Treet har foreløpig ikke grov bark og stort stammehulrom. Dersom treet får utviklet seg fritt kan det utviklet seg til å bli et meget viktig element for bevaring av biologisk mangfold. Per i dag har treet neppe mer enn lokal betydning.

Vurdering: Store gamle løvtrær er viktige for bevaring av biologisk mangfold. Dette treet er grovt og ennå i god vekst, og vil på sikt bli et viktig element. Per i dag vurderes verdien kun som lokal.

Skjøtsel og hensyn: Det anbefales å åpne opp rundt treet.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

1547 Åsli N 2 - Skog (Rik edellauvskog) 10 daa, B verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE den 28.03.2006. Feltbefaring ved Arne Heggland 1. juli 2005:

Beliggenhet: Lokaliteten omfatter et søkk som løper nord-sør noen hundre meter nord for Åsli i Sørkedalen.

Beskrivelse: Lokaliteten er et svært høyproduktivt og fuktig skogmiljø med gråor-askeskog. I tresjiktet finnes gråor, ask, svartor, gran, bjørk og selje. Terrenget stiger noe nordover i området, men flere steder finnes sump-partier med flat skogbunn og tuepreg. Skogen er ganske småvokst. Litt dødt trevirke av gråor ble observert. Karplantefloraen er rik, bl.a. med langstarr, sumpmaure, springfrø og sumphaukeskjegg. Trolig har lokaliteten vært benyttet som beite for noen generasjoner siden.

Vurdering: Gråor-askeskog er en vegetasjonstype som har blitt mye desimert regionalt så vel som nasjonalt, hovedsakelig p.g.a. oppdyrking. Dette er svært rike skogmiljøer. Lokaliteten verdisettes høyt, som regionalt viktig, til tross for at skogen er ung.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

1548 Åmot - Kulturlandskap (Store gamle trær) 0,7 daa, A verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE den 29.03.2006. Feltbefaring ved Arne Heggland 1. juli 2005:

Beliggenhet: Lokaliteten ligger ved Åmot, ca 300 meter nord for hovedparkeringsplassen i Sørkedalen (nord for kirka).

Beskrivelse: Lokaliteten omfatter 3 grove eksemplarer av spisslønn som står i et skrånende plenareal sør for husene på plassen Åmot. Alle trærne er vidkrona. Det groveste treet står i midten, og er langt over 100 cm i diameter. Treet har stort stammehulrom. Treet viser ingen tegn til raskt forfall. I toppen finnes noen døde greiner. Noen greiner er kutta. Det er stor dekning av lav på stamme og i krone. På stammen ble det funnet en forekomst av den kravfulle skogpelaven bleikdoggnål. Det vestligste av de tre trærne er også svært grovt og innhult, mens det østligste (nærmest veien) har langt mindre dimensjoner, men kan være en fin "aspirant" på sikt. I følge fastboende på Åmot hadde det groveste av trærne vært "nærmest uforandret" å se til de siste 80 år. Alderen er vanskelig å gjette, men det er rimelig å tro at det eldste treet kan være flere hundre år.

Vurdering: Ved Åmot står trolig det groveste eksemplarer av spisslønn i Sørkedalen. Trær av slikt omfang er sjeldent. Det er positivt at lokaliteten omfatter tre trær, slik at verdier på det største treet kan videreføres på de mindre trærne når det største forfaller. Lokaliteten er vanskelig å verdisettes eksakt, men skjønnsmessig virker det logisk at den er mellom regionalt og nasjonalt viktig. Da denne lokaliteten skiller seg ut fra tilsvarende i Sørkedalen, vurderes den som en naturtype av høyeste verdiklasse.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet som i dag.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

1549 Brattvelta N - Skog (Urskog/gammelskog) 18,4 daa, B verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE den 29.03.2006. Feltbefaring ved Arne Heggland 29. september 2005:

Beliggenhet: Lokaliteten ligger i en bratt sørvendt skrent sør for Seteråsen i Sørkedalen.

Beskrivelse: Lokaliteten består av et lite areal høgstaudegranskog og alm-lindeskog i kløfta, men er ellers dominert av lågurtskog. Naturtypemessig er det en blanding av rik edellauvskog og rik blandingsskog i lavlandet, undertype sørboreal blandingsskog. I kløfta midt i området finnes ganske mange edelløvtrær, mest spisslønn, men også alm. For øvrig er skogen blandet med mest gran og en del osp og selje. Noe rogn forekommer, og et eksemplar av barlind (brysthøydiameter (dbh) ca 15 cm) ble observert. Skogen er en godt sjikta blandingsskog, med mange viktige elementer for biologisk mangfold som rikbarkstrær (også noen grove lønn, med dbh over 50 cm), grove granlæger, grove ospelæger og grove bjørkegadd. En rekke kravfulle arter er dokumentert på lokaliteten. Dette gjelder lavarter knyttet til grove løvtrær/rikbark (bl.a. den kravfulle sølvnever på 7 trær og skorpelavene bleikdoggnål og almelav), mosedekte stammer (rødlistemosen sveipfellmose på 5 stammer, mye almeteppepose), råtevedflora (rødlistemosen grønnsko, svartsonekjuka). Karplantefloraen er rik. Skogen er et "restmiljø" i den bratte skrenten, og der terrenget flater ut overtar en kulturskog av gran. Noen trær har vært avvirka innenfor grensene for naturtyperlokaliteten ved de seneste hogstene i omkringliggende bestand, men inngrepet er såpass beskjedent at det ikke medfører en vesentlig forringelse av naturverdiene innenfor lokaliteten. Ved hogst i nærliggende bestand er det viktig at det ikke hogges innenfor det rike blandingsskogsmiljøet, og helst bør det settes igjen en liten buffersone mot sør (i grensen mot granplantefeltene).

Vurdering: Ved "Brattvelta N" er det dokumentert et rikt blandingsskogsmiljø med rik bakkevegetasjon, variert skog med edelløvtrær og barlind og mange viktige nøkkelementer som død ved, lav/mosebekledte stammer og grove trær. Verdien for arts mangfold er godt dokumentert. Lokaliteten vurderes som mellom regionalt og nasjonalt viktig m.h.p. bevaring av biologisk mangfold, og verdisettes foreløpig som regionalt viktig (B).

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 5

1550 Sæterbekken - Skog (Bekkekløfter) 32,5 daa, B verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av Siste Sjanse 10.02.2003, supplert 31.03.2005 av AHE. Feltbefaring er utført av Terje Blindheim og Kristian Hassel (11. oktober 2005), og dessuten er lokaliteten undersøkt tidligere, bl.a. av Per Finneid. En liten del av lokaliteten er figurert ut som viktig livsmiljø i samband med MiS-kartlegging i denne delen av Oslo kommune.

Beliggenhet: Lokaliteten ligger i bekkedalen til Svartseterbekken over et strekk på ca 700 meters lengde, fra Sakariasveien og ned mot Heikampveien.

Beskrivelse: Lokaliteten er dominert av lågurtskog. Nederst (i vest) finnes gråor-heggeskog og et lite parti med almlindeskog i bunn av dalen. For øvrig har bunnen av dalen høgstaudeskog. På sørsida av dalen er vegetasjonen noe fattigere, og her dominerer blåbærskog. Bekkekløft som er ganske påvirket av vei og tidligere hogster i de nedre delene (200 meter). Det er sprengt ut vei mellom bekk og berg i nedre deler. Nord for bekken er det rik, men ung edelløvsogsvegetasjon. Innslag av noen eldre lønnetrær langs bekken. Det ble på disse gjort sparsomme funn av lungenever. Øst for der veien svinger over bekken og går nordover er kløfta mer intakt med gran som dominerende treslag. Skogen er flersjiktet med god spredning, det er død ved i alle nedbrytningsstadier, men tidlige stadier dominerer. Det er en del høystubber av gran, fuktige nordvendte bergvegger, innslag av noe løv og forholdsvis grove lønnetrær rikt bevokst med lungenever. Vegetasjonen er stedvis rik med innslag av strutseving, liljekonvall og vårerteknapp. I øvre deler er det små kløfter og fosser. Stedvis blokkmarkvegetasjon med tykke mosematter. Kantsonene nord for bekken i øvre deler bør utvikles bedre og det bør ikke hogges så nærme bekken som ved siste hogst. I partiet med mye død ved ble det funnet signalarter blant moser som råteflak *Calypogeia suecica* (rødlistet som DM), og pusledraugmose *Anastrophyllum hellerianum*. Epifyttfloraen av moser knyttet til ask og lønn var middels utviklet med arter som kystperlemose *Lejeunea patens* og signalarten glansmose *Homomalina trichomanoides*.

Vurdering: Lokaliteten utgjør en markert bekkedal med rik vegetasjon og mange viktige gammelskogselementer. Området er tidligere registrert som nøkkelbiotop på Løvenskiold-Vækerø sin eiendom (Løvenskiold Vækerø AS 1995), og var tilegnet lokal verdi på bakgrunn av den meget sparsomme beskrivelsen herfra. Nye undersøkelser viser at området er viktig, og har forekomster av rødlistearter, samt bra potensiale til å huse andre sjeldne og trua arter. Verdisettingen oppjusteres derfor til regionalt viktig (verdi B).

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 1

1551 Aspeskog - Kulturlandskap (Hagemark) 8,9 daa, B verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE 28.03.2006 (erstatte tidligere beskrivelse innlagt av Siste Sjanse 01.02.2003). Feltbefaring er gjennomført av AHE 29. juni 2005:

Beliggenhet: Lokaliteten ligger i skogbrynet rundt plassen "Ospeskog" nord for Slora i Sørkedalen. Det meste av lokaliteten ligger i en svak forsenkning ("dråg") som løper rett øst for innmarka på Ospeskog. I tillegg er et lite areal nord og vest for innmarka inkludert, selv om verdien er lavere her. Navnet "Ospeskog" er mer korrekt enn "Aspeskog", da sistnevnte ikke benyttes på noen kart. Det beholdes allikevel, da lokaliteten er opprettet med dette navnet.

Beskrivelse: De største verdiene på lokaliteten er knyttet til 4 meget grove styvingstrær (3 ask, 1 alm), alle med brysthøydiameter over 1 meter. Tre av disse står i bekkedalen NØ for husene på Ospeskog (nord for stien), mens det siste står øst for innmarka. Alle trærne står i det nevnte "dråget". De har tidligere vært styva, men har ikke vært hevdet på mange år. Trærne har til dels store stammehulrom og døde partier. Det må åpnes opp rundt trærne, som trolig i lang tid har vært i ferd med å "kveles" av granskogen rundt (se "skjøtsel og hensyn"). Forsøk på ny hevd vil neppe være vellykket, og frarådes. Utenom disse elementene finnes en del mindre eksemplarer av ask, samt noe spisslønn og alm. Gran er ganske vanlig, og må være plantet og/eller frødd inn i perioden etter at bruken av styvingstrærne opphørte. I tillegg finnes noe osp. Feltsjiktet ble ikke nøye undersøkt, men er forholdsvis rikt, bl.a. med tannrot og stormesle. På stammen av to av de grove trærne (én alm og én ask) ble den kravfulle skorpelaven bleikdoggnål funnet.

Vurdering: Rundt Ospeskog er det kartlagt meget grove styvingstrær av ask og alm. Trærne er gamle, og med store stammehulrom. Trærne er døende, og rekrutter som kan overta deres plass finnes dessverre ikke. Løvenskiold Vækerø (1995) beskriver området som "Område med mye ask, alm og delvis lønn. Store, fine asker og almer på plassen Aspeskog. Generelt mye ask i dette området. Enkeltrær er forholdsvis grove". På bakgrunn av denne beskrivelsen er området verdissatt som lokalt viktig. Dette oppjusteres nå, til regionalt viktig (B), da slike grove trær er meget sjeldne i Sørkedalen.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten bør skjøttes med tanke på å gjenskape et rikt hagemarksmiljø med styvingstrær. I første omgang kan en forsiktig åpning rundt de grove styvingstrærne anbefales. Åpning i ett omfattende inngrep ("snauhogst" rundt edelløvtrærne) kan være uheldig, da de gamle, svekkede trærne muligens kan dø av en slikt "sjokkartet" endring i økologiske betingelser. Parallelt med at lokaliteten åpnes, og at granforyngelse som "kveler" edelløvslogen fjernes, bør et knippe yngre/middelaldrene edelløvtrærne fristilles, beholdes og skjøttes som "arvtakere" etter de grove kjempene som står i lokaliteten.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

1570 Seteråsen SØ - Skog (Urskog/gammelskog) 8,6 daa, B verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE den 29.03.2006. Feltbefaring ved Arne Heggland 29. september 2005:

Beliggenhet: Lokaliteten ligger i en bratt sørvendt skrent sør for Seteråsen i Sørkedalen.

Beskrivelse: Lokaliteten består av rik blandingsskog i lavlandet, undertype sørboreal blandingsskog. Gran og osp er viktigste i tresjiktet, men det er også en del edelløvtrær - spisslønn, alm, hassel og ask (1 tre). For øvrig finnes bjørk, rogn og 2 eksemplarer av barlind. Skogen er en godt sjikta blandingsskog, med mange viktige elementer for biologisk mangfold som død ved av osp (rikelig), grov alm (60 cm i brysthøydiameter) og død ved av gran. En rekke signalarter er registrert på stedet, bl.a. rødlisteartene begerfingersopp (2) og svartonekjuke (2). Ved hogst i nærliggende bestand er det viktig at det ikke hogges innenfor det rike blandingsskogsmiljøet og helst settes igjen en liten buffersone.

Vurdering: Ved Seteråsen er det dokumentert et rikt blandingsskogsmiljø med rik bakkevegetasjon, variert skog med edelløvtrær og barlind og mange viktige nøkkelementer som død ved av osp og gran og grove edelløvtrær. Verdiene for arts mangfold er godt dokumentert. Lokaliteten er fint utformet, og vurderes som regionalt viktig, selv om liten størrelse trekker ned verdien litt.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 4

1571 Storebekkhytta Ø - Skog (Urskog/gammelskog) 31,4 daa, B verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE den 29.03.2006. Feltbefaring ved Arne Heggland 29. september 2005:

Beliggenhet: Lokaliteten ligger i en markert ås rett øst for "Storbakkhytta" ved Heggelielva i Sørkedalen.

Beskrivelse: Lokaliteten omfatter den bratte sørvendte skrenten, samt toppen av kollen, hvor det er en kløft. Naturtypemessig er miljøet todelt, med løvskog og edelløvskog i den grunnlendte sørskråningen og gammel granskog i toppområdet. Den sørvendte lia har spredt tresetting, med noe spisslønn, alm og hassel. Gran er nesten enerådende i topp-partiet, men på de mest avskrapte kollene står også furu. Skogen i området inneholder en del viktige elementer, men kan ikke sies å være svært godt utviklet (mye svakere enn nærliggende naturtypelokalitet "Brattvelta N"). Granskogen inneholder lite dødt trevirke. Noen interessante artsfunn ble gjort; med sveipfellmose (rødlistet) og sølvnever i den sørvendte skråningen, og rødlistearten svartonekjuke i granskogen på toppen som de mest interessante.

Vurdering: På lokaliteten er det flere viktige naturmiljøer, med skrinn, sørvendt blandingsskog med edelløvtrær og et granskogsmiljø. Selv om verdiene er langt svakere utviklet enn nærliggende lokalitet "Brattvelta N", vurderes miljøet allikevel som så pass interessant at det verdisettes som regionalt viktig.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 2

1572 Ødegårdsbekken - Skog (Gråor-heggeskog) 80,1 daa, B verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE den 30.03.2006. Feltbefaring ved Arne Heggland 29. september 2005 og Kristian Hassel 11. oktober 2005. En liten del av naturtypelokaliteten (i vest) er kartlagt som MiS-figur. Denne er i sin helhet inkludert i avgrensningen av naturtypelokaliteten:

Beliggenhet: Lokaliteten ligger langs Ødegårdsbekken som renner ut i Heggelielva ca 100 meter øst for Gransbrua.

Beskrivelse: Lokaliteten omfatter Ødegårdsbekken med fuktige skogtyper på sidene. Området er ikke synlig påvirket av grøfting, men tidligere bruk har etter alt å dømme inkludert hagemarksbruk med beite og (i de tørrere partiene) oppdyrking. Terrenget stiger en del oppover i området, ved Kvernhusfossen. Her går bekken i en markert bekkedal med "kløftekarakter". Et større areal langs bekken har gråor-heggeskog, mens høgstaudegranskog dominerer på den store flata nord for bekkens nedre løp. For øvrig er noe av arealet storbregneskog og fattig sumpskog. Trolig kan noe av det rikeste arealet med innslag av edelløvtrær klassifiseres som or-askeskog. Gran er dominerende i tresjiktet, men løvinnslaget er høyt med mye gråor i alle deler av området, stedvis dominerende. I de rikeste partiene er det ganske mye spisslønn og alm, samt litt ask. Skogen er høyreist, men ikke særlig gammel. Det er allikevel dannet en del dødt trevirke av gråor og gran langs bekken, men lite i sene nedbrytningsstadier. En meget grov død gran står langs bekken. Mosefloraen er undersøkt av Kristian Hassel, som kommenterer følgende arter fra lokaliteten: Bekk med *Fontinalis anipyretica*. Epifytter på Osp *Orthotrichum obtusum*, *O. pallens*, *O. speciosum*, *Sanionia uncinata*, *Metzgeria furcata*, *Pylaisia polyantha*, *Bryum flaccidum*. Gråor-sumpskog med strutseving og moser som *Climacium dendroides*, *Rhytidadelphus subpinnatus*, *Ciriphylum piliferum*, *Caligeronella cuspidata*, *Atrichum undulatum*. Ingen rødlistearter blant moser ble dokumentert, men dette miljøet må karakteriseres som klart mosefloristisk interessant, og med stort utviklingspotensiale dersom skogtilstanden utvikler seg videre.

Vurdering: Rik og fuktig gran- og løvskog på elvesletter og i tilknytning til bekker utgjør miljøer med stort potensial for biologisk mangfold. Det er ikke mange lokaliteter av så pass stor størrelse og med eldre granskog på flommark i Sørkedalen, og lokaliteten vurderes derfor som verdifull. Eksakt verdi er usikker, men lokaliteten vurderes foreløpig som regionalt viktig.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

1573 Grøttum - Kulturlandskap (Hagemark) 4,6 daa, C verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE den 30.03.2006. Feltbefaring ved Arne Heggland 29. september 2005:

Beliggenhet: Lokaliteten ligger vest for Grøttum i Sørkedalen.

Beskrivelse: Lokaliteten omfatter en vestvendt skrent og et flatt parti under skrenten. Dette har tidligere vært åpen hagemarksskog. I dag er gjenvoksningskommet ganske langt, med hassel, ask, bjørk, spisslønn og litt gran i tresjiktet. Feltsjiktet er rikt, med blåveis, skogsalat, kratthumbleblom og skogsvingel. En grov ask (brysthøydiameter 75 cm) som står innimellom ungskogen vitner om det tidligere åpne preget. Lokaliteten er rik og inneholder et grovt, gammelt tre. På denne bakgrunn figureres den ut som en naturtypelokalitet. I dag har området mest preg av skog, men tilbakeføring av et åpent hagemarkspreg med spredte grove edelløvtrær vil trolig være det beste m.h.p. bevaring av biologisk mangfold. En rødlisteart (svartonekjuke) ble funnet på restene av en meget sterkt nedbrutt granlåg som ligger i området. Dette artsfunnet må sees på som "tilfeldig", da arten ikke gjenspeiler verdiene som finnes i tresjiktet.

Vurdering: Lokaliteten inneholder naturverdier som hever seg noe over det "trivielle", og vurderes derfor under tvil som en naturtypelokalitet, da av laveste verdiklasse.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales åpnet opp, slik at grove edelløvtrær fristilles. Resten av området bør ryddes og beites.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 1

1574 Fløyta V for Byhøgda - Skog (Urskog/gammelskog) 4,4 daa, A verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE den 30.03.2006. Feltbefaring ved Arne Heggland 30. september 2005.

Beliggenhet: Lokaliteten ligger rett vest for Byhøgda, på vestsiden av Fløyta, ca 100-200 meter fra kommunegrensa til Bærum.

Beskrivelse: Lokaliteten består av et ensjiktet granbestand med hogstmoden granskog. I bestandet er det produsert en del liggende død ved, samt noe gadd. Bestandet er i aldersfase, og vil trolig "bryte sammen" i løpet av kort tid hvis det får utvikle seg fritt. På en granlåg ble den sårbare råtesoppen lappkjuke funnet. Dette er et av bare to funn av denne arten i Sørkedalsområdet.

Vurdering: På bakgrunn av funn av en rødlisteart i høy rødlistekategori vurderes arealet som en naturtypelokalitet av høyeste verdiklasse. Uten informasjon om artsfunn ville det være vanskelig å identifisere naturverdier på stedet. P.g.a. funn av en sjelden art foreslår vi at bestandet settes av urørt, og at grensene for forvaltningsarealet gjerne utvides (restaurering).

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 1

1575 Hvitsteintjernbekken - Skog (Urskog/gammelskog) 14,9 daa, B verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE den 30.03.2006. Feltbefaring ved Arne Heggland 30. september 2005.

Beliggenhet: Lokaliteten ligger vest for Byhøgda, NV for Store Hvitsteinvann og grenser inn til kommunegrensa for Bærum.

Beskrivelse: Lokaliteten er todelt, og består av den markerte bekkekløfta langs Hvitsteintjernbekken samt et gammelskogsbestand sør for dette. Naturtypemessig er lokaliteten delt mellom urskog/gammelskog, bekkekløft og rik blandingsskog i lavlandet, undertype sørboreal blandingsskog. Vegetasjonstyper som finnes er høgstaueskog og lågurtskog. I tresjiktet finnes mest gran, men også selje, rogn, bjørk, osp, spisslønn, alm, ask og hassel. I kløfta finnes ganske mange edelløvtrær. Det er ganske mye død ved, men overvekt av død ved i tidlige nedbrytningsstadier, som er stormfelt. Det er også noe død ved av selje, bjørk og osp. Skogen har et begynnende naturskogspreg, men det er verken mange gamle trær eller god kontinuitet i dødt trevirke. Feltsjiktet er rikt, med bl.a. vårerteknapp og blåveis.

Vurdering: På bakgrunn av forekomsten av et bekkekløftmiljø, samt et eldre gran/blandingsskogmiljø med en del dødt trevirke er det avgrenset en naturtypelokalitet i området. Verdien vurderes som regional. Avgrensningen mot vest følger bestandsgrense mot tydelig yngre granskog, og dette sammenfaller med at terrenget flater noe ut.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 1

1576 Byhøgda N - Skog (Urskog/gammelskog) 22,4 daa, B verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE den 30.03.2006. Feltbefaring ved Arne Heggland 30. september 2005.

Beliggenhet: Lokaliteten ligger i Byhøgda, vest for Hvitsteinåsen. Lokaliteten grenser inn til naturtypelokaliteten "Hvitsteinvann vest" (type urskog/gammelskog) som er registrert på Bærumsida av kommunegrensa.

Beskrivelse: Lokaliteten består av en bratt vestvendt lise, samt en litt mindre bratt skogsteig i øst. Naturtypemessig kan dette klassifiseres som rik blandingsskog i lavlandet, undertype sørboreal blandingsskog. Gran er dominerende treslag, men løvinnslaget er høyt, med alm, spisslønn, gråor, selje og rogn i brattlia, og mye osp og spisslønn i de øvre delene. Granskogen i skrenten er "eldre produksjonsskog" og "hogstmoden", men temmelig ensjiktet. Variasjon skyldes stort sett innslaget av løvtrær. I den øverste delen er løvinnslaget i det herskende sjiktet større, og granskogen er i oppløsningsfase, med variert skogbilde. Det er mye død ved i den øverste delen, hvorav mye er dannet i forbindelse med stormfelling fra kanter. Noen løvtrær er gamle, bl.a. alm med brysthøydiameter 75 cm i nedre deler. Granskogen er ikke svært grovvokst. Feltsjiktet er rikt, med bl.a. vårerteknapp, blåveis og myske. En rekke kravfulle arter ble dokumentert, bl.a. rødlistemosen sveipfellmose på

stammen av spisslønn og flere rødlistede sopparter. Funn av rødlistearten rosenkjuke er særlig interessant. Arten er sjelden i Sørkedalsområdet, og er bare funnet i tilknytning til rik, sørboreal blandingsskog.

Vurdering: I området finnes rik blandingsskog som nederst (i skrenten) er dominert av temmelig tett grandominert skog, men som i øvre deler har et mer åpent, løvrikt og variert preg. Miljøet er høyproduktivt, og det er produsert rikelig med dødt trevirke. Flere kravfulle og regionalt sjeldne arter er dokumentert. Lokaltieten vurderes som regionalt viktig. Dette er samme verdisetning som er gitt for den tilgrensende Bærumsbiotopen "Hvitsteinvann vest".

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 5

1577 Grøttumslibekken - Skog (Urskog/gammelskog) 14,7 daa, C verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE den 30.03.2006. Feltbefaring ved Arne Heggland 28. september 2005 og Kristian Hassel 11. oktober 2005.

Beliggenhet: Lokaliteten ligger langs Grøttumslibekken, 200-500 meter vest for (nedfor) krysningspunktet mellom Grøttumsliveien og bekken.

Beskrivelse: Lokaliteten består av en øst-vest-løpende bekkedal med bratt nordvendt lise og noe slakere sørvendt lise. Naturtypemessig hører området hjemme som "urskog/gammelskog", men kan i partier klassifiseres som bekkeløft. Vegetasjonstypisk er lavurtskog dominerende, men noe høgstaude- og storbregneskog ble også registrert. Gran er dominerende treslag, men det er et betydelig løvinnslag, særlig i den østlige delen, hvor bekken løper gjennom en smal "sprekkedal". Selje, gråor, bjørk, lind, rogn og spisslønn ble notert. Edelløvtrærne ble kun funnet i den østlige delen. Feltsjiktet er rikt i edelløvsjiktet, med skogsvingel, kranskonvall, korsved m.fl. Hoveddelen av området er "produksjonsskog" av gran - d.v.s. ensjiktet, godt oppkvistet og homogen granskog. Skogen er i aldersfase med begynnende sopp- og insektangrep. Det er derfor produsert en del død ved i bestandet i de seneste år, både gadd og læger. Det er ingen kontinuitet i dødt trevirke, og dagens sluttskog er fornyet fra flatehogst. En del løvinnslag bidrar til noe variasjon, og i den sørvendte skrenten helt i øst finnes et lite areal med "uryddig" brattlendskog mot elva. Området er humid, noe stor dekning av gammelgranslav på flere titalls graner vitner om. Den direkte trua mosearten fakkeltvibladdmose *Scapania apiculata* er tidligere funnet ved Grøttumslibekken, men ble ettersøkt uten hell 11. oktober 2005. Det er uvisst om det gamle funnet befinner seg innenfor grensene for naturtyperlokaliteten som her beskrives. Området har humid granskog, og kan utvikle store naturverdier dersom det får utvikle seg fritt.

Vurdering: Lokaliteten inneholder per i dag ikke store naturverdier, og kan i store trekk betraktes som restaureringsbiotop. P.g.a. den gunstige beliggenheten, noe død ved dannelse og variasjon i form av løvtreinnslag vurderes den som en lokalt viktig naturtyperlokalitet.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

1578 Pinslehøgda N - Myr (Rikmyr) 8,7 daa, B verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE den 31.03.2006. Feltbefaring ved Arne Heggland 28. september 2005:

Beliggenhet: Lokaliteten ligger på Pinslehøgda, ca 2 km øst for gårdene Hadeland og Pinsle i Sørkedalen.

Beskrivelse: Lokaliteten omfatter en rik myrstreng med middelsrik fastmattemyr. Tidspunkt for inventering (slutten av september) er ikke det beste for registrering av karplanter. Følgende arter ble notert: Gulstarr, breimyrull, skogmarihånd, myrklegg, tepperot, flaskestarr, mjødukt og teiebær. Myrvegetasjonen er forholdsvis artsrik, og derfor verdifull. Myra er delt i 2-3 avsnitt, med små skogtangere i mellom. Litt sumpskog inngår i disse skogtangene

Vurdering: På bakgrunn av forekomst av rikmyrvegetasjon vurderes lokaliteten som en naturtyperlokalitet. Verdien settes ganske høyt (verdi B) på bakgrunn av at rikmyrer er uvanlig lokalt, så vel som regionalt.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

1579 Øvre Fjølhytta NØ - Kulturlandskap (Store gamle trær) daa, B verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE den 28.03.2006. Feltbefaring ved Arne Heggland 29. juni 2005:

Beliggenhet: Lokaliteten ligger langs veien, mellom Øvre Fjølhytta og Nedre Gråseterhytta.

Beskrivelse: Lokaliteten omfatter et stort eksemplar av spisslønn. Treet har to stammer, hvorav hovedstammen er ca 50 cm i brysthøydiameter. Krona er vid. Treet har trolig vært fristilt i et tidligere langt mer åpent landskap, og er dermed en rest av et "kulturlandskap" for noen generasjoner siden. Treet har ganske mye lungenever på stammen, og dessuten svake signalerarter som grynvinge og filthinnelev.

Vurdering: Store gamle løvtrær er viktige. Den eksakte verdien er vanskelig å fastslå, men må på generelt grunnlag antas å være lokal-regional. Lokaliteten verdisettes som viktig.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet som i dag. Hvis skogen rundt tetner mye til, er åpning ønskelig.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

1580 Evja - Skog (Gråor-heggeskog) 9,5 daa, C verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE den 31.03.2006. Feltbefaring ved Arne Heggland 30. september 2005:

Beliggenhet: Lokaliteten ligger ved Evja (Ringerike i Buskerud), ca 500 m SØ for demingen i Søndre Heggelivatnet.

Beskrivelse: Lokaliteten er naturtype- og vegetasjonsmessig heterogen og omfatter et flommarksmiljø, en myr, samt en skrent (mot veien) med blokkmark og blandingsskog. Miljøet er påvirket av menneskelig virksomhet, da en lang steinforbygging skiller flommarka og myra fra hovedløpet av Heggelielva. Det er usikkert hvordan lokaliteten ville sett ut hvis den var helt urørt. Vegetasjonstypisk finnes gråorskog, middelsrik fastmattemyr og en rasmarkvariant av høgstaudeskog med edelløvinnslag. I flommarksskogen finnes gråor, hegg, bjørk og gran i tresjiktet. I skrenten finnes gran, alm og selje. Myra er noe rik, bl.a. med gulstarr. For øvrig er karplantefloraen nokså rik, særlig i skrenten der det finnes brunrot, skogsvinerot, storklokke m.fl. I flommarkspartiet finnes bl.a. sumphaukeskjegg, turt og strutseving i feltsjiktet. Flere alm og selje i skrenten er forholdsvis grove. For øvrig er skogen småvokst. Litt dødt trevirke er produsert, men kun små dimensjoner. På stammen av alm ble det notert ganske stor dekning av lobarionsamfunn, men få arter. Bun blæreglye ble notert her.

Vurdering: På bakgrunn av forekomst av et ganske rikt og fuktig skogs- og myrmiljø med mosaikk av flere interessante typer og stort løvinnslag vurderes dette som en naturtypelokalitet. Verdien er noe usikker, men vurderes foreløpig kun som lokalt viktig.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

1581 Sandbråten Ø - Ferskvann/våtmark (Dammer) 3,1 daa, C verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE den 04.04.2006. Feltbefaring ved Kjell Magne Olsen 30. august 2005:

Beliggenhet: Lokaliteten er en vanningsdam øst for Sandbråten som ligger ca 500 øst for Skansebakken i Sørkedalen..

Beskrivelse og vurdering: Avlang, oppdemt vanningsdam øst for Sandbråten. Mye kjempepiggnopp og vanleg tjørnaks. Larver av vanlig frosk ble funnet. Det ble ikke gjort funn av rødlistearter. På bakgrunn av dammers generelle sjeldenhet og funksjon vurderes dammen som en naturtypelokalitet. Siden det foreløpig ikke finnes dokumentasjon av kravfulle eller sjeldne arter vurderes dammen kun som lokalt viktig.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten må ikke fylles igjen. Utsetting av fisk og ender bør heller ikke skje. Ved sterk gjengroing kan en opprensning foretas, men da bør biolog med kompetanse på feltet rådspørres

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

1582 Venneråsen V - Ferskvann/våtmark (Dammer) 0,3 daa, B verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE den 04.04.2006. Feltbefaring ved Kjell Magne Olsen 30. august 2005:

Beliggenhet: Lokaliteten ligger noen hundre meter vest for Skansebakken innerst i Sørkedalen, og omfatter en liten dam like sørvest for gården Venneråsen.

Beskrivelse og vurdering:

Ingen rødlistearter ble påvist, men denne typen dammer er generelt sjeldne i kulturlandskapet, og den gis derfor verdi B. Det er bra med øyestikkere i og ved dammen.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten må ikke fylles igjen. Utsetting av fisk og ender bør heller ikke skje. Ved sterk gjengroing kan en opprensning foretas, men da bør biolog med kompetanse på feltet rådspørres.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

1583 Linkulp - Ferskvann/våtmark (Dammer) 1,9 daa, C verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE den 04.04.2006. Feltbefaring ved Kjell Magne Olsen 30. august 2005:

Beliggenhet: Linkulp er et lite tjern som ligger NV for Nordre Lyse i Sørkedalen, langs veien inn mot Smedmyrkoia.

Beskrivelse og vurdering: Lite tjern med mye vegetasjon, sannsynligvis med stor vannstandsfluktuasjon. Vegetasjonene domineres av sennegras og trådsiv. Ingen rødlistearter påvist, men tårndamsnegl må regnes som mindre vanlig (den er dessuten rødlistet i Sverige). Inntil andre spesielle arter blir påvist gis lokaliteten verdi C.<

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten må ikke fylles igjen. Utsetting av fisk og ender bør heller ikke skje.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 1

1584 Øvre Lyse N - Ferskvann/våtmark (Dammer) 0,5 daa, C verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE den 04.04.2006. Feltbefaring ved Kjell Magne Olsen 30. august 2005:

Beliggenhet: Lokaliteten er en dam som ligger ca 200 meter NØ for Øvre Lyse i Sørkedalen.

Beskrivelse og vurdering: Mer eller mindre permanent dam som i tørre perioder på sommeren er helt eller nesten uten vann. Vegetasjonen domineres delvis av storrapp. Ingen spesielle invertebrater. Inntil videre gis dammen verdi C.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten må ikke fylles igjen. Utsetting av fisk og ender bør heller ikke skje. Ved sterk gjengroing kan en opprenskning foretas, men da bør biolog med kompetanse på feltet rådspørres

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 1

1585 Pinsli V II - Ferskvann/våtmark (Kroksjøer, flomdammer og meanderende elveparti) 13,9 daa, A verdi

Kommentar: Lokalitetskrivelse innlagt av AHE den 04.04.2006. Feltbefaring ved Kjell Magne Olsen og Terje Blindheim 19.08.2005:

Beliggenhet: Lokaliteten ligger på vestsida av Sørkedalselva, rett vest for Pinsle og ØNØ for Nordre Solberg.

Beskrivelse: Kroksjø- og damsystem som består av gamle avsnørte kroksjøer på elveslette vest for Pinsli (gamle mindre flompåvirkede forekomster). Sjøene er stedvis nesten blitt fasmark, mens de andre steder har et åpent vannspeil med dypbe ned til en meter. Starrarter som kvasstarr, sennegrass, flasketarr, langstarr og blærestarr dominerer vegetasjonen i selve sjøen. Rundt kroksjøene er det mest ung gråorskog, litt granskog og bjørkeskog. Området har trolig vært del av større beiteområde tidligere, og det er uproblematisk om området i framtida benyttes som beite. Positivt med beite er at dette kan forsinke gjengroingen av kroksjøen. Lokaliteten verdisettes høyt da denne naturtypen er sjelden i hele landet, og da den er såpass intakt. Karuss finnes, og dette kan være grunnen til at ingen amfibielarver ble funnet.

Vurdering: Lokaliteten representerer en sjelden naturtype i Sørkedalen, da svært få myrområder med dammer og rester etter gamle elveløp er bevart. Den rødlistede blærestorr (R) står i området. Lokaliteten er en interessant og særegen naturtype. Verdien vurderes som svært viktig (A).

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep.

Rødlistearter: Karplanter: Rødlistede karplanter: 1, vilt: 0, andre arter: 4

1586 Langås Ø II - Ferskvann/våtmark (Dammer) 0,2 daa, A verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE den 04.04.2006. Feltbefaring ved Kjell Magne Olsen 20. september 2005:

Beliggenhet: Lokaliteten ligger noen hundre meter SSØ for Mælum i Sørkedalen, d.v.s. sør for den nederste delen av Wyllerløypa.

Beskrivelse og vurdering: Lokaliteten er en bitteliten dam/bekkeutposning like sør for en sti som krysser gjennom området. En sjelden og rødlistet vårflueart som er knyttet til denne mer eller mindre temporære biotoptypen finnes; *Limnephilus bipunctatus* (V). Denne gir lokaliteten verdi A. I tillegg finnes store mengder blærestorr (R) like inntil lokaliteten, i en tilgrensende naturtypelokalitet. Disse to lokalitetene bør sees på som en forvaltningsmessig enhet.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten må ikke fylles igjen. Utsetting av fisk og ender bør heller ikke skje.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 6

1587 Nordre Ringerike - Ferskvann/våtmark (Dammer) 1,6 daa, A verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE den 04.04.2006. Feltbefaring ved Kjell Magne Olsen 19. august 2005: Lokaliteten er både vilt- og naturtypelokalitet (med identisk avgrensning).

Beliggenhet: Lokaliteten er en kunstig dam som ligger ca 100 meter rett øst for husene på gården Nordre Ringerike i Sørkedalen.

Beskrivelse og vurdering: Vegetasjonsrik vanningsdam, dominert av brei dunkjevle, sjøsvaks, vanleg tjørnaks, men også med bl.a. myrkongle, myrrapp og stjernestorr. Liten salamander (V) yngler i dammen, og dette gir verdi A. Supplerende informasjon innlagt av AHE den 25.04.2006: Geoffrey Acklam har besøkt en dam her, som etter beskrivelsen må være identisk med dammen på nordre Ringerike. Han observerte 11 ulike øyestikkerarter, inkludert to rødlistearter.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten må ikke fylles igjen. Utsetting av fisk og ender bør heller ikke skje. Ved sterk gjengroing kan en opprenskning foretas, men da bør biolog med kompetanse på feltet rådspørres

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 1, andre arter: 2

1588 Strømsbråten S - Ferskvann/våtmark (Dammer) 3 daa, A verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE den 04.04.2006. Feltbefaring ved Kjell Magne Olsen 20. september 2005:

Beliggenhet: Lokaliteten er en dam som ligger ca 700-800 meter NØ for Bogstad gård. Dammen ligger mellom Strømsdammene og Jegersborgdammen, i samme vassdrag som disse.

Beskrivelse og vurdering: Vegetasjonsfattig dam dominert av sjøsvaks og vanleg tjørnaks. Rødlistearten blærestorr (R) står langs bredden. Det ble funnet få invertebrater, men vannkalvarten *Stictotarsus duodecimpustulatus* er antakelig mindre vanlig i Oslo & Akershus. Dammers generelle sjeldenhet tilsier verdi B.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten må ikke fylles igjen. Utsetting av fisk og ender bør heller ikke skje. Ved sterk gjengroing kan en opprensning foretas, men da bør biolog med kompetanse på feltet rådspørres

Rødlistearter: Karplanter: Rødlistede karplanter: 1, vilt: 0, andre arter: 0

1589 Sloradammen - Skog (Gråor-heggeskog) 235,4 daa, B verdi

Kommentar: Lokalitetskrivelse innlagt av AHE den 03.04.2006. Feltregistrering er foretatt i flere omganger, med datasammenstilling for delprosjekter (se Isaksen og Starholm 2000 og Pedersen 2000b). Lokaliteten er både vilt- og naturtypelokalitet (med identisk avgrensning).

Beliggenhet: Sloradammen ligger rett øst for den nedlagte plassen Slora i sørkedalen.

Beskrivelse: På grunn av nedtapping av vannstand ved Sloradammen på 1970-tallet har dammen og skogområdene rundt forandret seg fra åpent vann omkranset av barskog til gjengrodd område med myr og ung gråor-heggeskog. Gråor-heggeskogen i området ville normalt karakteriseres som en flommarksskog, men skogtypen er tørrere og trolig sjeldent oversvømmet p.g.a. lav vannføring i Heggelielva. De største delene av gråor-heggeskogen her er avsatt som nøkkelbiotop av grunneier. Denne skogen finnes i det midtre partiet mellom dagens elveløp og tørrlagt løp i sør og sørvestover fra Sloradammen mot Slora gård. I de vestlige deler av denne gråor-heggeskogen er det oppslag av store mengder med gran (5-15 år) som over tid vil skygge ut løvtrærne (gråor, bjørk).

Vurdering: Lokaliteten er dels en førstegenerasjons skog etter nedtappingen av Sloradammen. På sikt vil dette kunne utvikle seg til å bli en meget verdifull naturtypelokalitet, med ulike typer fuktige skogtyper (sannsynligvis blanding av gråor-heggeskog, storbregneskog, ulike typer sumpskog og eventuelle andre typer). Fuktskoger med gran er lite representert blant nøkkelbiotopene i denne delen av kommunen. Sloradammen vil på sikt kunne utvikle et ganske stort areal med verdifull fuktskog. Intakte fuktskoger i denne delen av kommunen er som regel små. Som restaureringsbiotop må Sloradammen derfor vurderes som meget lovende. De biologiske verdiene knyttet til skog er per i dag små, med svært ung skog og få nøkkelelementer. Hvor stor verdien er for ferskvannsorganismer er foreløpig lite utredet. Lokaliteten vurderes inntil videre som en regionalt viktig.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

1590 Pinsli V I - Kulturlandskap (Naturbeitemark) 33,4 daa, B verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE den 07.04.2006. Feltbefaring ved Terje Blindheim og Kjell Magne Olsen høsten 2005:

Beliggenhet: Lokaliteten ligger ved Sørkedalselva vest for Pinsli. Lokaliteten ligger på vestsiden av elva, grensende helt inn til elva. Lokaliteten ligger ca 300 meter ØNØ for Nordre Solberg i Sørkedalen.

Beskrivelse: Dette defineres naturtypemessig som naturbeitemark (alternativet er fuktenger, men slike skal være åpne). Lokaliteten er en gjengroende naturbeitemark på frodig elveslette vest for Pinsli. Lokaliteten består av et mindre åpent parti med særegen vegetasjon. Her vokser bl. a. harerug og ballblom side om side. I de bjørkedominerte områdene dominerer skogrørkvein nesten helt. Rødlistearten blærestarr er funnet på lokaliteten. Det er ønskelig med beite av storfe og skogen må åpnes ganske mye for å få inn mer lys. Spesiell type lokalitet som trolig ikke har vært gjødslet eller jordbearbeidet.

Vurdering: Lokaliteten har et godt potensiale for restaurering av beiteareal som er viktig for biologisk mangfold, og vurderes derfor som viktig (B verdi).

Skjøtsel og hensyn: Det er ønskelig med beite av storfe og skogen må åpnes ganske mye for å få inn mer lys.

Rødlistearter: Karplanter: 1, vilt: 0, andre arter: 0

1591 Ødegården NV - Skog (Rikere sumpskog) 10,8 daa, B verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE den 07.04.2006. Feltbefaring ved Terje Blindheim og Kjell Magne Olsen høsten 2005:

Beliggenhet: Lokaliteten ligger NV for Øgarden i Sørkedalen, rett på Ø-siden av elva ca 1,5 km oppstrøms utløpet i Bogstadvannet.

Beskrivelse: Lokaliteten er en rik utforming av vierdominert sumpskog med en del åpne områder som domineres av ulike starrarter, mye blomstrende krossved, bekkeblom, bekkeveronika, elvesnelle, slyngsøtevier, vasshøymole, langstarr og mye skogrørkvein. Vieren er mange steder over 10 meter høy og det er innslag av gråor og noe bjørk. I sør er det et mindre plantefelt mot elva som bør fjernes dersom dette kan gjøres skånsomt. Et felt på ca. 100 m² med rødlistearten blærestarr ble registrert i de østre delene av lokaliteten. I nord er det en tynn "tarm" av gråor-heggeskog med mye strutseving.

Vurdering: Naturtypen er sjelden og det er gjort funn av en rødlistet art, men arealet er forholdsvis begrenset. Verdien settes derfor til viktig (B verdi).

Skjøtsel og hensyn: Fjerne granplantasjen som ligger som en liten øy inne i lokaliteten. Fjerne fremmed art (trolig kornell) som vokser i tilknytning til granplantingen.

Rødlistearter: Karplanter: Rødlistede karplanter: 1, vilt: 0, andre arter: 0

1592 Sæterkollen SV - Skog (Urskog/gammelskog) 17,6 daa, C verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE den 07.04.2006. Feltbefaring ved Terje Blindheim høsten 2005:

Beliggenhet: Lokaliteten ligger i en dalsenkning SV for Sæterkollen ved Svartorsetra, ca 500 m NNØ for Grøttumsbråtan.

Beskrivelse: Lokalitet med rik markvegetasjon med store mengder blåveis som vokser i flere smådaler som går i nord-sørgående retning. Innslag av mindre mengder død ved og i nordøst en rasmark med noen løvtrær. Potensiale for sjeldne arter knyttet til markboende sopp og på noe sikt også arter knyttet til død ved av gran i rike miljøer på høyere bonitet. Lokaliteten er ganske godt arrondert.

Vurdering: Lokaliteten vurderes som lokalt viktig (C verdi) per 2005.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

1593 Tangen S I - Skog (Rik edellauvskog) 6,6 daa, C verdi

Kommentar: Lokalitetskrivelse innlagt av AHE den 04.04.2006. Feltbefaring ved Terje Blindheim høsten 2005. En del av arealet er kartlagt som et viktig livsmiljø i samband med MiS-kartlegging i denne delen av Oslo kommune. Mis-figuren er inkludert i naturtype nr. 1593 og 1594:

Beliggenhet: Lokaliteten ligger sør for gården Tangen Søndre ved Bogstadvannet, og inkluderer en smal skogstripe langs vannet.

Beskrivelse: Dette er en utvidet kantsone mot Bogstadvann som inneholder en nesten rein askeskog på grove grusmasser i sør og en noe frodigere hagemarkpreget skog på dyp brunjord i nordvest. Her står det bl. a. en del grov hassel. Skogen er trolig beitepåvirket fra tidligere, men den sørlige delen er svært skrinn og har trolig vært marginal som beiteområde. Nede mot vannet er det stedvis en liten brem med flompåvirket skog med innslag av svartor. Ingen spesielle arter er registrert. Vegetasjonstypisk er det både alm-lindeskog og (i vest) gråor-heggeskog.

Vurdering: Lokaliteten vurderes som lokalt viktig (C verdi) per 2005.

Skjøtsel og hensyn: Det er positivt om lokaliteten hevdes med beite.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

1594 Tangen S II - Kulturlandskap (Hagemark) 9,3 daa, C verdi

Kommentar: Lokalitetskrivelse innlagt av TBL den 04.04.2006. Feltbefaring ved Terje Blindheim høsten 2005. En del av arealet er kartlagt som et viktig livsmiljø i samband med MiS-kartlegging i denne delen av Oslo kommune. Mis-figuren er inkludert i naturtype nr. 1593 og 1594:

Beliggenhet:

Lokaliteten ligger sør for gården Tangen Søndre ved Bogstadvannet, og inkluderer et hagemarkslandskap som grenser til dyrka mark og delvis også grenser til en annen naturtypelokalitet (nr. 1593).

Beskrivelse: Lokaliteten består av gammel hagemark med innslag av bjørk, osp og lind. Mye av arealet er gjødselpåvirket og klassifiserer derfor ikke som naturtypelokalitet med verdi som natureng. Imidlertid finnes også små fragmenter av natureng. Her vokser bl. a. prestegrage, blåklokke og knollerte knapp. Lokaliteten har et hvist restaureringspotensial og området er en viktig del av et sammensatt og fint utformet kulturlandskap rundt Bogstadvannet. .

Vurdering: Området vurderes som en naturtypelokalitet på bakgrunn av funn av noen naturengarter og en del "halvgamle" løvtrær. Verdien vurderes kun som lokal (C verdi).

Skjøtsel og hensyn: Det bør ikke brukes mer gjødsel, beite bør fortsette og det bør ryddes en del skog mot hytte i øst. Lindetrærne og noen osp bør få stå igjen her.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

1595 Bjørnsgård - Kulturlandskap (Fuktenger) 4,4 daa, B verdi

Kommentar: Lokalitetskrivelse innlagt av AHE den 04.04.2006. Feltbefaring ved Terje Blindheim høsten 2005:

Beliggenhet: Lokaliteten ligger SV for gården Tangen Søndre ved Bogstadvannet.

Beskrivelse: Lokaliteten består av en vestlig del med fuktig beite som hevdes i dag og en østlig del som er lite beitepåvirket. Utenfor disse ligger det eksponerte mudderflater hvor dvergplantene tusenblad, nålsivaks, evjebrodd, dikevasshår, sylblad vokser. Inne på land i den østlige bukta vokser bl. a. vasshøymole, bred dunkjevle, sennegrass, blærestarr og hybridene mellom de to sistnevnte som er steril.

Vurdering: Lokaliteten gis verdi som viktig (B verdi) til tross for at Blærestarr er rødlistet som Sjelden (R). Verdien er satt til B da området er lite og hevdene er varierende.

Skjøtsel og hensyn: Det anbefales at hele området blir beitet i fremtiden, og ikke bare de vestlige delene.

Rødlistearter: Karplanter: Rødlistede karplanter: 1, vilt: 0, andre arter: 0

1781 Jegersborgdammen NV - Kulturlandskap (Slåtteenger) 0,3 daa, C verdi

Kommentar: Lokalitetskrivelse innlagt av SiS den 16.11.2005: Liten rest av gammel slåtteeng 15x30 meter. Lavvokste urter og gress som prestekrage, tiriltunge, tepperot, engfrytle, grov nattfiol, knollerteknapp og tveskjeggveronika. Lite område uten de helt store påviste kvalitetene tilsier lokal verdi (C verdi).

Skjøtsel og hensyn: Slått. Første gang i begynnelsen av august.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

2014 Bogstad gård - Kulturlandskap (Parklandskap) 41,5 daa, A verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av TBL april 2006. Feltbefaring er gjennomført av ulike personer gjennom mange år, senest ved Terje Blindheim 2005.

Beskrivelse: Området rundt Bogstad gård er generelt rikt og viktig for biologisk mangfold. Det er derfor kartlagt en rekke naturtypelokaliteter her, hvorav denne (nr. 2014, Bogstad gård) inkluderer mesteparten av selve hagen sør og øst for huset. Parken er opprinnelig anlagt som en engelsk landskapspark på 1700 tallet, og det arbeides i dag for å få parken restaurert tilbake til sin opprinnelige form. Trolig har i alle fall deler av parken vært beitet tidligere, og den beites også i dag gjennom deler av året. Vegetasjonen veksler mellom opparbeidete planarealer og mer naturlig vegetasjon. Finn Wischmann utførte i 2003 en inventering av urtevegetasjon i parken (Wischmann 2003). Det ble påvist totalt 189 ulike karplanter, hvorav 22 kan sies å være svake indikatorarter for gammel og hevdet naturbeitemark som ikke er gjødslet eller bearbeidet. I tillegg kommer noen arter som i all hovedsak er knyttet til fuktenga som er skilt ut som en egen lokalitet (lokalitet 1288). Til å være en park må antallet "ville planter" sies å være ganske høyt. Det er trolig at lokaliteten kan ha en viktig økologisk funksjon for arter av sopp og insekter som er knyttet til denne typen kulturlandskap, og da særlig i kombinasjon med de mange gamle trærne. Det er en del store eiketær i parken. Eika er et særlig viktig treslag for biologisk mangfold, og særlig er grove og hule eksemplarer viktige. Av andre særlig viktige trær finnes et stort antall hule lindetrær med svært høy alder. I flere av disse trærne er det påvist ynglekolonier av flaggermus, og tettheten av slike kolonier i hule trær er spesiell også i nasjonal sammenheng. Store viltverdier finnes i området (bl.a. total fem ulike flaggermusarter, dvergspett og skogdue). Da viltverdiene opplagt er knyttet til et større område er alle viltobservasjonene lagt inn under en større viltlokalitet ("Bogstad gård viltlokalitet", nr. 365). Fangst av sommerfugler i nærheten ("Bogstad") har avdekket to rødlistede arter, hvorav den ene (lindesigdvinge) er knyttet til lind. Den knyttes derfor til lokaliteten "Bogstad gård", hvor det er mange grove linder. Funn av rødlistearten epleglassvinge er ikke mulig å knytte direkte til lokaliteten, da det kun står 2 enslige epletrær i parken (på plenen foran Bogstad gård). Trolig er det et stort potensial for flere sjeldne og rødlista insekter i området.

Vurdering: Lokaliteten består av parklandskap med store gamle og mosegrodde trær, flere uvanlige karplanter og dessuten kolonier med ynglende flaggermus. Lokaliteten vurderes som minst regionalt viktig.

Skjøtsel og hensyn: Overordnet målsetting ved skjøtsel og bruk er å bevare et parklandskap med åpent/halvåpent preg, rik og naturlig flora og mange gamle trær av ulike treslag, særlig edelløvtrær (også hule og døende trær). Det er særlig viktig å bevare gamle trær av lind og eik. Slike trær må gjerne skjøttes på en måte som forlenger deres livsløp, men fjerning av døde og hule trær er sterkt i konflikt med bevaring av de biologiske verdiene. Det er gunstig om noen døde trær (også greiner) kan beholdes etter at de faller ned, til beste for biologisk mangfold og som et opplevelseselement i parken. Så mye som mulig av naturlig engvegetasjon bør bevares ved eventuelle restaureringsarbeider. Det er positivt med slått og beite av de engpregede arealene. En bør ha et bevisst og kritisk forhold til forvaltning av fremmede arter (også trær), slik at arter som utgjør en trussel mot stedegent biologisk mangfold (innenfor og utenfor lokaliteten) bekjempes målrettet.

Rødlistearter: Karplanter: Rødlistede karplanter: 1, vilt: 0, andre arter: 1

2022 Kråkadalen - Skog (Rikere sumpskog) 54,2 daa, A verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE den 31.03.2006. Lokaliteten ligger hovedsakelig i Bærum kommune. Feltarbeid er gjennomført ved flere anledninger i perioden 1995-2005. Registranter fra Siste Sjanse gjennomførte de første registreringene:

Beliggenhet: Lokaliteten ligger helt NV i Bogstadvannet, og omfatter skogen innenfor den nordvestlige bukta i vannet.

Beskrivelse: Lokaliteten har rikere sumpskog med gran som dominerende treslag. Rik sumpskog er dominerende vegetasjonstype, men i nordre del er det innslag av gråorheggeskog. I nord er det flere bekkeløp som danner et slags delta i lokaliteten. I ytre deler, mot myr og vann, er grunnvannsstanden høy og det er større andel svartor og bjørk med utpreget sokkeldannelse. I dette området vokser det også mye blærestarr, som er rødlistet som sjelden (R). Det finnes spredt med død ved av gran, men skogen er enda ikke kommet i sammenbruddsfase. En liten del av arealet ligger i Oslo kommune, og er kartlagt som en MiS-figur. Dette er ung skog, og representerer en dårligere utformet naturtype enn Bærumsdalen. P.g.a. at området til sammen utgjør en helhet med rik sumpskog inkluderes MiS-figuren i sin helhet i naturtypelokaliteten.

Vurdering: Lokaliteten utgjør en viktig og sjeldent fin utforming av rik sumpskog over et større areal, og må derfor verdsettes høyt. Stor forekomst av rødlistearter i høy kategori (R) tilsier også høy lokalitetsverdi. Lokaliteten vurderes som en svært viktig naturtypelokalitet.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep.

Rødlistearter: Karplanter: Rødlistede karplanter: 1, vilt: 0, andre arter: 0

2023 Kråka - Skog (Rikere sumpskog) 34,5 daa, B verdi

Kommentar: Lokalitetskrivelse innlagt av AHE den 31.03.2006. Lokaliteten ble undersøkt av Siste Sjanse i forbindelse med nøkkelbiotopundersøkelser i 1995.

Beliggenhet: Lokaliteten ligger på vestsiden av Bogstadvannet, SØ for Kråka.

Beskrivelse: Lokaliteten er en rik sumpskog med noe areal åpen rikmyr og litt gråor-heggeskog. Grunnvannsstanden er stabilt høy. Svartor er dominerende treslag, men det er også en del innslag av bjørk og gråor. Mange av trærne har godt utviklede sokler.

Vurdering: Rike lavereliggende sumpskoger er sjeldne. Lokaliteten vurderes derfor som viktig (B verdi).

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

2024 Stubberud - Skog (Rik edellauvskog) 7,1 daa, B verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE den 03.04.2006. Lokaliteten er satt av som MiS-figur i samband med MiS-kartlegging av private skoger i denne delen av Oslo. Arne Heggland observerte lokaliteten fra veien høsten 2005:

Beliggenhet: Lokaliteten ligger langs Sørkedalsveien, rett sør for Stubberud gård.

Beskrivelse: Beskrivelsen er hentet fra databasen over Mis-registreringer i området. Utdrag fra beskrivelsen: "Flere grove edellauvtrær. Mest ask og lønn. Også en del lauv i mindre dimensjoner. Treslagsfordeling 100% div. edellauvtrær". I følge vegetasjonskartet for Oslo-området består området av alm-lindeskog. Området er observert fra vei av Arne Heggland. Inntrykket er at området er rikt og er noe interessant, særlig på bakgrunn av forekomst av edelløvsog. Trolig har edelløvsogsdelen av området hatt karakter av åpen hagemark før, og derfor anbefales noe fristilling av de groveste edelløvtrærne.

Vurdering: På bakgrunn av sparsom informasjon vurderes området som en naturtypelokalitet. Status som naturtypelokalitet er nokså sikker. Verdien er trolig lokal-regional. Prevista har foreslått verdi B (viktig), og denne vurderingen beholdes, da vi ikke har datagrunnlag for å overprøve verdisettingen. Lokaliteten bør oppsøkes i felt for bedre klassifikasjon, ny verdivurdering og eventuelt riktigere avgrensning.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

2025 Stubberud 2 - Skog (Gråor-heggeskog) 11,4 daa, C verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE den 03.04.2006. Lokaliteten er satt av som MiS-figur i samband med MiS-kartlegging av private skoger i denne delen av Oslo. Arne Heggland observerte lokaliteten fra veien høsten 2005:

Beliggenhet: Lokaliteten ligger langs Sørkedalsveien, rett sør for Stubberud gård.

Beskrivelse: Beskrivelsen er hentet fra databasen over Mis-registreringer i området. Beskrivelse som følger (utdrag): "Mye gråor og hegg (15-20 cm i D). Noe bjørk og gran og selje. Også noe lågurt og høgstaueskog. Jordbær, hvitveis og blåveis. Treslagsfordeling: Annet lauv:100%". I følge vegetasjonskartet for Oslo-området består området av lågurtskog i skråningen og gråor-heggeskog nederst, mot bekken.

Vurdering: På bakgrunn av sparsom informasjon vurderes området som en naturtypelokalitet. Både klassifikasjon og verdisetting er usikker. Foreløpig verdisettes lokaliteten som en naturtypelokalitet av laveste verdiklasse, som foreslått av Prevista. Lokaliteten bør oppsøkes i felt for bedre klassifikasjon, ny verdivurdering og eventuelt riktigere avgrensning.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

2026 Rødkleivhytta V 2 - Skog (Urskog/gammelskog) 23,3 daa, B verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE den 03.04.2006. Lokaliteten er satt av som MiS-figur i samband med MiS-kartlegging av private skoger i denne delen av Oslo.

Beliggenhet: Lokaliteten ligger i et hellende terreng mot vest ca 400-500 meter vest for Rødkleivhytta.

Beskrivelse: Området har produktiv gammel granskog på bonitet G17. Vegetasjonstyper er lågurt- og småbregneskog, mens fattig sumpskog også dekker litt areal. Det er spredt med liggende død ved i hele figuren. Alle nedbrytningsklasser er representert. Stedvis er det roser med mye liggende død ved. Alder på skogen er målt til ca 150 år.

Vurdering: Områdebeskrivelsen er hovedsakelig hentet direkte fra MiS-registreringen. Området høres interessant ut som naturtypelokalitet, men uten mer informasjon er klassifikasjon, avgrensning og verdi usikker. Prevista har foreslått verdi B

(viktig), og denne vurderingen beholdes, da vi ikke har datagrunnlag for å overprøve verdisettingen. Lokaliteten bør oppsøkes i felt for bedre undersøkelse.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

2027 Elveli Ø - Skog (Bekkekløfter) 3,9 daa, B verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE den 04.04.2006. Lokaliteten er satt av som MiS-figur i samband med MiS-kartlegging av private skoger i denne delen av Oslo.

Beliggenhet: Lokaliteten ligger i en kløft der en sidegrein av Svartorseterbekken løper. Lokaliteten ligger ca 300-400 NØ for der Svartorseterbekken krysser Heikampveien.

Beskrivelse: Vegetasjonstyper er alm-lindeskog, lågurt- og høgstaudeskog. Lokaliteten ligger i en markert kløft hvor det er både løvtrær (estimert 40 %, hvorav også edelløvtrær som spisslønn) og gran (estimert 60 %), samt bergvegger og rasmark. Dette er et lokalklimatisk fuktig miljø, og klassifikasjon som bekkekløft (som foreslått av Prevista) virker rimelig. På stammen av to lønn er det registrert lungenever. Det er litt død ved i området.

Vurdering: Områdebeskrivelsen er hovedsakelig hentet direkte fra MiS-registreringen. Området høres absolutt interessant ut som naturtypelokalitet, men uten mer informasjon er klassifikasjon, avgrensning og verdi usikker. Prevista har foreslått verdi B (viktig), noe som i utgangspunktet høres "litt høyt ut". Lokaliteten vurderes allikevel foreløpig som regionalt viktig, da vi ikke har informasjon til å overprøve verdisettingen. Lokaliteten bør oppsøkes i felt for bedre undersøkelse.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

2028 Mælum Ø - Skog (Urskog/gammelskog) 24,1 daa, B verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE den 03.04.2006. Lokaliteten er satt av som MiS-figur i samband med MiS-kartlegging av private skoger i denne delen av Oslo.

Beliggenhet: Lokaliteten ligger i vest- og nordvestvendte skråninger på åsen rett øst for Mælum og sør for nederste del av Wyllerløypa.

Beskrivelse: Området består av eldre granskog på bonitet G14. Det er noe innslag av furu på kollene. Det er et tørt miljø med innslag av noe spredt stående død ved.

Vurdering: Områdebeskrivelsen er hentet direkte fra MiS-registreringen. Området høres interessant ut som naturtypelokalitet, men uten mer informasjon er klassifikasjon, avgrensning og verdi usikker. Prevista har foreslått verdi B (viktig), og denne vurderingen beholdes, da vi ikke har datagrunnlag for å overprøve verdisettingen. Lokaliteten bør oppsøkes i felt for bedre undersøkelse.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

2029 Lomsåsen S II - Skog (Bekkekløfter) 13,7 daa, C verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE den 06.04.2006. Lokaliteten ble observert av Arne Heggland 30. september 2005:

Beliggenhet: Lokaliteten ligger langs en sidebakk til Fløyta, rett sør for Lomsåsen, og rett ved veien.

Beskrivelse: Lokaliteten er ikke undersøkt særlig grundig i felt, kun observert fra veikant. Det dreier seg om en markert kløft, med fuktig lokalklima og høgstaudegranskog. Skogen er temmelig ensjiktet (h.kl. IV). Skogen er rik og produktiv, bl.a. med spisslønn i tresjiktet.

Vurdering: Lokaliteten vurderes ut fra topografi og rikhet som noe interessant m.h.p. bevaring av biologisk mangfold. Videre undersøkelser er ønskelig, men inntil videre vurderes lokaliteten som en naturtypelokalitet av laveste verdiklasse.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

32 Bogstadvannet - Ferskvann/våtmark (Rike kulturlandskapssjøer) 963,5 daa, A verdi

Kommentar: Lokalitetskrivelse, basert på Siste Sjanse -notat 2005-8 (Olsen og Reiso 2005), innlagt av BØB den 06.03.2006:

Beskrivelse: Rik kulturlandskapssjø med viktige kantsoner, både på Bærum- og Oslosiden. Viktig viltlokalitet. Bare de best utviklede våtmarksområdene rundt innløpet i nordlige deler av vannet er undersøkt i felt sommeren 2004 (lok 649, se egen beskrivelse). Nye funn er derfor ikke gjort på de resterende delene av Bogstadvannet. Bogstadvann står oppført som en av 55 storrettolokaliteter i Norge men forekomsten er betegnet som usikker (GARNÅS ET. AL. 1997). Det er også registrert elvenioye i vannet (VANNINFOBASEN 2003). Når det gjelder kransalger er det gjort funn av *Nitella flexilis* (DC) og *Nitella*

gracilis (V) i hhv. 1968 og 1969 (LANGANGEN 2004). Den rødlistete sneglen stor ferskvannsgjellesnegl (R) er tidligere registrert i sørenden av vannet (Egne observasjoner 2002). Potensialet for flere rødlistede og sjeldne arter regnes som stort og videre undersøkelser bør foretas. Trolig finnes flere av artene som ble registrert ved utløpet (Lok. 649) også andre steder rundt vannet. Bogstadvannet er viktig som viltlokalitet, og viltverdier i området er knyttet til en stor "samleviltlokalitet" (nr. 440), hvor alle kjente registreringer er innlagt.

Vurdering: Lokaliteten er vurdert som svært viktig A.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep.

Rødlistearter: Karplanter: Rødlistede karplanter: 1, vilt: 0, andre arter: 3

454 Ringeriksflaka (SØ) - Myr (Intakt lavlandsmyr) 14,5 daa, C verdi

Kommentar: Myra har lokal verneverdi. Flere forskjellige myrformtyper inngår. Beliggenheten gjør lokaliteten aktuell som forsknings- og undervisningsobjekt. Floraen er variert med innslag av enkelte sjeldne arter. I sydøst dominerer den svært uvanlige arten smalmarihånd (75 eks.). Lokaliteten er tidligere undersøkt av Wischmann (1970). FLORA: Totalt 41 arter (tabell 29 i rapporten). Innslag av 2 sørlige, 2 sørøstlige, 3 østlige og 3 alpine arter.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

472 Gransbrua sør - Skog (Gråor-heggeskog) 38,6 daa, B verdi

Kommentar: Supplerende informasjon innlagt av AHE den 24.03.2006. Feltbefaring av Arne Heggland 28. juni 2005. Lokaliteten er tidligere beskrevet som et (lokalt) viktig område.

Beliggenhet: Lokaliteten ligger på nordsiden av Heggelielva, ca 700 meter vest for samløpet med Langlielva.

Beskrivelse: Løvskogsbelte langs Heggelielva, med elveslette innenfor. Stedvis, særlig langs elva og innbuktninger av denne er det godt utviklet gråor-heggeskog. På flatene ellers i området er det bl.a. storbregneskog. Foruten gråor, finnes gran og bjørk vanlig i tresjiktet. I partier finnes også osp. Beltet av gråor inneholder ganske mye død ved. Fuktskogen vurderes som et viktig element, og det intakte elveløpet som bukker seg innimellom skogtangene gir et mosaikkartet miljø med sump, ferskvann og skog. Den rødlistede blærestarr ble funnet her. For øvrig ganske godt utviklet sumpvegetasjon, bl.a. med mye langstarr og sennegrass. Den tidligere beskrivelsen omtaler området som "Elvesletter med tidligere beitemark. I dag er området gjengrodd med gråor (ungt). Ellers innslag av bjørk, gran og selje. Gråor dekker et stort areal."

Vurdering: Tidligere er lokaliteten klassifisert som lokalt viktig, og "gjengroing" er anført som mulig trussel. Lokaliteten har riktignok trolig vært beitemark tidligere, men i dag vurderes verdiene knyttet til (mest mulig urørt) skog/sump som betydelige, og verdiene knyttet til kulturbetinga vegetasjon er utydelige. Funn av rødlistearten blærestarr vektlegges ikke som argument for høyeste verdiklasse, da det var en liten forekomst. Lokaliteten vurderes som regionalt viktig.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep.

Rødlistearter: Karplanter: Rødlistede karplanter: 1, vilt: 0, andre arter: 0

473 Heggelielva - Ferskvann/våtmark (Viktige bekkedrag) 564,4 daa, A verdi

Kommentar: Lokalitetskrivelse innlagt av TBL den 03.04.2001, supplert av TBL og AHE april 2006. Feltundersøkelser av en rekke personer over en tidsperiode på flere tiår. Seneste undersøkelser var i 2005 av bl.a. Terje Blindheim, Kjell Magne Olsen og Arne Heggland (Siste Sjanse) i forbindelse med naturtypekartlegging i Sørkedals-området.

Beliggenhet: Naturtypelokaliteten "Heggelielva" inkluderer Sørkedalsvassdraget på strekningen Bogstadvannet til Sloradammen. Grensene for lokaliteten er ikke gått nøyaktig "meter for meter" i felt, men inkluderer vannspeilet samt en grønn korridor langs hele vassdraget.

Beskrivelse: Sørkedalselva/Heggelielva har funksjoner både for arter knyttet til ferskvannsmiljøer og arter knyttet til terrestre naturtyper som gråor-heggeskog og fuktenger på sidene. I tillegg har elva viktig landskapsøkologisk funksjon gjennom at den er en korridor for vilt i området. Organismegrupper som krever fuktig miljø (innen moser, karplanter og sopp) har gode levesteder langs elva. Noen av de største og mest verdifulle levestedene på sidene av elva er figurert ut som egne naturtypelokaliteter. Flere av rødlisteartene som er påvist i disse lokalitetene finnes også i lokalitet nr. 473, som her omtales. Sommeren 2005 ble elva undersøkt m.h.p. ferskvannsfauna flere steder, bl.a. ble hele strekningen fra Pinsli og ned til Bogstadvann padlet med kano. Nesten på hele denne strekningen står større eller mindre mengder elvemusling (V). Bestanden er tidligere estimert til mellom 50 000 og 100 000 individer. Rekruttering av muslingbestanden har vært sviktende de siste 10-15 åra. Trolig p.g.a. tilslamming av bunnsubstrat ved regulering, uttak av elvegrus mm., forursning og forurensning. Bestand av bekkniøye er registrert i de stilleflytende partiene nederst i elva. Strekningen har stor tetthet av ørret og er et viktig gyte og oppvekstområde for arten. Trolig Oslos eneste store levedyktige bestand av arten (Sandaas og Enerud 1998e)(Enerud og Sanaas 1998). En sårbar (V) steinflueart og en sjelden (R) døgnflueart er også registrert på denne elvestrekningen (Bremnes og Saltveit 1993). Den uvanlige øyestikkeren Calopteryx virgo og den rødlistede Cordulegaster boltoni er registrert i elva (Sandaas pers. med.). Ingen øvrige rødlistede ferskvannsorganismer er sikkert påvist. Verdien av naturtypelokalitet nr. 473 varierer, og kan grovt sett deles i to; strekningen nedstrøms "knekken" mellom Pinsli og Stubberud og strekningen nord for dette. Den nederste delen har rolige, meanderende partier med klart svært stor verdi for biologisk

mangfold. Partiene oppstrøms “knekkene” er mer påvirket av utretting (der elvekantene er steinsatt), og har et mer grovkornet bunnsstrat. Disse delene har lavere verdi, men også partier av kantsonen og elvestrekningen i den øvre delen har en interessant utforming. Til tross for disse forskjellene i verdi er lokaliteten beholdt som én naturtypelokalitet (med verdi svært viktig). Elva bør undersøkes næyere for evt. å avdekke spesielle kvaliteter.

Vurdering: Lokaliteten vurderes som svært viktig, ikke minst på bakgrunn av en stor forekomst av den truede arten elvemusling.

Skjøtsel og hensyn: Sikre jevn vannføring, hindre forurensing ved utslipp og hindre mekanisk slitasje/ødeleggelse av bunnsstrat. Sikre god bestand av vertsfisk for elvemusling (ørret). Store hensyn til skog i kantsonene.

Rødlistearter: Karplanter: Rødlistede karplanter: 1, vilt: 0, andre arter: 4

573 Lomåsen - Skog (Urskog/gammelskog) 91 daa, B verdi

Kommentar: Lokalitetskrivelse innlagt av TBL den 28.02.2001. Preben Ottesen er primærkilde, og han har oppsøkt åsen flere ganger.

Beliggenhet: Lomåsen ligger i Sørkedalen vest for Slora.

Beskrivelse: Naturtypelokaliteten dekker et større areal i den vestvendte lisa. I følge primærkilden skal den nordlige delen av lokaliteten være den viktigste, med mye grov ved av ask, alm og lønn. Det er mye lungenever og et rikt planteliv. Stedvis en del lind.

Vurdering: Biotopen er en rik blandingsskog med stort innslag av edelløvtrær. Stort potensiale til å huse et stort og variert mangold fra ulike organsimegrupper. Sammenliknet med andre viktige skogområder i Sørkedalen vurderes området som viktig. Videre undersøkelser kan gi grunnlag for oppjustering av verdi.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

574 Lomåsen sør - Myr (Rikmyr) 7,5 daa, B verdi

Kommentar: Lokalitetskrivelse innlagt av TBL den 08.03.2001: Biotopen er undersøkt av Preben Ottesen flere ganger frem til 2000. Biotopen inneholder også noe svartorsumpskog i nord.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

587 Hvitsteinåsen - Skog (Urskog/gammelskog) 66,8 daa, B verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av TBL den 28.03.2001 og supplert av AHE 30.09.2005. Lokaliteten er første gang registrert av Aanderaa i 1994.

Beliggenhet: Lokaliteten ligger på Hvitsteinåsen, vest for Venneråsen i Sørkedalen, og omfatter den vestlige delen av åsen.

Beskrivelse: Lokaliteten er naturtypemessig heterogen, med dominans av granskog (“urskog/gammelskog”), men innslag av rikere sumpskog og rik blandingsskog i lavlandet, undertype sørboreal blandingsskog. Lågurtskog dominerer, men det er også noe høgstaudegranskog, sumpskog (rikere og fattige utforminger). Området har blandingsskog av gran og løv, med osp, bjørk, selje, svartor, rogn, alm og spisslønn. Ganske mange løvtrær er grove (osp, bjørk, svartor). Grana er noen steder i ferd med å overta etter løvtrærne. På disse stedene er skogen preget av løvtrær i grove dimensjoner og med råte. Ellers er det noe gran av ulik alder. Det finnes en god del død ved, både av gran og løv, men lite i de senere nedbrytningsstadier. Skogen har spor etter plukkhogst. Et parti med yngre skog strekker seg mellom de nordlige og sørlige deler av området. Treslagssammensetningen med osp, lønn og alm kombinert med gamle trær og fuktig skogklima gir grunnlag for en rik lavflora. Lungenever vokser på en del av de gamle løvtrærne. Slike gamle løvtrær har også potensiale for andre sjeldne og/eller truede arter. Det finnes sannsynligvis flere lavarter på gamle løvtrær som indikerer slike spesielle miljøer. Den store andelen døde og døende løvtrær er lokalt sjelden og representerer i tillegg en føderessurs av betydning for flere truede hakkespettarter. Rødlisteartene svartsonkjuke og rynkeskinn er begge funnet på flere granlæger.

Vurdering: Gran- og blandingsskog med gamle trær og en del dødt trevirke. Løvinnslaget er trolig naturlig i deler av området (“Sørboreal blandingsskog”), mens det i andre deler kan være betinget av forstyrrelse. Området er forholdsvis stort, og vurderes som regionalt viktig.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 4

599 Pinsli V III - Skog (Gråor-heggeskog) 40,5 daa, A verdi

Kommentar: Lokaliteten består av den delen av elvesletta ved Pinsli som er dominert av gråor og vier. Skogen er stedvis ganske grovvokst med en del død ved og gadd, men stedvis også forholdsvis ung. Hele lokaliteten har trolig vært beiteskog/åpent beite tidligere. I små søkk (gamle elvestrenger) vokser det store mengder med den rødlistede starrarten blærestarr. På tørrere mark er skogrørkvein nesten helt dominerende plante. Lokaliteten vurderes som viktig i

viltsammenheng og løvskoger på rike leirelvsletter er sjeldent også i nasjonal sammenheng. Lokaliteten gis derfor verdi som Svært viktig (A verdi).

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep.

Rødlistearter: Karplanter: Rødlistede karplanter: 1, vilt: 0, andre arter: 0

607 Ringerike gård - Skog (Rikere sumpskog) 46,8 daa, A verdi

Kommentar: Lokalitetskrivelse innlagt av TBL den 07.04.2006. Feltbefaring ved Arne Pederen, Terje Blindheim og Kjell Magne Olsen. KMO hadde et malaisetelt mellom denne lokaliteten og elva. Rikere sumpskog, rik sumpskog 100%.

Beliggenhet: Lokaliteten ligger på østsida av Sørkedalselva, nord for Ringerike gård.

Beskrivelse: Lokalitet som fremstår som en blanding av rikmyr og rikere sumpskog. Grunnvannsstanden er høy og vegetasjonen er preget av å være helt dekket av ulike starrarter med bl. a. enn meget stor populasjon av den rødlistede (R) arten blærestarr. Stedvis nærmest engpreget vegetasjon med liten tresetting andre steder dominerer tett kratt av gråor og bjørk. Lokaliteten er trolig hogd ut en for ikke lenge siden, samt grøftet fra tidligere tider. Kan potensielt ha vært myr her tidligere. I nord er deler av rik storbregneskog på flat leirmark inkludert i lokaliteten. Her ligger det noe død ved av gran i kanten mot de åpnere partiene. Det finnes også spredt med blærestarr her, særlig i grøfter og under rotvelter som har skapt små dammer. Skogen noen hundre meter nord for lokaliteten (mellom elv og vei) er ikke inkludert i biotopen, men er interessant som fremtidig restaureringsobjekt. Denne delen er derfor foreslått som mulig restaureringsobjekt i samband med "Sørkedalsprosjektet".

Vurdering: Forekomst av sjelden vegetasjon og store mengder av sjelden planteart tilsier verdi som svært viktig (A verdi).

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep.

Rødlistearter: Karplanter: Rødlistede karplanter: 1, vilt: 0, andre arter: 0

649 Bogstadvannets innløp - Ferskvann/våtmark (Deltaområde) 209,7 daa, A verdi

Kommentar: Lokalitetskrivelse, basert på Siste Sjanse -notat 2005-8 (Olsen og Reiso 2005), innlagt av BØB den 06.03.2006. Feltarbeid ved Kjell Magne Olsen og Sigve Reiso 28. juli og 6. september 2004. Området er også kartlagt i forbindelse med MiS-kartlegging, og én MiS-figur ligger i sin helhet innenfor den avgrensede naturtypelokaliteten:

Beliggenhet: Lokaliteten omfatter Bogstadvannets innløp med omkringliggende våtmarker, sumper og gruntvannsområder.

Beskrivelse: Bukten øst for selve innløpet er relativt grunn, delvis med leire- og mudderflater på et fåtalls desimeters dyp (leiren stort sett i nærheten av Sørkedalselvas utløp). Pusleplantensamfunn finnes flere steder. Store arealer, i hvert fall langs østsiden, er relativt rike på kransalger (*Nitella opaca/flexilis* og *N. gracilis*). Vasspest finnes i bukten. Langs breddene er det en rik flora av starrenger og elvesnellebelter, delvis også store partier med sjøsvaks i mosaikk med vierkratt og løvskog. De to rødlistede karplantene blærestarr (R) og myrstjerneblom (DC) finnes flere steder i starrenger langs bredden. Invertebratfaunaen i området er spesielt rik med mange sjeldne og rødlistede arter. De to rødlistede øyestikkerne *Coenagrion armatum* (V) (DOLMEN 1995) og *Sympetrum flaveolum* (R) (OLSVIK ET. AL. 1990) er tidligere registrert på lokaliteten. Ytterligere seks rødlistede invertebrater og en ny vårflueart for Norge ble registrert under feltarbeidet i 2004. Bogstadvannet er viktig som viltlokalitet, og særlig gjelder dette naturtypelokalitet 649. Viltverdier i området er knyttet til en stor "samleviltlokalitet" (nr. 440), hvor alle kjente registreringer er innlagt.

Vurdering: Lokaliteten har et stort artsmangfold og trolig potensial for flere sjeldne og rødlistede arter. Verdien er uten tvil satt til svært viktig (A). Det må presiseres at kun en liten del av Bogstadvannet er undersøkt, men sannsynligvis utgjør den undersøkte delen et av de rikeste områdene. I andre deler av vannet vil det imidlertid være andre livsmiljøer, og dermed helt andre arter som trives.

Skjøtsel og hensyn: Våtmarksområdene rundt Bogstadvann er i dag i en gjengroingsfase fra tidligere mer åpent kulturlandskap med beite og slått. Dette kan være en trussel for artsmangfoldet. For å hindre ytterligere gjengroing bør fuktengene og deler av gruntvannsområdene, samt løvskogen i kantonene beites av storfe. Ved moderat beitetrykk vil en opprettholde solåpne fuktenger i mosaikk med tette mer skyggefulle kantkratt og sumpskoger. Til tross for at miljøkravene til ferskvannstilknyttede invertebrater generelt er dårlig kjent, vet vi at mange ferskvannstilknyttede insekter, er avhengige av varme og solåpne områder rundt vannarealene. Dette gjelder i særlig grad øyestikkere blant annet de rødlistede *Sympetrum* artene. Her er beiter og fuktenger viktige vegetasjonstyper. Noe granskog har kommet opp på tørrere rygger langs elveløpet. Gran kan med fordel ryddes med påfølgende beite. Det er viktig at alt hogstavfall fjernes. I tillegg til gjengroing er vannstandsendringer og forurensing potensielle trusler mot artsmangfoldet i området. Det er derfor viktig å hindre avrenning fra nærliggende jordbrukslandskap og opprettholde naturlige svingninger i vannstanden.

Rødlistearter: Karplanter: Rødlistede karplanter: 2, vilt: 0, andre arter: 9

745 Tangen N - Skog (Urskog/gammelskog) 21,7 daa, C verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av TBL april 2006. Feltbefaring ved TBL 2005:

Beskrivelse: Hogstmoden granskog på marin leire i liten bekkedal med slak sørvendt side og en noe brattere nordvendt li med yngre granskog. Skogen er nesten helt grandominert. Det finnes noe spredt med gråor i de fuktigste partiene. Skogen er ensjiktet og er trolig plantet etter at tidligere beiter har opphørt. Langs bekken er det rikt med innslag av strutseving, trollurt,

sumphaukeskjegg, springfrø og krypsoleie. På tørrere partier er det står det bl. a. myskegras. Sammenbrudd av gran har startet og det er forholdsvis mye liggende og stående død ved. Kun tidlige nedbrytningsstadier finnes.

Vurdering: Barskogslokaliteter på rik leirgrunn er generelt sjeldent ivaretatt, og i en lokal sammenheng vurderes det som viktig for bevaring av arts mangfold å avgrense noen slike, til tross for at den skoglige kontinuiteten er lav. Stort potensiale på sikt til å huse arter av sopp og insekter knyttet til høyproduktive barskogsøkosystemer. Lokaliteten vurderes å ha lokal verdi (C verdi) per 2005.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

749 Åbortjernbekken - Skog (Bekkekløfter) 28,8 daa, A verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av TBL 15.11.2005, og supplert av AHE den 31.03.2006. Lokaliteten er feltundersøkt over en periode på 10 år, med Siste Sjanse-registrering i 1995 som første registrering. Siden har NIJOS undersøkt lokaliteten, da det ligger en prøveflate her. Lokaliteten ble sist besøkt av Terje Blindheim høsten 2005. Lokaliteten er også kartlagt i MiS-sammenheng.

Beliggenhet: Lokaliteten ligger langs Åbortjernbekken, ca 1,5 km nedstrøms utløpet av Åbortjern og ca 1 km før utløpet i Bogstadvannet. Lokaliteten ligger både i Bærum og Oslo kommune. Hele lokalitetsbeskrivelsen er tatt med her. Den mest verdifulle delen av lokaliteten ligger i Bærum.

Beskrivelse: Lokaliteten er en bekkekløft med mindre bekk og mye rasmarskog på til dels grove masser. Dalsidene er til dels meget bratte, noen steder er det rein ur og vegetasjonsløse partier. Den østvendte siden er grandominert men innslag av noe løv og noe furu. Vegetasjonen veksler mellom blåbærmark, lågurtmark og mosedeckt og åpen rasmarskog. Skogen er flersjiktet, noe glennepreget og det er innslag av mye død ved i ulike nedbrytningsstadier. Skogen er ikke veldig grovvokst, men enkelte trær med brysthøydiameter mellom 50 og 60 cm ble observert. Av andre nøkkelementer finnes høystubber av gran, enkelte grove læger, bergvegger og noen osp og lønn (ikke særlig grove). På østsiden av bekken er det generelt mer åpent og mindre skogkledd. Rasmarskog, berg og skrinns småvokst skog dominerer hvertfall i de øvre delene. Det vokser noe lønn i nedre deler av rasmarska mot bekken. I den nedre delen er det tatt med noe areal med høybonitetens plantet granskog for å sikre en god arrondering av lokaliteten. Det er funnet flere rødlistearter av vedboende sopp på gran, og både sibirskjuka og sjokoladekjuka er meget sjeldne arter i høy rødlistekategori (sårbar). Lokaliteten er forholdsvis upåvirket i nyere tid. Spor etter eldre hogster finnes spredt.

Vurdering: Bekkekløft med grandominert skog med mye død ved i bratt østvendt li med ur og rasmarskog. Området utgjør en viktig bekkekløft i dette landskapet, og dokumentasjonen av arts mangfold viser hele 5 funn av rødlistede råtesopper, hvorav to i høy rødlistekategori (sårbar). Intakt bekkekløft med funn av sårbare arter tilsier verdi som svært viktig (A verdi). Lokaliteten er på Oslo-sida identisk med avgrensning av en MiS-figur.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 5

750 Årnes Ø - Kulturlandskap (Naturbeitemark) 12,5 daa, C verdi

Kommentar: I nord er det intakt beitemark som beites av storfe i 2005. I sør er det ikke beitet aktivt siste år og det begynner å gro til med kratt. Tresjikt med grov bjørk og osp (opp til 60 cm i diameter) gjør området interessant for spetter (to hekkende par i 2005). Det er også flere grove gadd og noen læger i lokaliteten i sør. I sør er vegetasjonen stedvis rik og frodig med tett kratt av rogn, hegg, mjørdurt og hvitbladtistel. På skrinners mark som også er typiske for den nordre delen vokser det kantkonvall, markjordbær, liljekonvall, krossved, jonsokblom, firkantperikum, hengeaks, firblad, teiebær. Hele området bør skjøttes som en løveng på sikt med bevaring av store gamle trær.

Skjøtsel og hensyn: Fortsatt beite også i området i sør som ikke er ryddet per 2005.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

751 Årnes - Kulturlandskap (Naturbeitemark) 64,3 daa, C verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av TBL april 2006. Feltbefaring ved Terje Blindheim i 2005:

Beskrivelse: Naturbeitemark med skrinners partier i sør og øst. Her finnes prestekrage, tepperot, gulaks, slåtestarr, markjordbær, knollmjørdurt, tveskjeggveronika, bleikstarr og rødsvingel. I de midtre partiene ved høyspent er det et parti med fuktvegetasjon bl. a. med innslag av ballblom, bekkeblom, mjørdurt, skogstorkenebb, engsoleie, enghumleblom, sumphaukeskjegg, skogburkne, firblad, vendelrot, krypsoleie, springfrø og maigull. Helt i vest er det mer skogdominert med forholdsvis frodige beiter i og rundt skogholtene. Lågurtvegetasjon dominerer i dette området.

Vurdering: Lokaliteten vurderes som lokalt viktig.

Skjøtsel og hensyn: Fortsatt beite. Det bør ryddes mer skog i vestlige deler og gjerdet øverst mot skogen bør vurderes flyttet noen meter for å inkludere gammel engvegetasjon som nå gror igjen. Ikke gjødsling. Gran bør fjernes i området ned mot veien (se bilde).

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

752 Årnes SV - Kulturlandskap (Naturbeitemark) 47,8 daa, C verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av Terje Blindheim april 2006. Feltbefaring ved TBL 2005: Gammel beitemark som dekker skrinne finnskjeggyrer med mye berg i dagen, frodige ravedaler med fuktig engvegetasjon og "vanlig" rik ødeeng. Det er forsøkt avgrenset bare de delene av området som ikke er gjødslet. Store deler av ravedalene er i ferd med å vokse helt igjen. Dette arealet foreslås satt av til fri utvikling, og vil på sikt utvikle naturkvaliteter knyttet til rik løv- og blandingsskog. For øvrig bør tett skog ryddes, og det bør brukes dyr som ikke er for tunge for den mindre leirholdige jorda i ravedalen. Området er delvis å betrakte som et restaureringsområde i 2005. Bra potensiale som en mosaikkbiotop av variert naturbeitemark og løvskogsravine.

Skjøtsel og hensyn: Fortsatt beite. Det bør ryddes mer skog noen steder, men ikke i ravedalen. Ikke gjødsling. Det bør brukes dyr som ikke er for tunge for den mindre leirholdige jorda i ravedalen.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

753 Langås Ø - Skog (Rikere sumpskog) 29,6 daa, A verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av AHE i april 2006. Feltbefaring ved Terje Blindheim og Arne Heggland i juni 2005. Lokaliteten er registrert som verdifull i sammenheng med MiS-kartlegging, og avgrensningen inkluderer i sin helhet en MiS-figur.

Beliggenhet: Lokaliteten omfatter en lengre strekning langs en bekk rett sør for nedre del av Wyllerløypa.

Beskrivelse: Lokaliteten omfatter rik sumpskog og gråor-heggeskog langs bekk. Det er store mengder blærestarr (R) i det meste av området. Deler av lokaliteten beitepåvirket. Deler av skogen er forholdsvis grovvekst med innslag av noe læger og gadd av gråor. Bekken snor seg for det meste rolig gjennom landskapet, og det er stedvis dammer og "stiller". Vegetasjonen i området er frodig og nokså artsrik.

Vurdering: Dette er en meget stor lokalitet med rødlistearten blærestarr, og på denne bakgrunn kvalifiserer den til verdi svært viktig.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep.

Rødlistearter: Karplanter: Rødlistede karplanter: 1, vilt: 0, andre arter: 0

754 Finnerud I - Kulturlandskap (Kalkrike enger) 74,1 daa, A verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av TBL og AHE april 2006. Feltbefaring ved Terje Blindheim 2005.

Beliggenhet: Området dekker et større område sør for Finnerud gård

Beskrivelse: Området omfatter kalkrike beitemarker. Lignende plantesamfunn er også funnet ved Blankvannsbråten, Svartorseter og Slaktern lenger sørøst. I hele dette området ligger det kambrosiluriske bergarter i dagen, noe som gir meget rik vegetasjon. Lokalitet 754 utgjør den største biten av det beitede arealet som hevdes av hester i dag. Engene varierer fra tørre bakker til fuktige ballblomenger. Det er Det er funnet en rekke karplanter som er typiske for hevdet naturbeitemark som ikke er gjødslet, bl. a. solblom, bakkese, blåveis, hjerte gras, dunkjempe, smalkjempe, katterot, fingerstarr, harerug, flekkmure, vårstarr, flekkgrisøre, storblåfjær, prestekrage, og marianøkleblom. Grov nattfiol er også funnet på lokaliteten. Ved en anledning høsten 2005 ble beitemarkssopp ettersøkt på engene, men det var generelt lite sopp ved registrerings-tidspunktet. Følgende nevneverdige arter ble funnet: Skarlagen vokssopp, mønjevokssopp, snøhvit vokssopp, engvokssopp, grønn vokssopp og skjor vokssopp. Lengst i sørvest er det inkludert et skogområde som i dag består av snart hogstmoden granskog, men som tidligere trolig har vært frodig ballblomeng. Det meste av området hevdes rimelig godt, men det er ønskelig med noe større beitepress i enkelte deler. Det er dessuten ønskelig med en mer variert sammensetning av beitedyr. Lerk sprer seg i området, og det bør holdes kontroll med dette treslaget (bør fjernes) da dette er et fremmed treslag på disse kanter. Gjødsling må ikke forekomme, og man bør være forsiktig med å la dyr som har fått tilleggsfor beite i de mest verdifulle engene. I hele den vestlige delen kan skogen med fordel ryddes for å utvidet beitet ytterligere. En del russekål ble funnet her i 2005, og plantene ble gravd opp. Russekål er en ikke stedegen art i Norge (innført til Skandinavia først på 1800-tallet), og den er derfor uønsket i vår flora.

Vurdering: Det er ikke funnet mer enn én rødlisteart her, og i tillegg er noen regionalt sjeldne arter påvist. Allikevel er det meget sjeldent med så store arealer med hevdet naturbeitemark på kalkrik grunn, og lokalitetsverdien settes derfor til svært viktig (verdi A). Det er stor sannsynlighet for at lokaliteten rommer sjeldne og trua arter av sopp som hittil ikke er oppdaget, og dessuten sjeldne insekter.

Skjøtsel og hensyn: Fortsatt hevd, gjerne med flere typer dyr. Skogen i sørvest bør ryddes helt for å få tilbake den gamle ballblomenga. Lerk bør fjernes fra området. En bør fortsette å bekjempe den uønskede arten russekål. Dette bør gjøres ved at forekomster graves opp før frøspredningen i slutten av juni. Tiltak bør utføres årlig så lenge arten ennå finnes her.

Rødlistearter: Karplanter: Rødlistede karplanter: 1, vilt: 0, andre arter: 0

755 Finnerud II - Kulturlandskap (Slåttemyr) 3,2 daa, C verdi

Kommentar: Muligens en gammel slåttemyr som nå er i ferd med å bli ødelagt av grøfting. Grøft må lukkes dersom det skal ha noen mening å utvikle denne lokaliteten. Enda fuktig vegetasjon med bl. a. en del elvesnelle spredt på myra. Lokal verdi (C verdi) pga. store inngrep.

Skjøtsel og hensyn: Grøfta som går vest for myra bør vurderes å lukkes dersom dette ikke får for store konsekvenser for andre forhold. Grøfta fører tilbake til samme bekke som den er ledet fra og bør kunne unnværes.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

756 Finnerud III - Kulturlandskap (Slåtteenger) 0,2 daa, B verdi

Kommentar: Liten vestvendt skråning nedenfor husene som er tildels meget fint utviklet kalkeng med bl. a. store mengder hjerte gras og engknoppurt. De sørlige delene av skråningen er ikke inkludert da denne delen virker mer påvirket av tilførte masser. Til tross for sin lille størrelse vurderes lokaliteten å ha verdi som viktig (B verdi).

Skjøtsel og hensyn: Vegetasjonen på lokaliteten bør slås hvert år eller annet hvert år i midten av august. Plantematerialet bør fjernes etter slått.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

757 Finnerud IV - Kulturlandskap (Naturbeitemark) 10,1 daa, B verdi

Kommentar: Beitemark med en del av de samme artene som finnes ellers på Finnerud. Engen virker stedvis noe fattigere og de spesielle artene kartlagt på Finnerud mangler. Stedvis er engene noe gjødelspåvirket. Beitemarkas beliggenhet i et område med store kulturmarksverdier gir enda verdi som viktig (B verdi). Det er et potensiale for utvikling av større kvaliteter i fremtiden.

Skjøtsel og hensyn: Enga bør beites noe hardere og skogen i vest kan ryddes og beites. Noen store skjorte graner kan spares.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

800 Abortjern Nord - Skog (Urskog/gammelskog) 39,1 daa, B verdi

Kommentar: Lokalitetsbeskrivelse innlagt etter naturtypekartlegging i 2005. Lokaliteten er også avgrenset i 1992 (Oslo kommunes skoger 1993). Feltregistrering bl.a. ved Terje Blindheim i 2005.

Beliggenhet: Lokaliteten ligger i bekkedalen mellom Triungsvannet og Åabortjernet, samt i de sørvendte skrentene nord for Abortjernet. Lokaliteten ligger både i Bærum og Oslo kommune, med det meste av arealet i Oslo. Lokalitetsbeskrivelsen under tar for seg hele arealet.

Beskrivelse: Lokaliteten er variert. Vegetasjonstypisk er lavurtgranskog dominerende, men med en god del innslag av høgstaude skog. Tresjiktet domineres av gran, men det er stedvis godt innslag av løvskog. I vest er det en bekkeløft langs Abortjernbekken, og ved utløpet av denne er det en meget godt utviklet gråor-heggeskog (mest på Bærumssiden) over et mindre areal. I dette området er det mye død ved av gran og gråor og det ble bl. a. funnet svartonekjuke (rødlistet som hensynskrevende) på gammelt granlæger. Lenger nord langs bekken er det nesten ikke død ved eller eldre skog. Det er imidlertid svært rikt hele veien opp til Triungsvann. Den vestvendte bakken ned mot Abortjern har rik lågurt mark med blåveis, vårerteknapp, trollbær og myskegras. I et søkk lenger øst er det mange grove læger og gadd av selje og gran, innslag av bergvegger og meget rik høgstaudemark med mye storrap og blåveis. Noe av den døde veden er produsert ved vindfelling i flatekant i samband med hogst i nabobestand. Østover er det strutsevingsamfunn, og lengst nord en rik bakke med hassel, myskegras og ormetelg. Ned mot myrskog vokser strutseving, firblad, tannrot, skogburkne og maigull. Lokaliteten bærer preg av tidligere skogbruksaktivitet, men på sikt vil dette utvikle seg til et spesielt område med mange kvaliteter knyttet til blandingsskog på rik grunn. .

Vurdering: På bakgrunn av det rike blandingsskogsmiljøet vurderes lokaliteten som viktig for bevaring av biologisk mangfold. Utviklingspotensialet er meget godt. Lokaliteten vurderes som en naturtyper lokalitet av regional verdi (verdi B).

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 1

892 Årnes V - Skog (Urskog/gammelskog) 53,9 daa, C verdi

Kommentar: Glissen furuskog i Ø-SØ vendt bratt li. Eksponert skog med blåbærskog og lav- og røsslyngfuruskog som dominerende vegetasjonstyper. Innslag av liljekonvallenger i mer mineralrike forsenkninger. Enkelte furutrær er grove og måler opp mot 70 cm i diameter. Noe gadd og læger spredt. Stedvis er gran på vei opp på blåbærmark og særlig nedenfor de mange små rasmarene. Enkelte gamle bjørker, selje, osp og lønn. Lønn kun i tilknytning til de små rasmarene. Lokaliteten vurderes som potensielt viktig for insekter knyttet til eksponert og gammel furuskog. Lokaliteten vurderes som lokalt viktig per 2005.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten anbefales forvaltet uten menneskelige inngrep.

Rødlistearter: Karplanter: 0, vilt: 0, andre arter: 0

Vedlegg 2, del 2; beskrivelser av viltlokaliteter

Lokaliteter som både er viltområder og naturtypelokaliteter (med 100% overlapp) er beskrevet i del 1 av vedlegget. Beskrivelse av hekkeplass for høsehauk og vepsevåk er utelatt (sensitive data).

56 Heikampen – Skog, 1636 daa (samt ytterligere areal utenfor planområdet for Sørkedalen). Svært viktig viltområde

Kommentar: Stor viltlokalitet med vekslinger fra gammel, skrinn barskog til frodig løv- og blandingsskog i nedre deler av terrenget. En rekke delområder (bl.a. "jerpebiotoper") kunne, etter grundigere undersøkelser, trolig vært skilt ut som egne enheter. Da mange av artene som er knyttet til området først og fremst er arealkrevende vurderes det allikevel som fornuftig å avgrense området som ett stort viltområde. Den mest lavtliggende delen, i tilknytning til (særlig de vestvendte sidene av) elvejuvet i Langlielva, fra demningen og ca 3,5 km nedover, er inkludert i planområdet for "Sørkedalen" (2005-2006). Disse delene utgjør de mest løvrige delene av viltlokaliteten. Her ble det bl.a. observert jerpe på 4 ulike steder i hekkesesongen 2005, og området er sannsynligvis svært viktig for hakespetter selv om undersøkelser er mangelfulle.

Rødlistearter vilt: 4

80 Zinober – Kulturlandskap, 407 daa. Registrert viltområde

Kommentar: Et større område med kulturlandskap og skog NØ for Bogstadvannet, V for Zinober. Lokalitetsverdi er noe usikker, og justeres per 2006 ned fra svært viktig til lokalt viktig, da eneste viltart i høy rødlistekategori (vendehals) kun har viltvekt 3 og dessuten synes å ha brukt området lite hyppig i senere år. En stor naturtypelokalitet (nr. 753) ligger i sin helhet inne i viltlokaliteten. Ytterligere én liten naturtypelokalitet og deler av en tredje naturtypelokalitet ligger innenfor grensene for viltlokaliteten.

Rødlistearter vilt: 3

84 Trofoss/Langlielva – Skog, 23 daa. Uprioritert viltområde

Kommentar: Gjelder hekkeplass for alminnelig rovfuglart som foretrekker tett skog ved reirplassen. Forekomsten er registrert i tidligere viltkartlegginger. Polygonet beholdes i viltkartet, men uten særlig verdi.

Rødlistearter vilt: 0

200 Harehaugen sør – Kulturlandskap, 2 daa. Uprioritert viltområde

Kommentar: Gjelder hekkeplass for alminnelig rovfuglart som foretrekker tett skog ved reirplassen. Forekomsten er registrert i tidligere viltkartlegginger. Polygonet beholdes i viltkartet, men uten særlig verdi.

Rødlistearter vilt: 0

201 Zinober (Murmesterstua N) – Kulturlandskap, 2 daa. Uprioritert viltområde

Kommentar: Gjelder hekkeplass for alminnelig rovfuglart som foretrekker tett skog ved reirplassen. Forekomsten er registrert i tidligere viltkartlegginger. Polygonet beholdes i viltkartet, men uten særlig verdi.

Rødlistearter vilt: 0

276 Brenna-Pinsle – Kulturlandskap, 399 daa. Viktig viltområde

Kommentar: Lokaliteten er dominert av åpen, høystammet bjørkeskog nede på flatene og frodig blandingsskog i skråningene. Det er også noe eng og dyrket mark. Fuglelivet er rikt og variert, og det er spesielt mange spurvefugler som hekker. Det er generelt ganske lite dødt trevirke i skogen, noe som reduserer verdien for en art som dvergspett. Lokalitetsverdien er usikker, men trolig ikke mer enn regionalt viktig (tidligere registrert som svært viktig). 3 naturtypelokaliteter er registrert innenfor grensene for viltområdet. Skogen er forskningsfelt for Universitetet i Oslo og det drives studier av meiser og svart-hvit fluesnapper.

Rødlistearter vilt: 5

365 Bogstad gård viltlokalitet – Kulturlandskap, 150 daa. Svært viktig viltområde

Kommentar: Lokaliteten omfatter hele arealet ved og omkring Bogstad gård. Flere naturtypelokaliteter er kartlagt innenfor dette området. Verdiene er særlig knyttet til flaggermus og fugl. I parken på Bogstad gård er det kjent minst 2 trær med ynglekoloni av flaggermus, én svartor og én lind. Både dverg- og vannflaggermus yngler i trærne. I området finnes det trolig en rekke trær med egnede hulrom som nok også benyttes av flaggermus i løpet av året. Flaggermusene flytter ofte mellom ulike hulltrær i løpet av en sommersesong, og det er derfor viktig at det er et utvalg av egnede hulrom innenfor et begrenset område. Hulltrær (og andre store løvtrær som kan utvikle seg til å bli slike) i Bogstad-området må bevares hvis funksjonen som viktig flaggermusområde skal opprettholdes eller forbedres. Det er en fordel at det ikke er for tett vegetasjon rundt slike

trær/innflygingshull (økt solinnstråling og letter innflyging). Løvslogen ved Bogstadvannet samt vann- og våtmarksarealene ved vannet er viktig som jaktområder for flaggermus.

Rødlistearter vilt: 5

440 Bogstadvannet viltlokalitet - Ferskvann/våtmark, 1297 daa. Svært viktig viltområde

Kommentar: Viltlokaliteten dekker 9 naturtypelokaliteter, men svært lite areal i tillegg til dette. Den er opprettet da hele vannet med innløpet, vannspeilet og sumpskoger i tilknytning til vannet må oppfattes som én enhet m.h.p. vilt. M.h.p. naturtyper er det i større grad meningsfylt å dele opp området i flere "biter" med ulik verdi og beskrivelse. M.h.p. vilt er også verdiene noe ulike innenfor arealet, og den nordlige delen av vannet, med utløpet av Sørkedalselva og bukta øst for dette har særlig høy verdi. Vann- og våtmarksarealene ved vannet, så vel som løvskogsarealet rundt, er viktige jaktområder for flaggermus. Ved Bogstadvannet er det kjent ynglekolonier av flaggermus i minst 3 hule trær, en konsentrasjon som er sjelden selv i nasjonal sammenheng (se viltlokalitetene "Bogstad gård" (nr. 365) og Bogstad goldfane (nr. 917).

Rødlistearter vilt: 5

474 Hvitsteinåsen-Byhøgda viltlokalitet – Skog, 194 daa. Viktig viltområde

Kommentar: Et større område med rike skogtyper. Mye gammel gran- og blandingsskog med mange gamle trær og ganske mye dødt trevirke. Høyt innslag av osp og andre løvtrær (også edelløvtrær) i deler av området. Ganske mange grove løvtrær. Flere naturtypelokaliteter er kartlagt innenfor avgrensningen til viltområdet. Viltverdiene er noe mangelfullt dokumenterte, men er uomtvistelige, da området er sjeldent rikt på viktige strukturer og miljøer for flere viktige viltgrupper. Verdiene er påpekt både av tidligere kilder og ved nytt feltarbeid i 2005. Videre undersøkelser og bedre avgrensning er ønskelig. Foreløpig vurderes verdien som viktig.

Rødlistearter vilt: 0

600 Sørkedalselva viltlokalitet - Ferskvann/våtmark, 1052 daa. Viktig viltområde

Kommentar: Samlelokalitet (vilt) for hele strekningen Bogstadvann-Sloradammen. Bygger på undersøkelser og innmeldte opplysninger i et lengre tidsrom. Det er utført kartlegging av fuglefaunaen i området Sinober-Ringerike, hvor det har vært planer om ny golfbane. Artslistene viser at området er ganske fuglerikt. Lokalitetsverdien er usikker, men settes til viktig.

Rødlistearter vilt: 2

910 Gryta – Skog, 69 daa. Registrert viltområde

Kommentar: Ett ivrig trommende individ av tretåspett ble observert i kantsone mellom to hogstflater. Området består av forholdsvis ung granskog med stedvis en del dødt (selvtynning). Området anses ikke som optimalt for arten, og vurderes derfor bare som et registrert viltområde (tilsvarer lokal verdi).

Rødlistearter vilt: 0

911 Ospeskogen-bekken – Skog, 34 daa. Registrert viltområde

Kommentar: Ett territoriehevende individ nord i området i et forholdsvis lite areal av typisk jerpehabitat ved bekken, d.v.s. fuktig, eldre granskog med løvinnslag. Lengre sørover er det ei hogstflate nesten helt inntil bekken på østsida, men ei stripe av løvtrær langs bekken. Vest for gården er det åpent med gamle løvtrær ved bekken, mens det lenger sør er noe løvskog langs bekken og yngre granskog på sidene. Det er et parti med gråor på myra sør for veggen, ved Slora. Mye av det av grensede området er ikke optimalt jerpehabitat, men inngår sannsynligvis i leveområdet til fugle(e) i området.

Rødlistearter vilt: 0

912 Annekslia – Skog, 54 daa. Registrert viltområde

Kommentar: Ett syngende individ av vendehals ble hørt ute på hogstflate, mens et annet individ ble hørt kort ved veggen i NV-kant av hogstflata. Ute på hogstflata er det en del gjenstående løvtrær. For å ivareta verdiene for vendehals og andre kravfulle arter bør løvtrærne ute på hogstflata og hultrær i nærområdet spares.

Rødlistearter vilt: 1

913 Venneråsen – Skog, 80 daa. Registrert viltområde

Kommentar: Ett trommende individ av tretåspett ble observert i telefonstolpe ved veggen. På stedet er det eldre produksjonsskog av gran, d.v.s. uten naturskogspreg. P.g.a. selvtynning er det allikevel produsert en del død ved særlig i SV og ned mot elva i NØ. Lite dødt trevirke ved veggen. Området har neppe stor verdi som viltområde, men kartlegges som et registrert viltområde (tilsvarer lokal verdi).

Rødlistearter vilt: 0

914 Bergendal – Skog/kulturlandskap, 356 daa. Svært viktig viltområde

Kommentar: Stort og variert område med noe uklar avgrensing og verdi. Nordvestre del består av gammel, gjengroende beitemark. På toppen er det grandominert, mens det er høyt innslag av løv (bl.a. hassel) i de bratte partiene. Bekkedalens sørlige del er frodig med mye løv, blant annet ei hul gammel ask. I nordøst er det rasur med noe osp og åpne områder i toppen og bunnen av ura. Høgstflate helt i NØ. Nordøst og øst for Berg er det beitemark som i noen grad fortsatt beites. Den sørlige delen består av tidligere beitemark og åpen skog. Området er trolig generelt viltrikt, og særlig interessant er observasjon av flere vendehals her våren 2005. Fuglene bruker trolig hele arealet (og muligens også areal utenfor avgrensningen) til fødesøk, inkludert åpne, soleksponerte jorde- og veikanter. Det er mye jordmaurtuer i åpne felter i området. For å begunstige vendehals er det positivt om beite fortsetter og helst utvides slik at den halvåpne karakteren beholdes.

Rødlistearter vilt: 1

915 Sørkedalen kirke – Kulturlandskap, 36 daa. Viktig viltområde

Kommentar: Det er registrert langøreflaggermus i Sørkedalen kirke (2002), men det ble ikke registrert utflygende flaggermus fra kirka ved et besøk i 2005. Kolonier av arten er tradisjonelle, og brukes over mange år så fremt det ikke skjer bygningsmessige endringer eller store endringer i vegetasjonen i nærområdene rundt kolonien. Det regnes derfor som sannsynlig at arten fremdeles har koloni i Sørkedalen kirke, og området avgrenses som et viktig viltområde. Langøreflaggermus er knyttet til store løvtrær/løvskog og jakter stort sett innenfor en radius av 500 meter fra kolonien. Det er derfor ønskelig de store løvtrærne (hovedsakelig bjørk) som finnes i tilknytning til kirka bevares. Videre er det viktig for å bevare kolonien at eventuelle bygningsmessige endringer på loft eller i tårn (inkludert utvendig tak) ikke gjøres i perioden mai-august, og videre at det ikke bjøres ombygginger som gjør kirka utilgjengelig eller uegnet for arten.

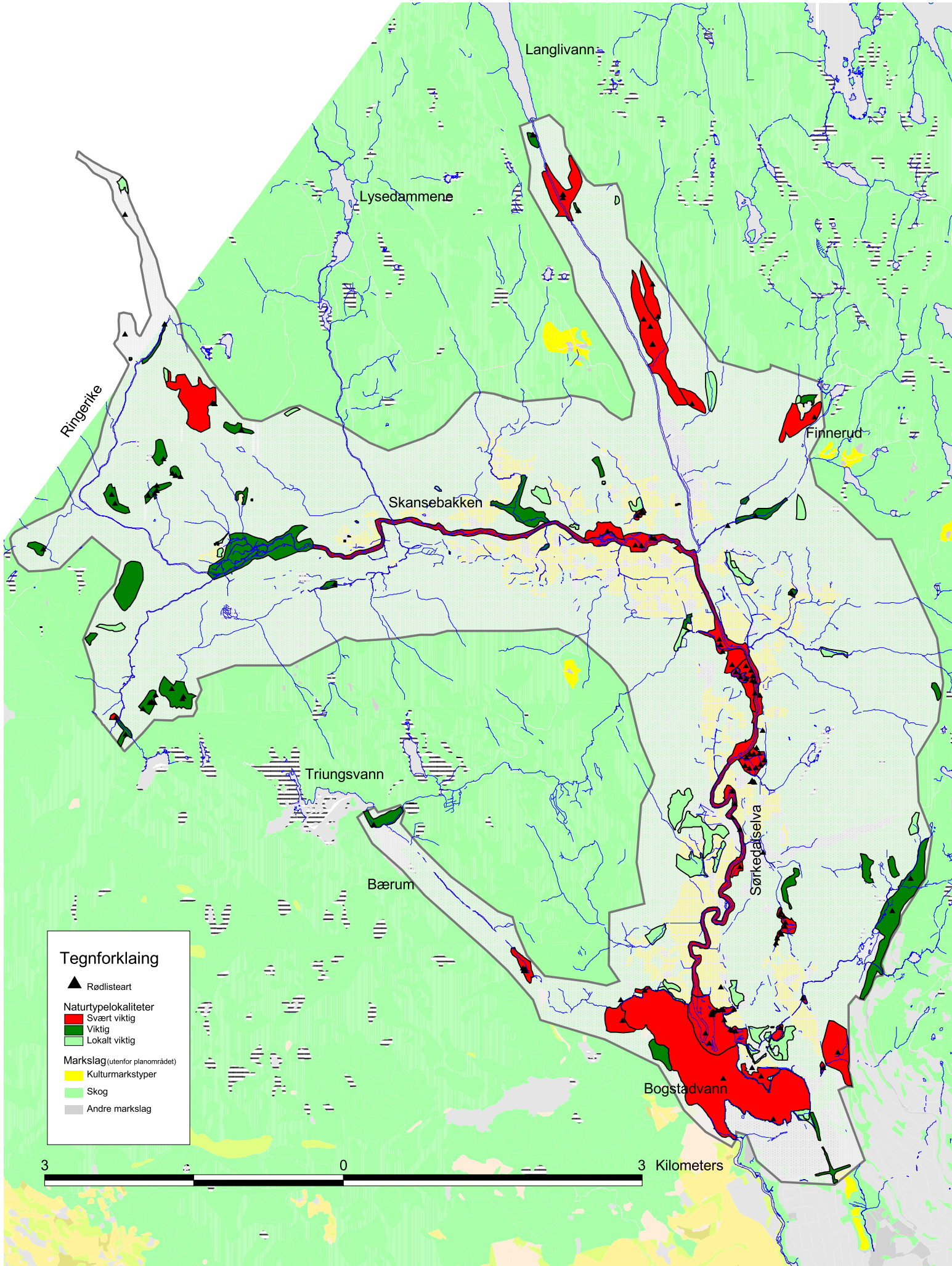
Rødlistearter vilt: 2

917 Bogstad golfbane – Kulturlandskap, 6 daa, B verdi

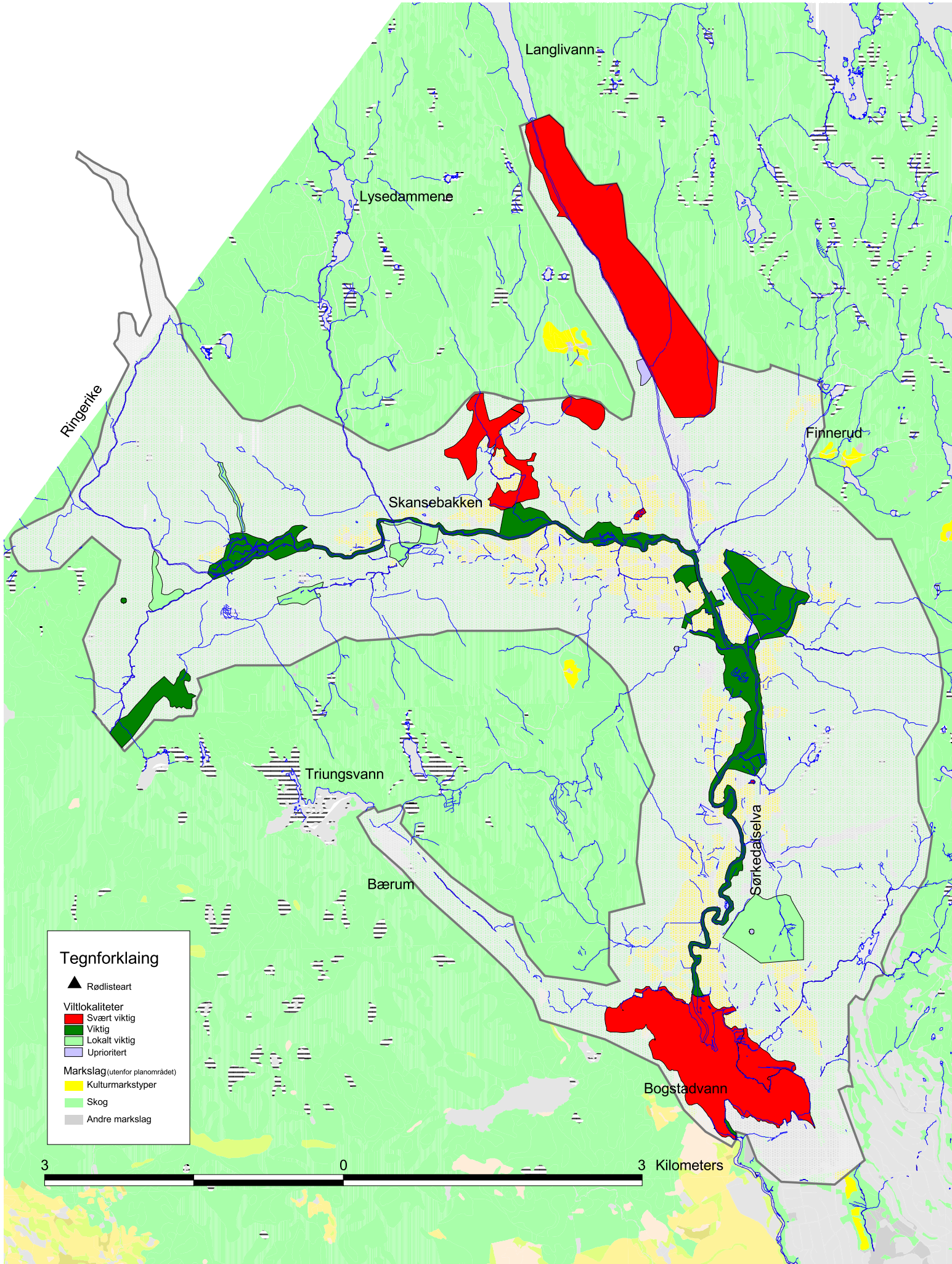
Kommentar: Det ble registrert ynglekoloni av dverg- og vannflaggermus i greinbrekk i osp i kantsone mellom golfbanen og utosen av Bogstadvannet. Minimum 15 (sannsynligvis flere) individer av slekta *Myotis* svermet ved treet og forsvant inn. 3 vannflaggermus hunner fanga - sannsynligvis var alle myotisene av denne arten. (Også minimum 10 dvergflaggermus holdt til i det samme treet). Flaggermusene flytter ofte mellom ulike hulltrær i løpet av en sommersesong. Det er derfor viktig at det er et utvalg av egnede hulrom innenfor et begrenset område. Hulltrærne (og andre store løvtrær som kan utvikle seg til å bli slike) må bevares. Det er en fordel at det ikke er for tett vegetasjon rundt slike trær/innflygingshull (økt solinnstråling og lettere innflyging). I tillegg til å være yngleområde, fungerer området også som jaktområde. Vannflaggermus jakter primært over vann, men kan også jakte over land.

Rødlistearter vilt: 2

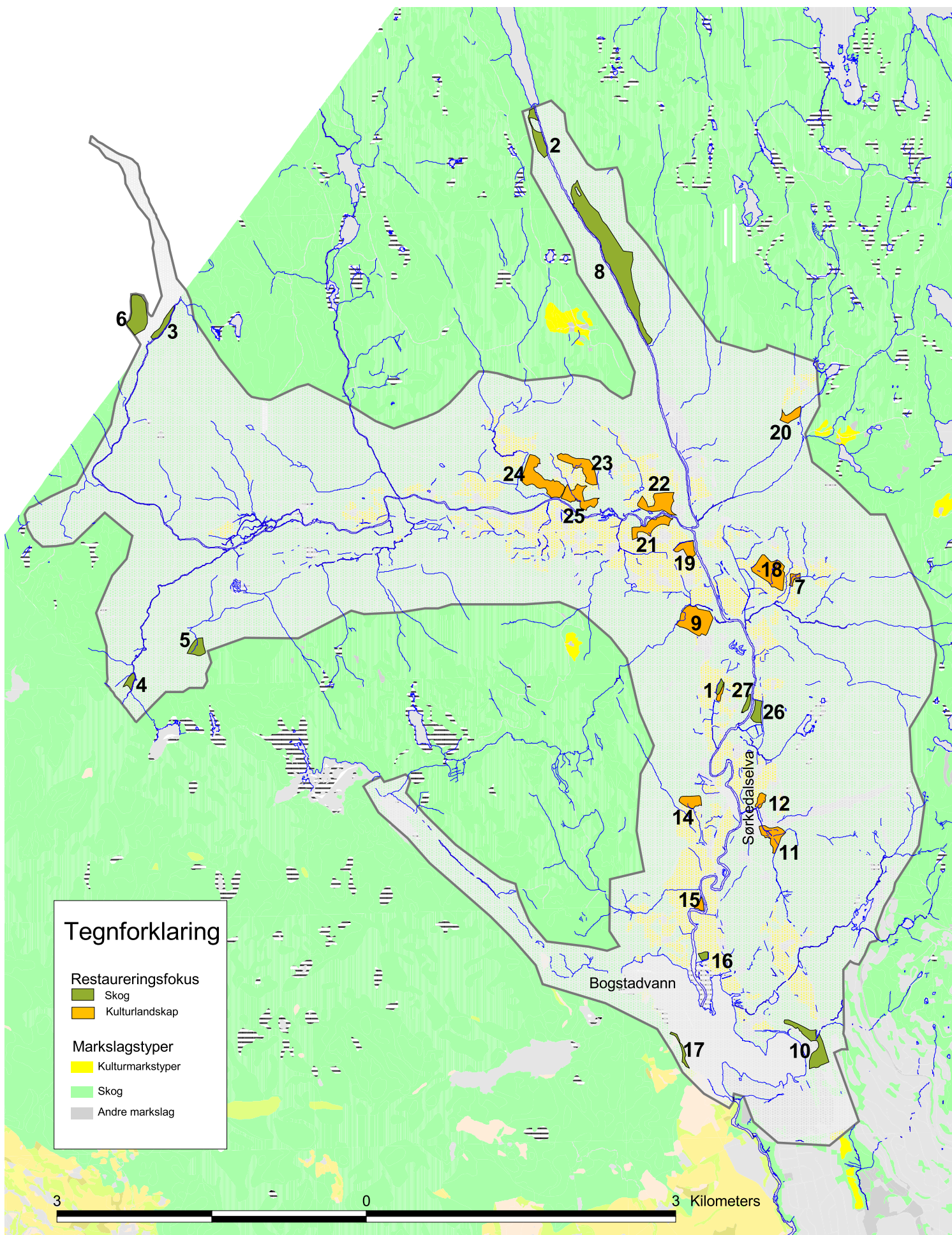
Vedlegg 3. Fordeling av naturtypelokaliteter og rødlistearter i planområdet.

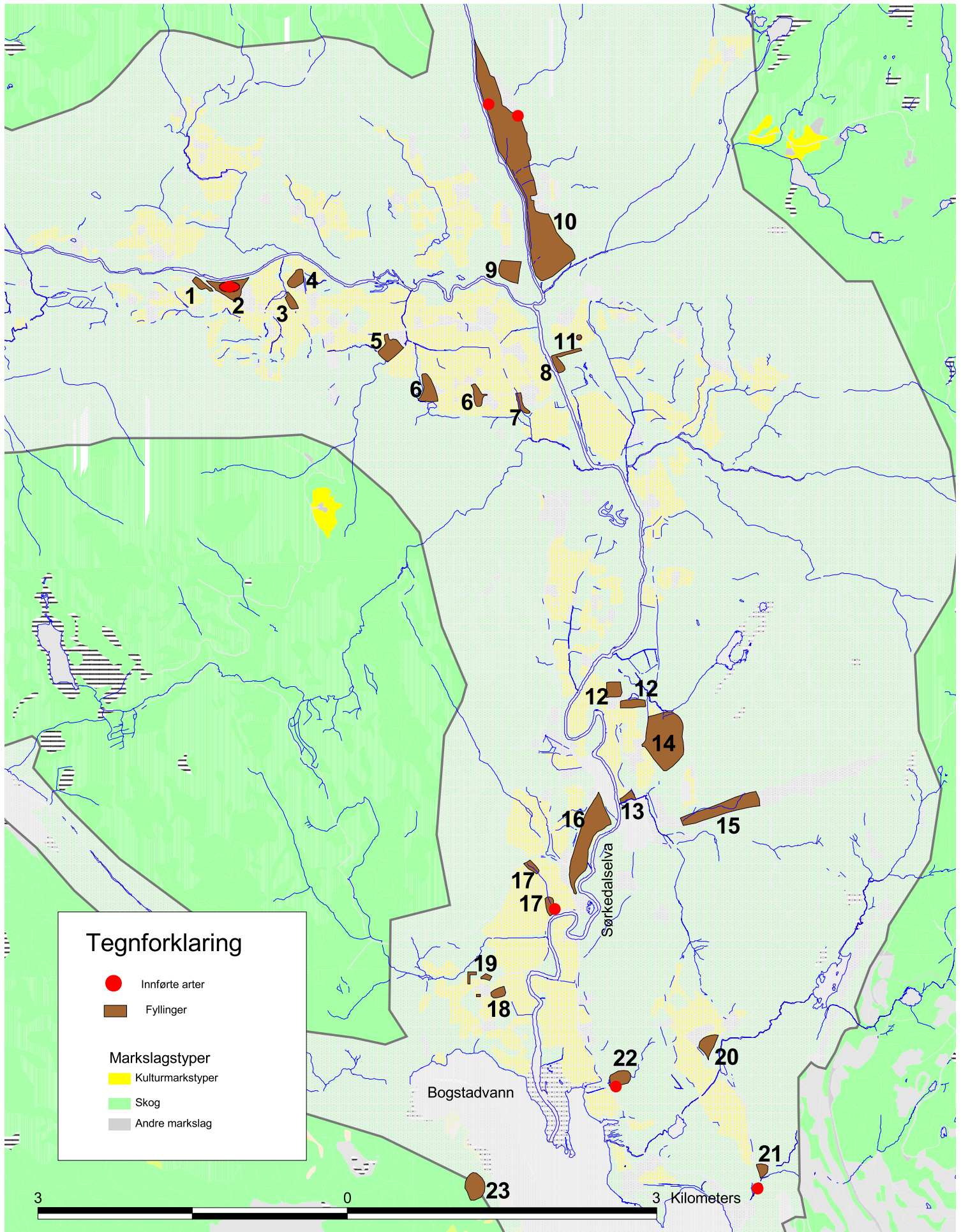
Vedlegg 4. Fordeling av viltlokaliteter i planområdet.

Vedlegg 5. Innspill til restaurering av skog og kulturlandskap i planområdet. Nummer viser til tabell 4 (kap. 3.3)

Vedlegg 6. Fyllinger og innførte arter i planområdet. Nummerering av fyllinger henviser til tabell 7 (kap. 4.2.5)

Siste Sjanse arbeider for bevaring av biologisk mangfold. Fra starten i 1992 har vi tilegnet oss kunnskap og erfaring som vi mener ansvarlige forvaltere har nytte av. Vi har utviklet en metode for å finne frem til områder som er spesielt viktige for å kunne bevare artsmangfoldet i skog (nøkkelbiotoper). Den 1. juli 2000 ble gruppa omorganisert til en selvstendig stiftelse.

Siste Sjanse arbeider både profesjonelt og ideelt. I tillegg til å tilby konsulenttjenester, arbeider vi med opplysning, forbedringer av registreringsmetodikk og vi arrangerer fagseminarer og turer. En av grunnpilarene i stiftelsen er fagrådet som består av fagpersoner innen ulike felt av biologien. Fagrådet er en kunnskapsplattform for de ansatte i stiftelsen.

Siste Sjanse tilbyr naturkartlegging, både i skog og kulturlandskap. Vi har spisskompetanse innen botanikk, zoologi og økologi og tar på oss kartleggingsarbeid så vel som utredningsrettede prosjekter. Fylkesmenn, kommuner og skognæringen er våre viktigste oppdragsgivere.

Siste Sjanse utgir en rapportserie og en notatserie:

- Siste Sjanse-rapport er sammenstillinger fra større prosjekter. De inneholder helhetlige vurderinger eller resultater fra detaljerte utredninger.
- Siste Sjanse-notat er enklere publikasjoner.

Siste Sjanse
Maridalsveien 120
0461 OSLO
Tlf: 22716095
Internettadresse: www.sistesjanse.no

ISBN: 82-92005-70-6